POSTŘEHY MLADÝCH LIDÍ A VEDOUCÍCH MLÁDEŽE O JEJICH POTŘEBÁCH, PREFERENCÍCH A VÝZVÁCH SPOJENÝCH S TÍM, CO JE MOTIVUJE A PŘIPRAVUJE K ZAPOJENÍ DO DEMOKRATICKÉHO ŽIVOTA. SPOLEČNÁ ZPRÁVA

SPOLEČNÁ ZPRÁVA: CZ, DE, FR, RO.

Erasmus+ 2024-1-RO01-KA220-YOU-000250540

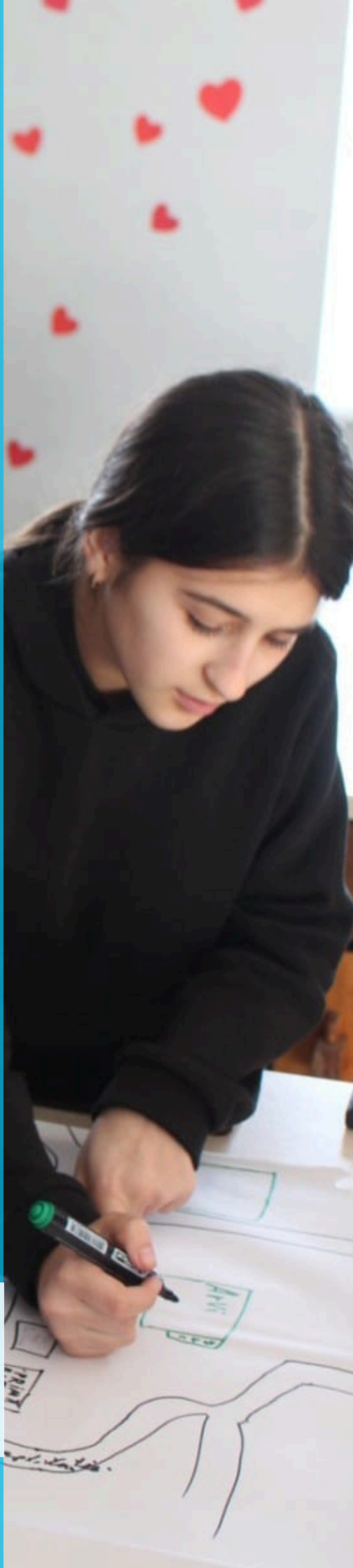

engage youth
New Horizons 25 for kids, youth and community
EUROED
AWO International
Roudel
inex association for voluntary activities
Co-funded by the European Union

Název: Postřehy mladých lidí a vedoucích mládeže o jejich potřebách, preferencích a výzvách spojených s tím, co je motivuje a připravuje k zapojení do demokratického života. Společná zpráva

Projekt: ENGAGE - Empowering Next Generation Advocates for Global Education
Program: Erasmus+
Typ akce: KA220-YOU – Partnerská spolupráce v oblasti mládeže (KA220-YOU)
Číslo grantové dohody: 2024-1-RO01-KA220-YOU-000250540

Authors:
Bianca Balea, PhD., New Horizons Foundation Lupeni, Rumunsko – www.noiorizonturi.ro

Přispěvatelé
Fundatia EuroEd, Rumunsko – www.euroed.ro AWO International e.V:, Německo – www.awointernational.de
INEX- Sdruzeni Dobrovolnych Aktivit z.s, Česko – www.inexsda.cz
Relais Ouverture Echanges Linguistiques, Francie - www.roudel.org

©Copyright: The consortium of Erasmus+ project ENGAGE - Empowering Next Generation Advocates for Global Education

Tento projekt byl financován s podporou Evropské komise. Tato publikace odráží pouze názory autora a Komise nenese odpovědnost za jakékoli použití informací v ní obsažených.

Obsah

I. Úvod

II. Návrh výzkumu
2.1. Cíle a výzkumná otázka
2.2. Přehled metodologie
2.3. Výběr vzorků
2.4. Sběr dat
2.5. Analýza dat
2.6. Etické aspekty a omezení

III. Vedoucí mládeže – zjištění a poznatky
3.1. Profil respondentů
3.1.1. Demografický přehled
3.1.2. Vzdělání a obor studia
3.1.3. Pracovní zkušenosti a kontext práce s mládeží
3.1.4. Práce se specifickými skupinami mládeže

3.2. Znalosti a školení
3.2.1. Propojení školení, praxe a priorit ve vedení mládeže
3.2.2. Důvěra ve vzdělávání mládeže v různých tematických oblastech

3.3. Výzvy v práci s mládeží
3.3.1. Výzvy, kterým čelí mladí lidé podle vedoucích mládeže
3.3.2. Bariéry v práci s mládeží
3.3.3. Metody motivace mládeže
3.3.4. Výzvy v podpoře inkluze mezi mladými lidmi
3.3.5. Metody podpory inkluze mezi mladými lidmi
3.3.6. Skupiny mládeže, jejichž zapojení je pro vedoucí náročné

3.4. Potřeby a preference v oblasti školení
3.4.1. Témata zájmu
3.4.2 Preferované formáty školení a přístupy k učení
3.4.3. Preferovaný obsah školení a typy aktivit
3.4.4. Bariéry a motivace v přístupu k profesnímu rozvoji
3.4.5. Zájem o mezinárodní zkušenosti a související potřeby
3.5. Klíčová zjištění a závěrečné poznámky

IV. Mládež – zjištění a poznatky
4.1. Profil respondentů
4.1.1. Demografické údaje
4.1.2. Vzdělání, pracovní status a sebehodnocené situace a výzvy

4.2. Zapojení a občanská participace mladých lidí
4.2.1. Občanská participace
4.2.2. Co motivuje mladé lidi k občanské angažovanosti
4.2.3. Účast v mládežnických organizacích
4.2.4. Zkušenost s interakcemi s vedoucími mládeže
4.2.5. Bariéry občanské participace
4.2.6. Podpora potřebná ke zvýšení zapojení mládeže

4.3. Znalosti a návyky v oblasti učení
4.3.1. Hlavní zdroje informací a vzdělávání
4.3.2. Vzdělání a povědomí mládeže o evropských hodnotách a demokracii

4.4. Zkušenosti s učením o vedení mládeže, občanské angažovanosti a inkluzi
4.4.1. Zkušenosti s učením: absolvované a preferované aktivity
4.4.2. Zájem o konkrétní témata
4.4.3. Překážky v účasti na vzdělávacích aktivitách
4.4.4. Podpora potřebná pro zapojení do vzdělávacích aktivit

4.5. Inkluze a pocit sounáležitosti
4.5.1. Výskyt sociálního vyloučení a vnímané důvody
4.5.2. Vnímání respektu, slyšení a postoje k inkluzivním komunitám
4.5.3. Co je potřeba pro inkluzivní komunity změnit

4.6. Klíčová zjištění a závěry

Obsah

V. Závěrečné závěry a poznámky: vedoucí mládeže a mládež

5.1. Přehled zjištění od vedoucích mládeže i mladých lidí
5.2. Prioritní oblasti pro podporu, školení a inkluzi
5.3. Doporučení pro praxi a politiku

I. ÚVOD

Tato zpráva byla zpracována v rámci projektu ENGAGE – Empowering Next Generation Advocates for Global Education, spolufinancovaného Evropskou komisí v rámci programu Erasmus+, akce KA220-YOU – Cooperation Partnerships in Youth (č. grantu: 2024-1-RO01-KA220-YOU-000250540).

Projekt ENGAGE, zaměřený na vedoucí mládeže (Youth Leaders, YL), reaguje na existující mezeru v oblasti jejich odborné podpory tím, že jim nabízí online kurz a vzdělávací aktivity na národní i mezinárodní úrovni. Tyto aktivity se soustředí na témata evropských hodnot, kulturní rozmanitosti, inkluze, sociální spravedlnosti a občanské angažovanosti a vybavují vedoucí mládeže znalostmi a dovednostmi potřebnými k tomu, aby mohli mladé lidi efektivně provázet a podporovat v oblasti osobního rozvoje a aktivního občanství. Projekt vychází ze snahy vzdělávat informované, kompetentní a společensky odpovědné občany prostřednictvím holistického přístupu k rozvoji mládeže.

Hlavním cílem projektu ENGAGE je vytvářet zdroje a realizovat aktivity, které poskytnou vedoucím mládeže potřebné znalosti, dovednosti, metodiky a nástroje pro vzdělávání mladých lidí v oblasti demokratických procesů a evropských hodnot, pro zvyšování povědomí o rozmanitosti a významu inkluze v Evropě a pro zajištění toho, aby všichni mladí lidé, včetně osob se zdravotním postižením a osob ohrožených vyloučením, měli rovný přístup k příležitostem.

Tato společná zpráva (Joint Report) vychází z výsledků výzkumu realizovaného projektovým konsorciem s cílem vytvořit výchozí základnu projektu. Přestože projektová žádost vycházela z jasně definované motivace a identifikace potřeb, partnerství považovalo za zásadní, aby byly výzkumné aktivity realizovány již na začátku projektu. Výzkum měl umožnit přímé zapojení cílových skupin a identifikaci potřeb, preferencí a výzev vedoucích mládeže souvisejících s tématy projektu, a tím podpořit kvalitní rozvoj klíčových výstupů projektu, zejména strategie zapojení, online kurzu a přímých aktivit s cílovou skupinou.

Získané informace o zkušenostech, znalostech, dovednostech, absolvovaném školení, strategiích, které vedoucí mládeže využívají k motivaci mladých lidí, ke zvyšování jejich povědomí o inkluzivitě a rozmanitosti, i o tématech, která by chtěli rozvíjet v rámci navrhovaného školení, umožní projektovým partnerům navrhnout vzdělávací kurz cílený na skutečné potřeby vedoucích mládeže. Zároveň zajistí, že obsah, metodiky a inkluzivní přístupy školení budou pro vedoucí mládeže relevantní, přínosné a prakticky využitelné.

II. VÝZKUMNÝ DESIGN

2.1 Cíle a výzkumné otázky

Cílem tohoto výzkumu realizovaného v rámci projektu ENGAGE je poskytnout data a poznatky, které podporují hlavní cíl projektu: posílit postavení vedoucích mládeže (Youth Leaders, YL) tak, aby se stali efektivními vzdělavateli a facilitátory občanské participace, sociální inkluze a evropských hodnot. Na základě zjištění z výzkumu projekt rozvine nástroje a metodiky, které budou relevantní, přínosné a prakticky využitelné pro práci s mládeží napříč Evropou.

Za účelem zajištění kvality a užitečnosti projektových výstupů byly stanoveny následující hlavní cíle výzkumu:

1. Porozumět potřebám, preferencím a výzvám vedoucích mládeže při zapojování mladých lidí do inkluzivních a demokratických aktivit. Tyto poznatky jsou klíčové pro utváření obsahu školení a vzdělávacích zdrojů, které budou reagovat na reálné kontexty práce s mládeží.
2. Prozkoumat postoje, motivace a vnímané bariéry mladých lidí v oblasti zapojení do občanského života, se zvláštním zaměřením na programy a iniciativy pro mládež. Porozumění perspektivám mladých lidí je zásadní pro navrhování inkluzivních a participativních přístupů.
3. Podpořit spolutvorbu vzdělávacího kurzu prostřednictvím zapojení přímých vstupů vedoucích mládeže. Jejich zpětná vazba zajistí, že kurz bude reflektovat aktuální výzvy a zájmy v dané oblasti.
4. Přispět k rozvoji strategického rámce a praktických nástrojů pro práci s mladými lidmi, kteří čelí riziku vyloučení, a napomoci tomu, aby se inkluzivní práce s mládeží stala rozšířenější, cílenější a efektivnější.

Klíčové výzkumné otázky
S cílem naplnit první dva výzkumné cíle se studie zaměřila na následující zastřešující otázky:
Otázka 1:
Jak můžeme lépe porozumět současným postupům, výzvám a potřebám podpory vedoucích mládeže při prosazování občanské participace, inkluze a evropských hodnot, abychom mohli navrhnout školení a nástroje, které budou relevantní, přínosné a ukotvené v jejich každodenní realitě?
Otázka 2:
Co motivuje mladé lidi k účasti na občanském životě a co jim v této účasti brání, a jak vnímají inkluzi, zastoupení a podporu ve svých komunitách a programech pro mládež?
Tyto výzkumné otázky byly navrženy tak, aby zachytily více perspektiv na participaci a zapojení mládeže a poskytly podklady jak pro návrh vzdělávacího programu ENGAGE, tak pro širší strategii inkluzivní práce s mládeží.
Výzkum tímto způsobem přímo přispívá k naplnění poslání projektu ENGAGE, neboť identifikuje klíčové oblasti podpory a umožňuje vedoucím mládeže dosahovat dlouhodobého a udržitelného dopadu. Zjištění budou sloužit nejen k tvorbě vzdělávacího programu, ale také k vývoji advokačních materiálů, etických kodexů komunikace a inkluzivních strategií zapojení na národní i evropské úrovni.

2.2 Přehled metodologie

Tento výzkum byl realizován jako vícefázový kvantitativní výzkum, který probíhal prostřednictvím dvou online dotazníkových šetření: jednoho zaměřeného na vedoucí mládeže (Youth Leaders, YL) a druhého na mladé lidi ve věku 13–30 let. Cílem studie bylo získat srovnatelná a prakticky využitelná zjištění, která by sloužila jako podklad pro tvorbu vzdělávacího kurikula projektu ENGAGE, jeho komunikačních strategií a inkluzivních postupů zapojení mládeže.
Návrh obou dotazníků vznikal spolutvůrčím procesem v rámci konsorcia ENGAGE, vycházel z cílů projektu a byl v souladu s klíčovými evropskými rámci v oblasti participace mládeže, občanské angažovanosti a inkluze. Výzkumné nástroje byly koncipovány tak, aby generovaly relevantní data a zároveň byly prakticky použitelné, což zajistilo jejich využitelnost napříč čtyřmi různými národními kontexty.

2.3 Vzorkování

Výběr vzorku byl nepravděpodobnostní, založený na účelovém výběru (convenience sampling) a metodě sněhové koule (snowball sampling). Každý partnerský stát přizpůsobil způsob oslovení respondentů tak, aby co nejlépe dosáhl na vedoucí mládeže a mladé lidi na lokální úrovni. Žádný z použitých vzorků není reprezentativní na národní ani evropské úrovni, nicméně zahrnuje rozmanité spektrum respondentů z hlediska věku, genderu, místa bydliště a zázemí.
Nábor respondentů probíhal prostřednictvím více komunikačních kanálů, včetně interních databází, kampaní na sociálních sítích, spolupráce s místními organizacemi, přímého zapojení pracovníků s mládeží a pedagogů a také sdílení mezi vrstevníky (zejména za účelem oslovení mladých respondentů prostřednictvím vedoucích mládeže).
Ačkoliv vzorek mladých lidí vykazoval mírně vyšší míru neodpovědí, zejména u otevřených otázek, celková míra dokončení dotazníků i kvalita dat jsou pro účely projektu považovány za dostatečně robustní.
Celkem bylo shromážděno 477 vyplněných dotazníků od vedoucích mládeže a 415 dotazníků od mladých lidí v Rumunsku, Francii, České republice a Německu, což představuje celkový soubor 892 dotazníků ze všech zapojených zemí.
Tato zpráva vychází z celkových odpovědí získaných ve všech zkoumaných zemích.

Table 1. SAMPLE DISTRIBUTION BY COUNTRY

	YOUTH LEADERS SAMPLE	YOUTH SAMPLE	TOTAL SAMPLE
CZ	112	30	142
DE	102	79	181
FR	109	22	131
RO	154	284	438
TOTAL Sample	477	415	892

2.4 Sběr dat

V rámci výzkumu byly použity dva odlišné, avšak vzájemně se doplňující dotazníky:

- Dotazník pro vedoucí mládeže: finální verze obsahovala 31 otázek, z nichž 6 bylo otevřených, což umožnilo získat hlubší kvalitativní vhled.
- Dotazník pro mládež: kratší nástroj s 23 otázkami, včetně 1 otevřené otázky, navržený s cílem snížit míru nedokončení dotazníku a počet chybějících odpovědí.

Pro zajištění inkluzivity a zachycení širšího spektra zkušeností obsahovala většina uzavřených otázek možnost „Jiné“, která respondentům umožnila reflektovat situace a kontexty, jež výzkumný tým nemusel předem předpokládat.

Po ověření anglické verze každý partnerský subjekt přeložil a jazykově i kulturně adaptoval dotazníky do svého národního jazyka s cílem zajistit jejich kulturní a jazykovou relevanci. Online distribuce byla ve všech čtyřech zemích zajištěna prostřednictvím platformy SurveyMonkey a sběr dat probíhal po dobu 3–4 měsíců, od března 2025 do poloviny srpna 2025.

2.5 Analýza dat

Analýza dat byla primárně deskriptivní a zaměřovala se na identifikaci trendů, rozložení odpovědí a mezinárodní srovnání mezi zapojenými zeměmi. Kvantitativní data byla zpracována pomocí statistického softwaru SPSS a vizualizace dat byly vytvořeny v nástroji Tableau, aby byla usnadněna jejich interpretace a prezentace výsledků.

Kromě numerické analýzy byly otevřené odpovědi podrobeny tematické analýze, zejména u dotazníků určených vedoucím mládeže. Cílem bylo identifikovat klíčové poznatky týkající se výzev, potřeb a preferovaných přístupů v práci s mládeží.

Pro každého partnera byla vypracována zpráva na úrovni jednotlivých zemí a jako finální výstup projektu bude vytvořena srovnávací zpráva, která shrne a analyzuje zjištění napříč zapojenými státy.

2.6. Etické aspekty a omezení

Účast ve výzkumu byla dobrovolná, anonymní a důvěrná. Nebyly shromažďovány žádné osobní identifikátory a respondenti měli možnost kdykoliv svou účast ukončit. Ve všech fázích výzkumu byly dodržovány etické principy informovaného souhlasu, ochrany osobních údajů a respektu k účastníkům.

Mezi hlavní omezení výzkumu patří:

1. Nereprezentativnost vzorku, která omezuje možnost zobecnění výsledků;
2. Výběrové zkreslení způsobené sebaselekcí, zejména u respondentů s vyšší mírou angažovanosti či motivace;
3. Omezení spojená s online distribucí, která mohla vyloučit mladé lidi a vedoucí mládeže bez přístupu k digitálním technologiím;
4. Relativně vysoká míra neodpovědí u dotazníku pro mládež, pravděpodobně související s vnímanou náročností či délkou dotazníku;
5. Použití terminologie vycházející z evropských rámců (např. „inkluze“, „občanská angažovanost“), která nemusí být stejně srozumitelná pro všechny skupiny respondentů.

Navzdory těmto omezením poskytuje výzkum bohaté a kontextově citlivé poznatky, které podporují spolutvorbu relevantních a přínosných nástrojů pro vedoucí mládeže napříč Evropou.

III. VEDOUCÍ MLÁDEŽE – ZJIŠTĚNÍ A POZNATKY

3.1 PROFIL RESPONDENTŮ

3.1.1 Demografický přehled

Ve všech čtyřech zapojených zemích se jako konzistentní rys ukazuje převaha respondentů z městského prostředí. Mezi 46 % (Francie) a 63 % (Česká republika) respondentů žije ve velkých městech, zatímco středně velká města a venkovské oblasti jsou zastoupeny méně. Tato zjištění naznačují, že bez ohledu na zemi mohou být iniciativy a sítě zaměřené na práci s mládeží nadále soustředěny především v městském prostředí.

Tento trend zároveň poukazuje na potřebu rozšířit dosah aktivit a cíleněji zapojovat vedoucí mládeže působící v menších nebo méně propojených komunitách.

Věkové složení respondentů se mezi jednotlivými zeměmi liší. Český a francouzský vzorek je charakteristický vyšším zastoupením vedoucích mládeže ve věku 26–40 let, zatímco Rumunsko vykazuje nejvyšší podíl respondentů ve věkové skupině 41–60 let. Německo představuje vyváženější věkové rozložení, kdy 26 % respondentů je mladších 25 let a 62 % spadá do věkové skupiny 26–40 let.

Genderové rozložení ukazuje na jasnou převahu žen ve všech zapojených zemích, přičemž jejich podíl se pohybuje od 56 % v České republice až po 72 % v Rumunsku.

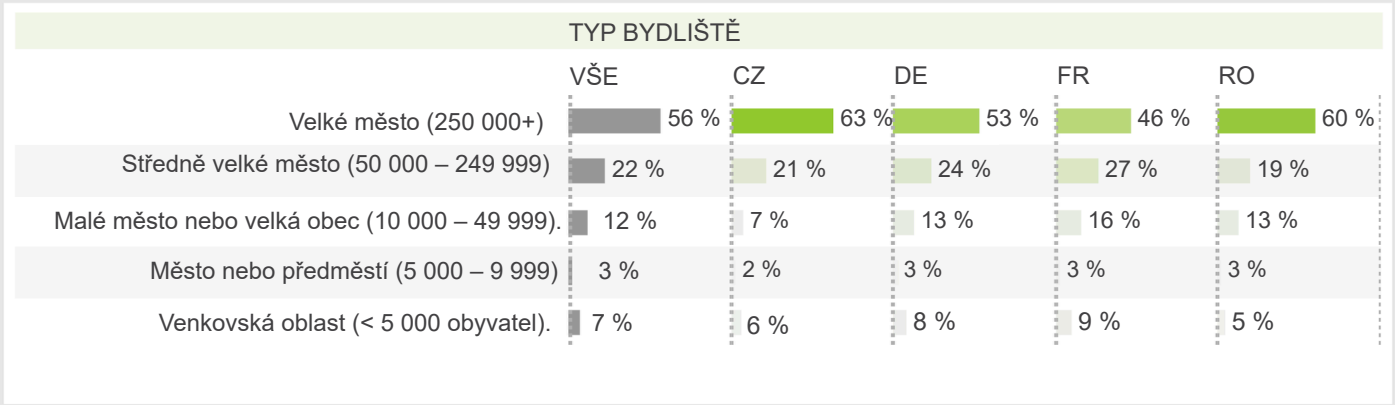

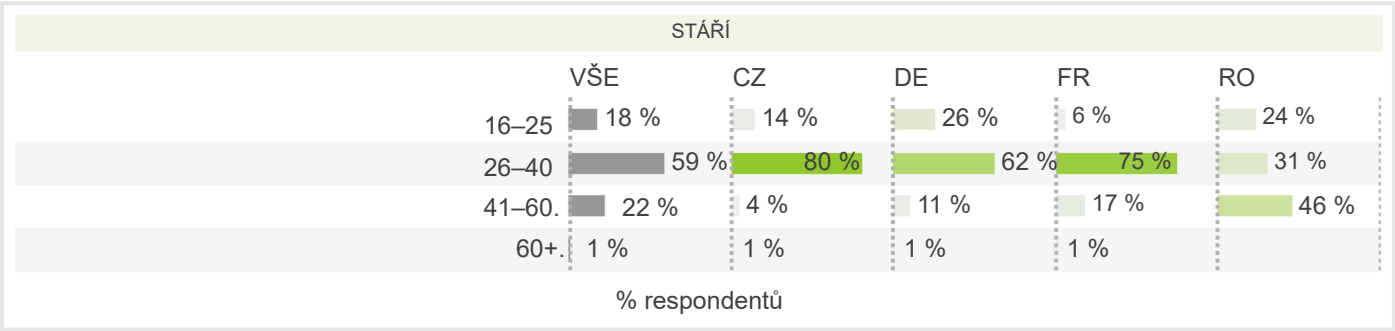

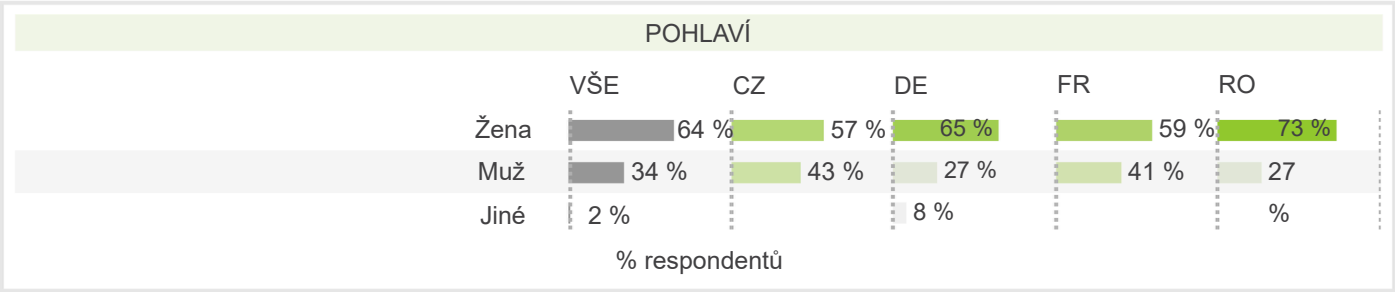

3.1.2 Vzdělání a obor studia

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi vykazují vedoucí mládeže vysokou úroveň dosaženého vzdělání.
Celkem 38 % respondentů dokončilo magisterské studium a 39 % bakalářské studium. Doktorské vzdělání je zastoupeno méně (5 %) a pouze 1 % respondentů je v současnosti na střední škole.
Z hlediska oboru studia dominují společenské vědy (36 %), následované pedagogikou / vzděláváním (27 %), uměním a humanitními vědami (16 %) a oblastmi STEM (7 %). Menší část respondentů (7 %) uvedla, že neabsolvovala vysokoškolské vzdělání, což odráží rozmanitost přístupů a vstupních cest do práce s mládeží.
Ačkoliv společenské vědy a pedagogika poskytují určité společné odborné východisko, budoucí vzdělávací programy by měly reflektovat rozmanitost akademických zázemí napříč zeměmi a vytvářet prostor pro interdisciplinární učení i dostupnost pro vysoce kvalifikované odborníky*ice, stejně jako pro osoby přicházející z alternativních vzdělávacích cest, které mohou do práce s mládeží přinášet doplňující dovednosti a perspektivy.

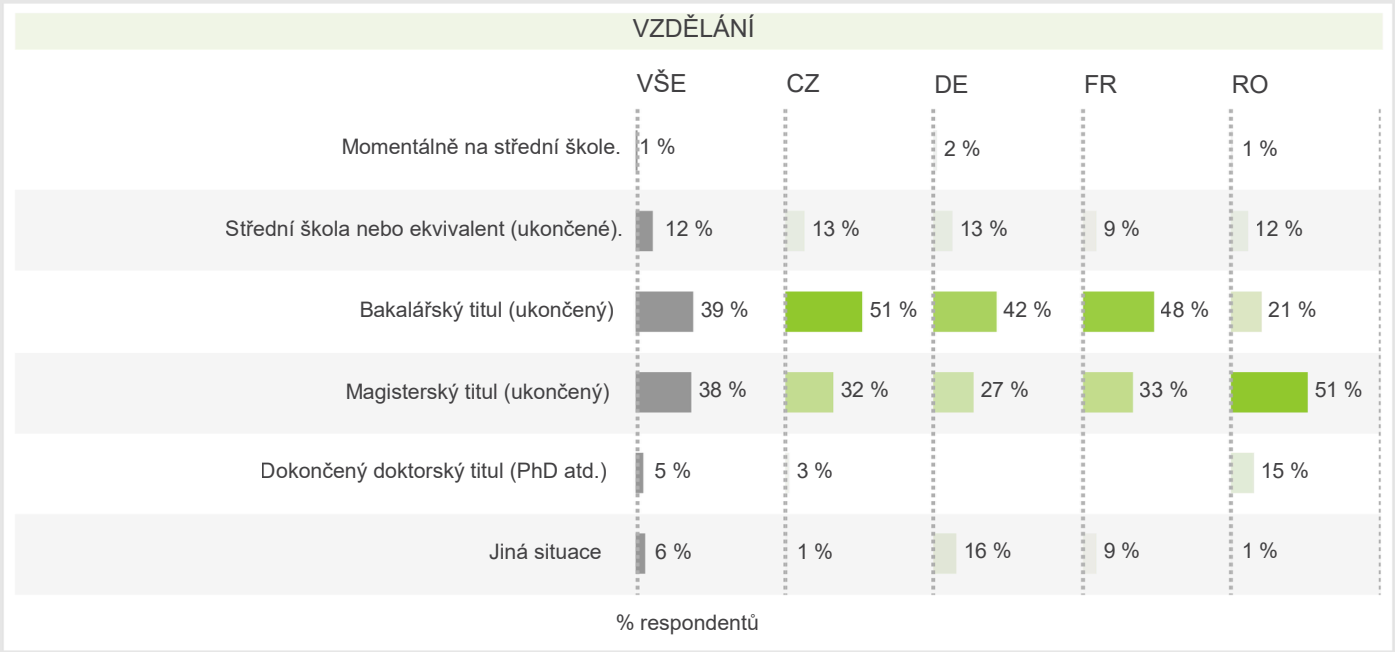

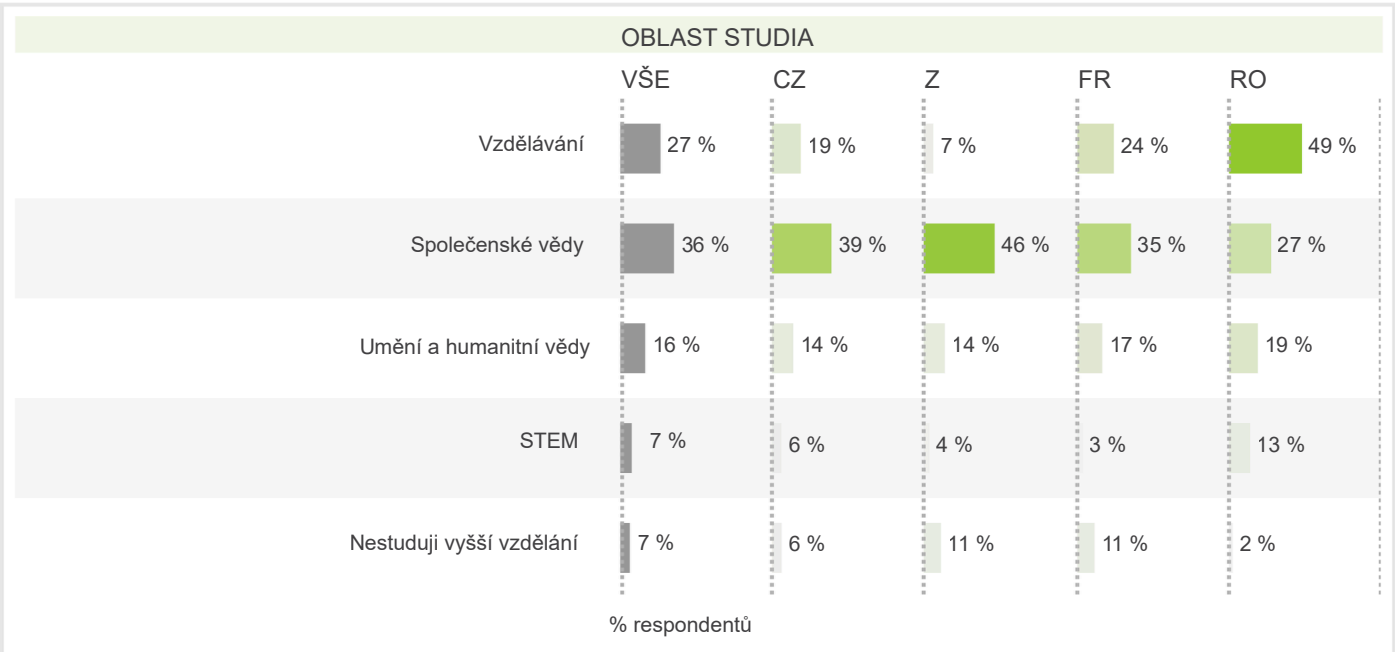

3.1.3 Pracovní zkušenosti a kontext práce s mládeží

Data shromážděná ve čtyřech zapojených zemích ukazují na některé společné rysy v profesním zázemí vedoucích mládeže i v cílových věkových skupinách, se kterými pracují. Napříč všemi zeměmi má téměř polovina respondentů (46 %) méně než pět let zkušeností s prací s mládeží a pouze 28 % uvádí více než deset let praxe. To naznačuje, že řada vedoucích mládeže se nachází v rané nebo střední fázi profesní dráhy, což podtrhuje potřebu vzdělávání, které kombinuje základní obsah s rozvojem pokročilejších dovedností.

Nejčastěji cílenými věkovými skupinami jsou dospívající a mladí dospělí. Vedoucí mládeže nejčastěji pracují s mladými lidmi ve věku 15–17 let (53 %) a 18–24 let (49 %). Práci s dětmi do 13 let uvádí 36 % respondentů, zatímco věková skupina 25–30 let je oslovována méně často (27 % celkově), s vyšším zastoupením v Německu (47 %) a nižším v České republice (17 %).

Institucionální zázemí práce s mládeží se liší napříč zeměmi i v jejich rámci, nicméně nestátní neziskové organizace (35 %) a školy (26 %) zůstávají nejčastějším typem působišť. Nízkoprahová zařízení pro mládež / youth centra (28 %) hrají významnou roli zejména v Německu a Francii. Veřejné instituce jsou v celkovém souboru zastoupeny méně, avšak ve Francii mají výraznější roli s podílem 26 %.

Vzdělávací programy by měly podporovat jak začínající vedoucí mládeže, tak zkušenější facilitátory*ky, a zároveň je vybavit kompetencemi pro práci s různými věkovými skupinami a v rozmanitých institucionálních kontextech.

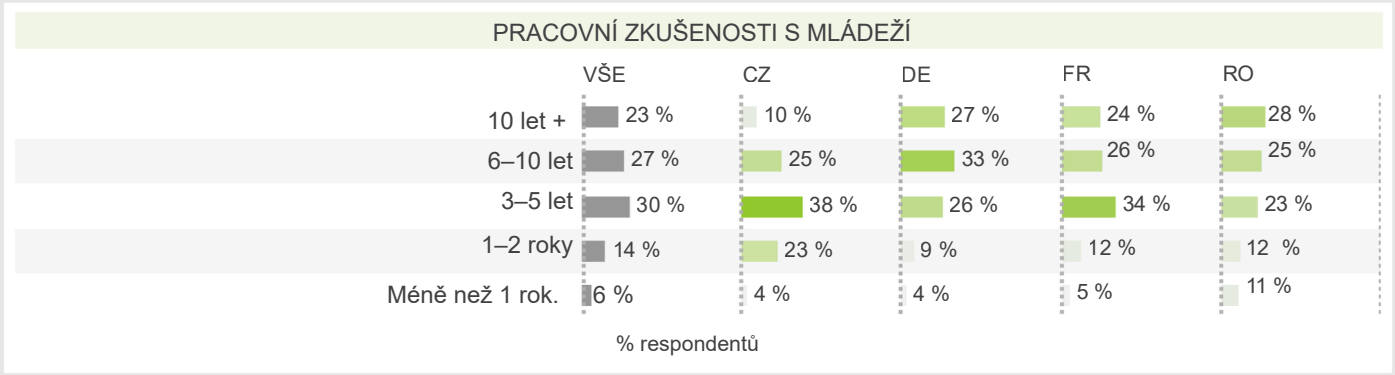

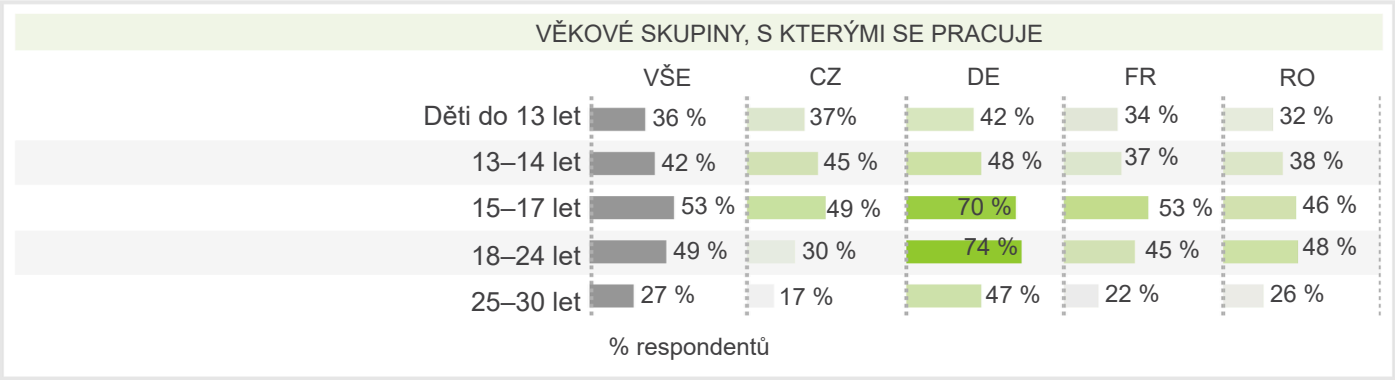

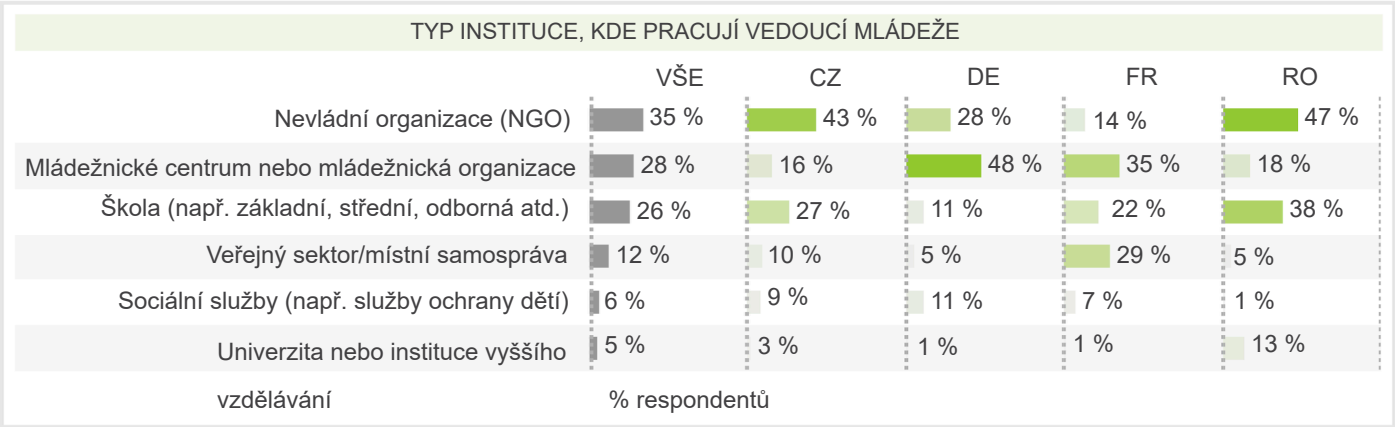

3.1.4 Práce s konkrétními skupinami mládeže

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi vedoucí mládeže nejčastěji uvádějí práci s mladými lidmi čelícími ekonomickým bariérám, ačkoliv míra zapojení se mezi zeměmi liší: nejvyšší je ve Francii (46 %) a Německu (44 %), obdobná v Rumunsku (44 %) a výrazně nižší v České republice (16 %).

Mládež z venkovských nebo geograficky znevýhodněných oblastí je nejčastěji zastoupena v Německu (36 %) a Rumunsku (34 %), následována Francií (30 %) a Českou republikou (15 %). Vzdělávací obtíže jsou výrazněji zmiňovány ve Francii (40 %), zatímco Rumunsko (29 %), Německo (27 %) a Česká republika (18 %) uvádějí nižší míru zapojení této skupiny.

Mladí lidé čelící sociálnímu vyloučení jsou silně zastoupeni zejména v Německu (49 %) a Francii (34 %), ve srovnání s Rumunskem (27 %) a Českou republikou (20 %). Migrantstvo a kulturně rozmanitá mládež jsou nejčastěji zmiňováni v Německu (53 %), zatímco ve Francii (29 %), České republice (21 %) a Rumunsku (19 %) je jejich zastoupení výrazně nižší.

Zapojení LGBTQIA+ mládeže je nejvyšší v Německu (38 %), střední v České republice (21 %) a Francii (20 %) a nejnižší v Rumunsku (10 %). Zdravotní bariéry jsou rovněž nejčastěji uváděny v Německu (31 %), ve srovnání s Francií (25 %), Rumunskem (18 %) a Českou republikou (23 %). Mladí lidé zasažení konfliktem nebo válkou patří celkově mezi nejméně zastoupené skupiny, přesto i zde vykazuje Německo (27 %) nejvyšší míru zapojení, zatímco Francie (12 %), Rumunsko (10 %) a Česká republika (10 %) uvádějí nižší hodnoty.

Celkově se Německo vyznačuje vysokou mírou zapojení napříč téměř všemi sledovanými kategoriemi, zejména v oblastech migrace, sociálního vyloučení, LGBTQIA+ identit a práce s mládeží zasaženou konfliktem či válkou. Francie a Rumunsko se více zaměřují na strukturální bariéry, jako jsou ekonomické znevýhodnění, vzdělávací obtíže a venkovské znevýhodnění, zatímco Česká republika napříč kategoriemi konzistentně vykazuje nižší míru zapojení.

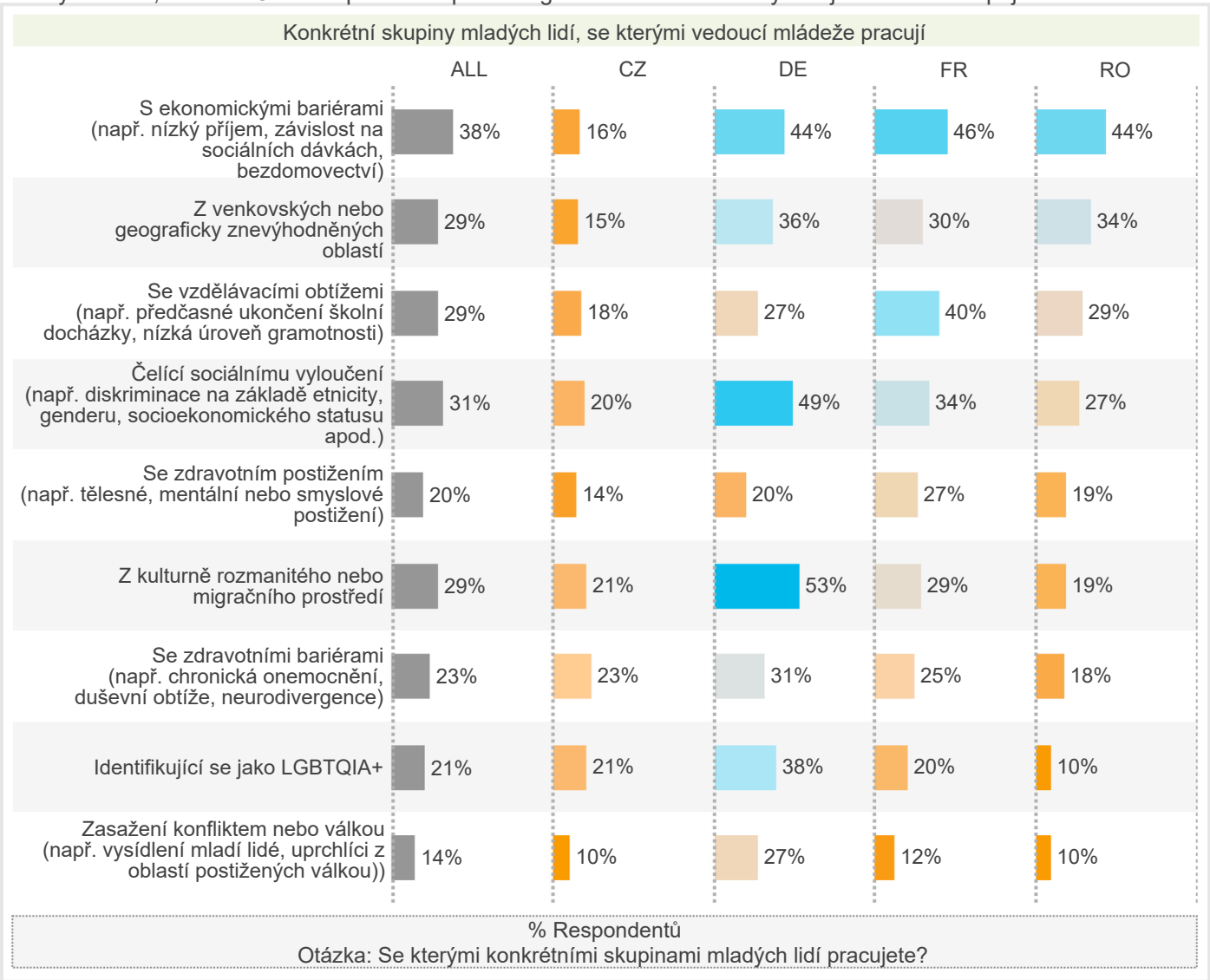

3.2 ZNALOSTI A ŠKOLENÍ

3.2.1 Propojení školení, praxe a priorit ve vedení mládeže

Míra absolvovaného školení mezi vedoucími mládeže je nerovnoměrná jak mezi jednotlivými zeměmi, tak i uvnitř nich. Německo vykazuje nejširší pokrytí napříč většinou tematických oblastí, zatímco Česká republika zaznamenává nejnižší celkovou účast na strukturovaných vzdělávacích programech. Rumunsko a Francie se nacházejí mezi těmito dvěma póly, s výraznějším důrazem na leadership a facilitaci, avšak slabší přípravou v oblastech inkluze, rovnosti a udržitelnosti.

Celkově výsledky naznačují, že ačkoliv jsou vedoucí mládeže napříč Evropou aktivní a zkušení, jejich profesní vzdělávání zůstává soustředěné především na tradiční dovednosti vedení. Rozšíření formálního vzdělávání o témata, jako jsou digitální gramotnost, klimatická spravedlnost, inkluze a evaluace, by lépe sladilo rozvoj kapacit s komplexní realitou současné práce s mládeží.

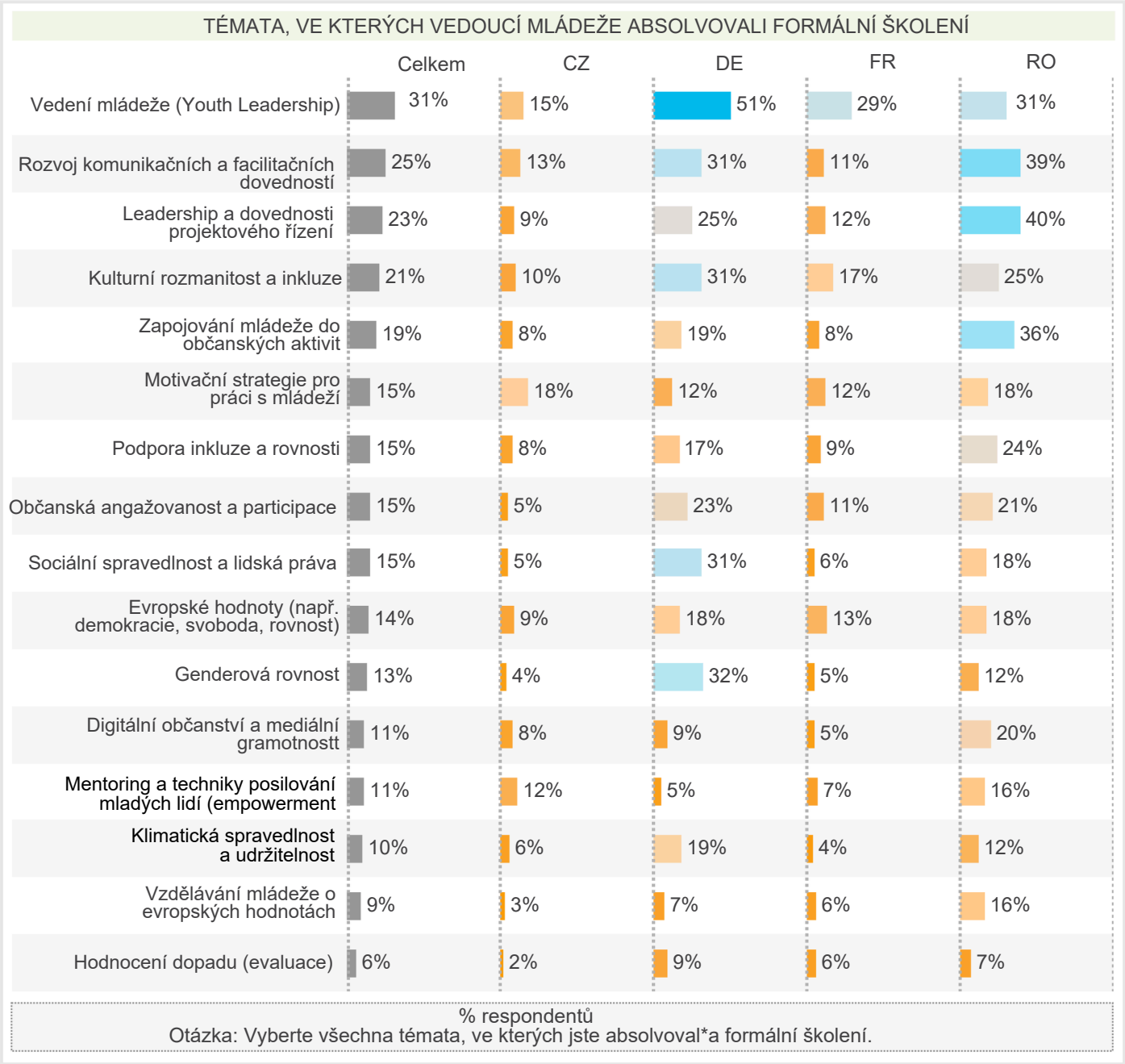

Výsledky ze všech čtyř zemí ukazují jak rozdíly, tak společné mezery v oblasti absolvovaného vzdělávání. Němečtí vedoucí mládeže uvádějí nejvyšší míru zkušeností napříč oblastmi leadershipu, kulturní rozmanitosti a inkluze a tématy založenými na právech. Rumunsko a Francie se nacházejí ve střední pozici, přičemž každá země vykazuje silnější stránky v odlišných oblastech (Rumunsko: zapojování mládeže do občanských aktivit (52 %) a občanská participace (49 %); Francie: kulturní rozmanitost (45 %) a vedení mládeže (44 %)). Vedoucí mládeže v České republice celkově uvádějí nejnižší úroveň absolvovaného školení, přičemž nejvýraznějšími oblastmi jsou **kulturní rozmanitost (46 %) a motivace mládeže (40 %).

Napříč všemi zeměmi se zároveň objevují opakující se mezery. Hodnocení dopadu je všude nejméně rozvinutou oblastí (5–17 %). Mentoring a techniky posilování mladých lidí (empowerment) jsou rovněž zastoupeny slabě a jen zřídka přesahují třetinu respondentů. Témata založená na právech, jako jsou digitální občanství, sociální spravedlnost a klimatická spravedlnost, zůstávají ve většině kontextů nedostatečně zastoupena, s výjimkou Německa.

Tato zjištění naznačují, že vzdělávací kurz ENGAGE by měl posilovat již existující občanské kompetence, a zároveň upřednostnit školení v oblasti mentoringu, evaluace dopadu a kompetencí založených na právech.

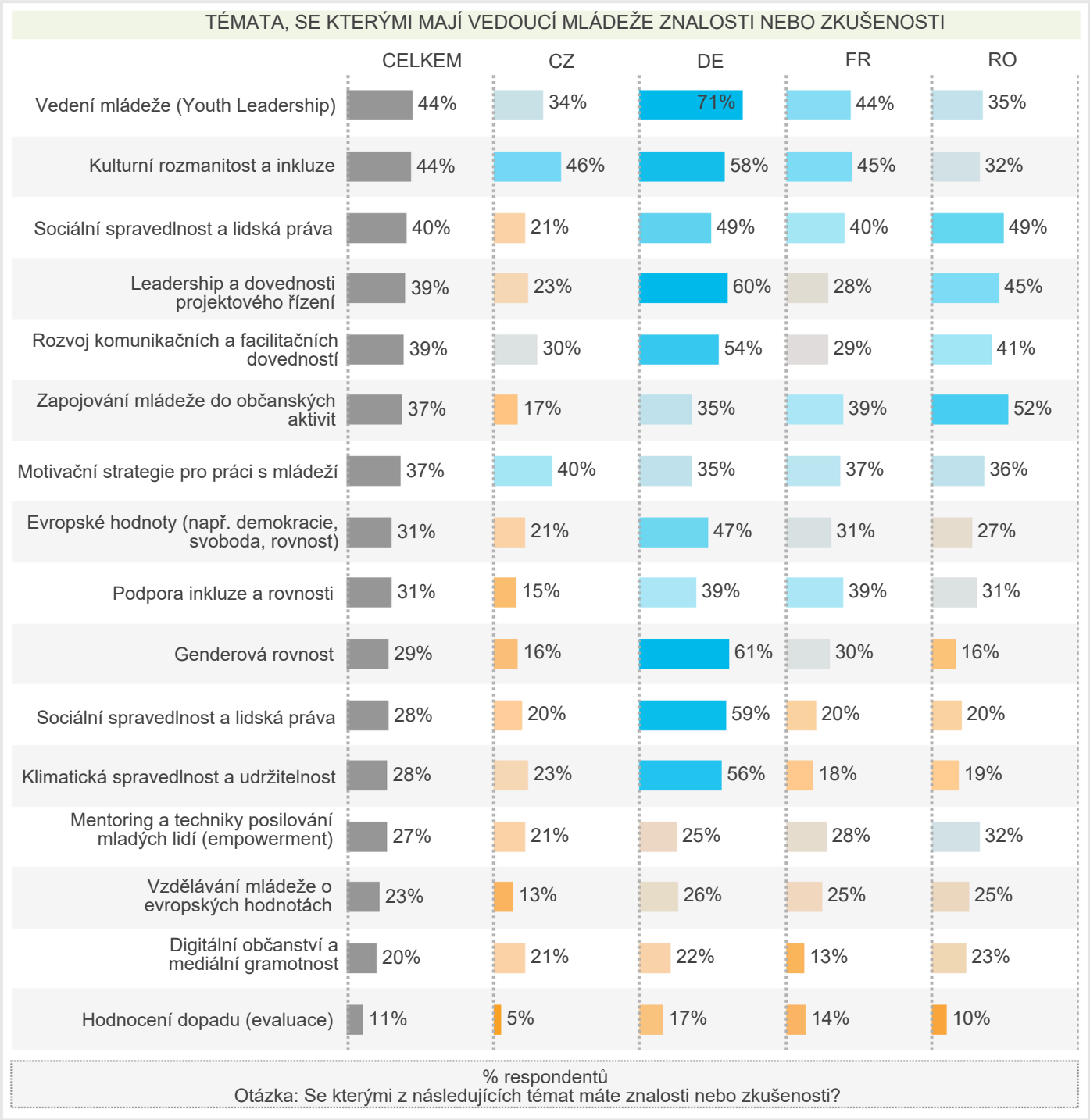

Navzdory zjevným rozdílům mezi jednotlivými zeměmi se u vedoucích mládeže napříč všemi státy konzistentně objevuje nejvyšší důraz na témata přímo související s participací a aktivním zapojením mladých lidí. Nejvýše hodnocenými oblastmi jsou motivační strategie práce s mládeží (64 %), vedení mládeže (60 %), občanská angažovanost a participace (54 %) a zapojování mládeže do občanských aktivit (53 %).

Oblasti spojené s inkluzí jsou rovněž vnímány jako velmi důležité, zejména kulturní rozmanitost a inkluze (62 %), komunikační a facilitační dovednosti (59 %) a podpora inkluze a rovnosti (54 %). Naproti tomu témata založená na právech, jako jsou digitální občanství (37 %), klimatická spravedlnost (40 %) a sociální spravedlnost (49 %), dosahují nižších hodnot. Nejslabší oblastí napříč zeměmi zůstává hodnocení dopadu (21 %), což naznačuje, že jen malá část vedoucích mládeže považuje evaluaci a měření dopadu za prioritu své každodenní praxe.

Německo se vyznačuje silným zaměřením na inkluzi a témata založená na právech a vykazuje nejvyšší míru důležitosti u kulturní rozmanitosti a inkluze (77 %), sociální spravedlnosti a lidských práv (83 %) a genderové rovnosti (77 %). To naznačuje hodnotově orientovaný přístup, který propojuje práci s mládeží se širšími společenskými výzvami.

Rumunsko vykazuje odlišný profil s výraznějším důrazem na praktické a leadershipově orientované kompetence a přikládá relativně vyšší význam vedení mládeže (64 %), mentoringu a technikám posilování mladých lidí (57 %) a dovednostem leadershipu a projektového řízení (51 %) ve srovnání s ostatními zeměmi.

Priority Francie se napříč většinou oblastí jeví jako vyváženější, přičemž témata související s inkluzí, jako je podpora rovnosti (60 %) a genderová rovnost (51 %), jsou hodnocena výše než občanské či technické dovednosti.

Respondenti z České republiky naproti tomu uvádějí konzistentně nižší hodnocení napříč většinou oblastí, avšak vykazují vysoký zájem o motivaci mládeže (71 %) a vedení mládeže (58 %). Naopak témata založená na právech, jako je podpora rovnosti (26 %) či genderová rovnost (16 %), jsou hodnocena výrazně níže.

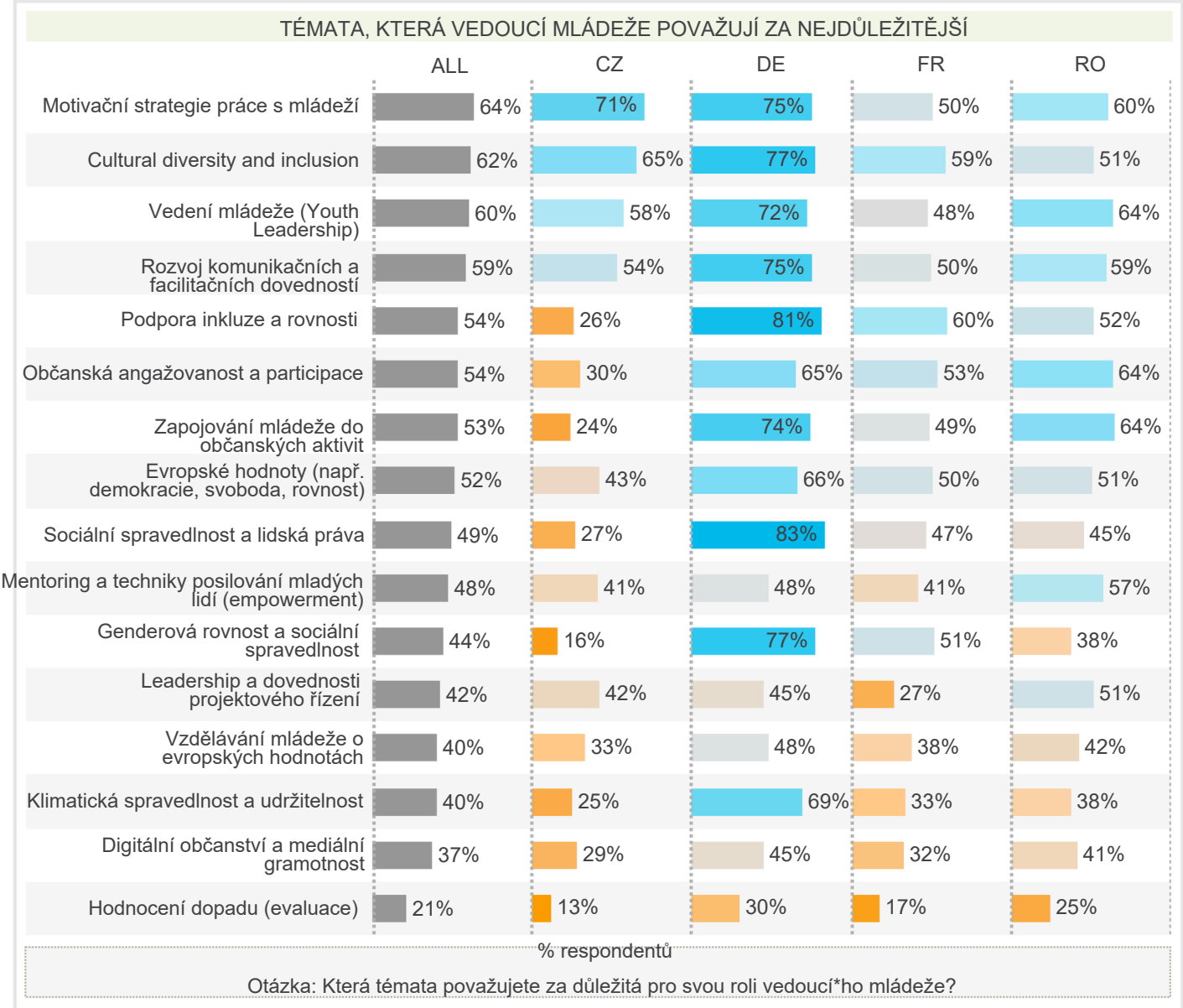

3.2.2 Důvěra ve vzdělávání mládeže v různých tematických oblastech

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi je nejvyšší míra sebedůvěry vedoucích mládeže konzistentně uváděna u občanských a inkluzivních témat. Mezi oblasti, ve kterých se vedoucí mládeže cítí nejlépe připraveni, patří občanská participace (65 %), podpora inkluze a rovnosti (60 %), sociální spravedlnost a lidská práva (63 %) a kulturní rozmanitost a inkluze (64 %).

Míra sebedůvěry je naopak méně vyrovnaná v technických a nově se rozvíjejících oblastech. Digitální občanství (44 %) a klimatická spravedlnost (53 %) jsou zastoupeny méně konzistentně, přičemž genderová rovnost (57 %) vykazuje výrazné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Hodnocení dopadu (39 %) zůstává nejméně rozvinutou oblastí napříč všemi státy, což naznačuje, že vedoucí mládeže se jen zřídka cítí plně připraveni měřit výsledky svých aktivit.

Z hlediska srovnání mezi zeměmi vykazuje Rumunsko nejvyšší celkovou míru sebedůvěry, zejména v oblastech občanské angažovanosti (75 %), inkluze (67 %) a evropských hodnot (62 %), což odráží silnou orientaci na občanské a inkluzivní přístupy. Naproti tomu Německo vykazuje specifický profil sebedůvěry založený na právech, s nejvyššími hodnotami u genderové rovnosti (75 %) a sociální spravedlnosti (73 %), avšak nižší sebedůvěrou v oblastech digitálního občanství (25 %) a hodnocení dopadu (22 %).

Francie vykazuje relativně vyrovnanou míru sebedůvěry napříč většinou oblastí, s vyšším sebehodnocením u kulturní rozmanitosti a inkluze (69 %) a občanské angažovanosti a participace (66 %), zatímco slabší hodnoty se objevují u hodnocení dopadu (47 %) a klimatické spravedlnosti (43 %). Vedoucí mládeže v České republice se vyznačují vysokou sebedůvěrou v oblasti klimatické spravedlnosti (64 %) a digitální gramotnosti (56 %), avšak ve srovnání s ostatními zeměmi vykazují nižší míru sebedůvěry v oblastech, jako je genderová rovnost (55 %) a občanská angažovanost (59 %).

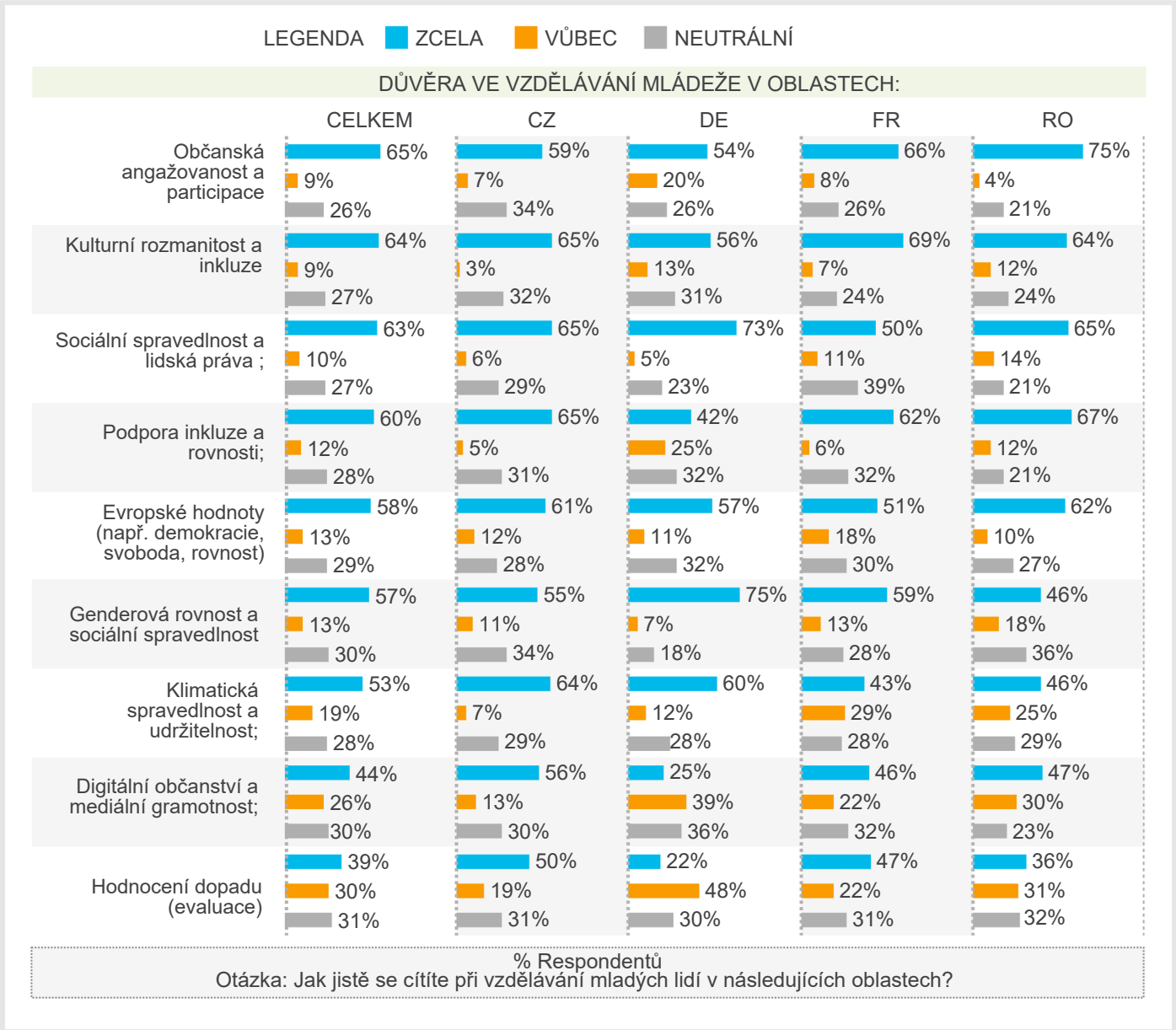

3.3 VÝZVY V PRÁCI S MLÁDEŽÍ

3.3.1 Výzvy, kterým mladí lidé čelí z pohledu vedoucích mládeže

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi popisují vedoucí mládeže generaci čelící hluboké nejistotě, emočnímu tlaku a prohlubujícím se sociálním rozdílům. Duševní zdraví se objevuje jako nejčastější a nejkonzistentnější problém, spojený s úzkostmi, sociálním tlakem a digitálním přetížením. Ať už v Rumunsku, Německu, Francii či České republice, vedoucí mládeže popisují mladé lidi jako stále více zahlcené nestabilitou (např. ekonomickou, politickou nebo informační), přičemž jim zároveň chybí dostatečná psychologická či institucionální podpora.
Navzdory tomuto sdílenému obrazu se mezi jednotlivými zeměmi objevují specifické nuance.
V Rumunsku vedoucí mládeže zdůrazňují demotivaci, omezené příležitosti a nedostatek pozitivních vzorů, přičemž nezájem o zapojení vnímají jako sociální i emoční krizi.

„Jednou z největších výzev, kterým mladí lidé čelí, je jejich omezený přístup k relevantním vzdělávacím a profesním příležitostem. Mnoho mladých lidí z venkovských nebo méně rozvinutých oblastí má problém najít zdroje, které by potřebovali ke svému rozvoji – ať už jde o kurzy, mentoring nebo zkušenosti, které by jim mohly rozšířit obzory. Naše knihovna hraje zásadní roli v překlenování této mezery tím, že nabízí prostor pro učení, přístup k informacím a příležitosti k osobnímu i profesnímu rozvoji. Výzva však přetrvává: jak tyto mladé lidi propojit s dalšími příležitostmi, které by jim umožnily naplnit jejich potenciál? Dalším důležitým problémem je nedostatek motivace a víry v budoucnost, často způsobený absencí místních vzorů a pocitem, že příležitostí je málo. Právě proto je klíčové rozvíjet iniciativy, které nenabízejí pouze přístup ke zdrojům, ale také dlouhodobou inspiraci a podporu.“
Vedoucí mládeže, Rumunsko, 2025

Německo představuje politicky vyhrocené prostředí, ve kterém mladí lidé zápasí s klimatickou úzkostí, pravicovým populismem a pocitem vyloučení z rozhodovacích procesů.

„Mladí lidé mají pocit, že nemají žádné zastání, že jejich perspektivy a hlasy nejsou slyšet, mimo jiné proto, že jejich relativně malý podíl v populaci z nich nedělá významnou voličskou skupinu pro politické strany. V důsledku toho se cítí neviditelní a nevyslyšení, bezmocní a přesvědčení, že nemohou přispět ke společenské změně. V kombinaci s řadou krizí – od klimatické změny a pravicového populismu až po ekonomickou nejistotu – to vede k hlubokému pocitu beznaděje ohledně budoucnosti.“
Vedoucí mládeže, Německo, 2025

V České republice se pozornost soustředí především na problémy duševního zdraví, které se prohloubily v důsledku pandemické krize a tlaku digitálního prostředí, a jsou dále umocněny nízkou mírou odolnosti a omezenými podpůrnými systémy.

„Špatné duševní zdraví se stává jednou z největších výzev. Období po covidu, vliv sociálních sítí a dokonce i válka na Ukrajině zanechaly mnoho mladých lidí úzkostných, izolovaných a bez dostatečné podpory. Často jim chybí odolnost a mají potíže vyrovnat se s neustálým tokem informací a krizí kolem sebe. Místo toho, aby si mohli budovat vlastní stabilitu, zůstávají vyčerpaní, s minimem času stráveného venku, s nedostatkem pohybu a s malým množstvím příležitostí k obnovení rovnováhy.“
Vedoucí mládeže, Česká republika, 2025

Francie kombinuje křehkost duševního zdraví s hlubokými sociálními nerovnostmi a nedůvěrou v instituce, což odráží rostoucí polarizaci a nejistotu.

„Duševní zdraví mladých lidí je stále křehčí, přibývá případů úzkosti, deprese a stresu ve škole. Mnoho mladých lidí se cítí izolovaně a postrádá důvěru v sebe sama i ve společnost. K tomu se přidává prohlubující se nerovnost – v závislosti na místě, odkud pocházejí, na jejich zázemí nebo zdrojích mají někteří přístup k příležitostem, zatímco jiní zůstávají pozadu. Příliš mnoho z nich se cítí vyloučeno, stigmatizováno nebo bezmocně tváří v tvář politice a ekonomickému systému. Tato kombinace – potíže s duševním zdravím, sociální nerovnosti a politické vyloučení – jim výrazně ztěžuje možnost představit si pozitivní budoucnost.“
Vedoucí mládeže, Francie, 2025

Tyto perspektivy společně vykreslují obraz generace s vysokým povědomím, avšak nízkou sebedůvěrou, která má motivaci se zapojovat, ale je omezována systémovými, emočními a sociálními bariérami. Vedoucí mládeže rovněž upozorňují na oslabování občanského zájmu a angažovanosti, jelikož se mnoho mladých lidí cítí bezmocně nebo odpojeno od svých komunit.
Řešení těchto výzev bude vyžadovat intervence, které propojují wellbeing, inkluzi a participaci, a zajistí, aby se vedoucí mládeže společně s mladými lidmi necítili pouze jako příjemci příležitostí, ale také jako vidění, podporovaní a schopní společně utvářet budoucnost.

Viz Příloha 1 – úplná tematická analýza.

3.3.2 Bariéry v práci s mládeží

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi vedoucí mládeže identifikují několik přetrvávajících bariér, které komplikují jejich práci s mladými lidmi. Nedostatek institucionálních zdrojů se objevuje jako nejkonzistentnější překážka. Mezi 55 % a 72 % vedoucích mládeže jej označuje za závažný problém, přičemž pouze malé procento respondentů uvádí, že pro ně nepředstavuje žádný problém.

Účast a aktivní zapojení mládeže rovněž vystupují jako rozšířené obtíže. Více než polovina respondentů v každé zemi uvádí, že se mladí lidé buď neúčastní aktivit, nebo se do nich nezapojují aktivně. Další opakující se bariérou je nedostatečná podpora ze strany rodičů a komunit, zejména v České republice (56 %) a Francii (50 %).

Národní profily se však v některých klíčových tématech liší.
V Německu jsou omezení zdrojů pociťována nejvýrazněji, přičemž 72 % vedoucích mládeže uvádí, že nedostatek financí, personálních kapacit nebo možností vzdělávání představuje zásadní problém – nejvyšší hodnotu ze všech zapojených zemí. Zároveň však němečtí vedoucí mládeže méně často vnímají bariéry v oblasti inkluze, rozmanitosti či evropských hodnot jako naléhavé, což naznačuje vyšší institucionální připravenost v těchto oblastech.

Naopak respondenti z České republiky uvádějí nejvyšší míru obtíží při oslovování a zapojování mladých lidí (64 %)a zmiňují také výraznější problémy při otevírání témat inkluze a sociální spravedlnosti. Francouzský profil ukazuje na rozsáhlé obavy z nezájmu mládeže, zejména v souvislosti s motivací k tématům evropských hodnot, které 56 %respondentů označuje za závažný problém.

V Rumunsku vedoucí mládeže méně často označují jednotlivé oblasti za kritické bariéry, avšak konzistentně vykazují střední až vysokou míru obav napříč všemi kategoriemi, což poukazuje na rozptýlený, ale přetrvávající soubor překážek – od nízké participace až po nedostatečnou podporu.

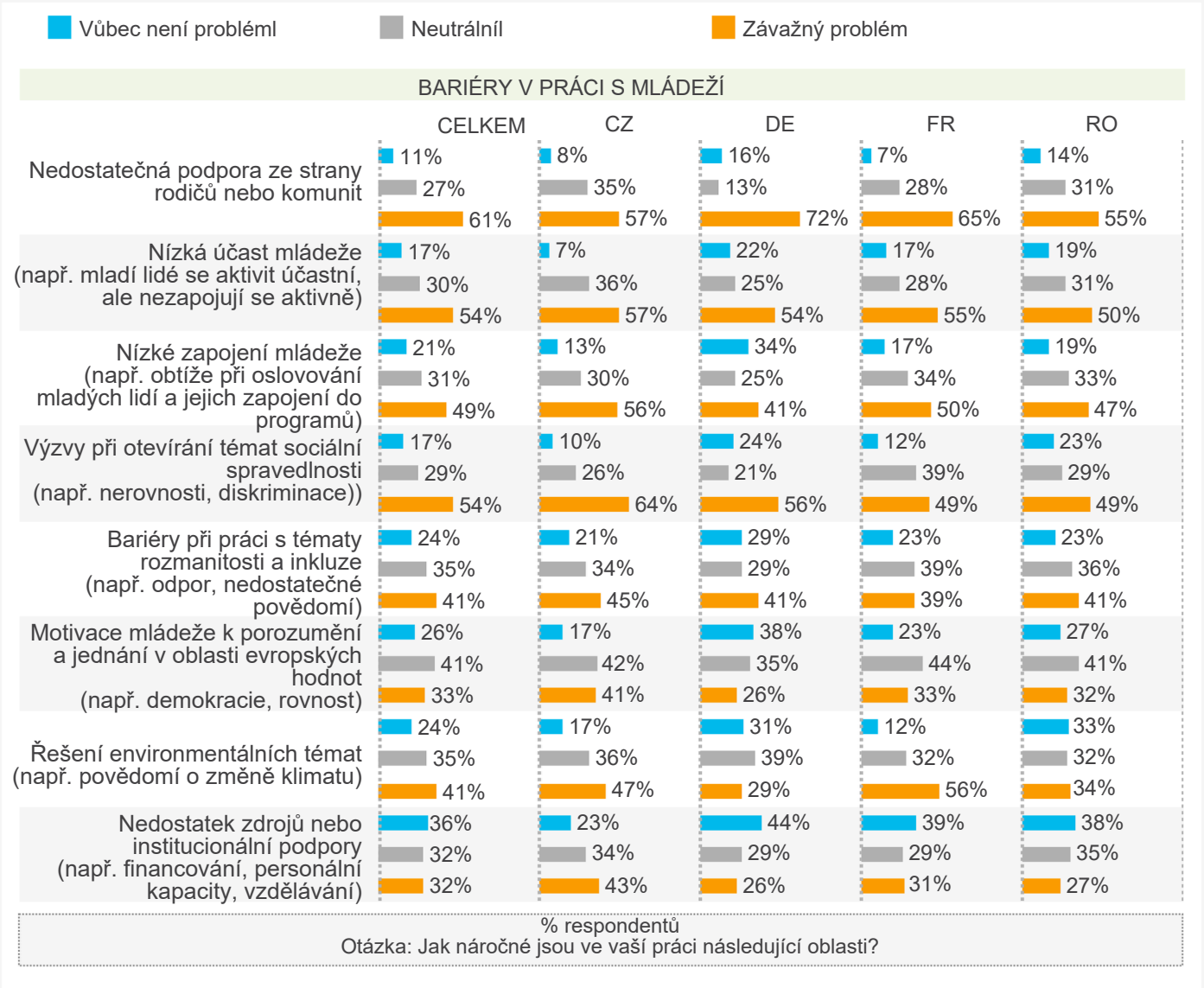

3.3.3 Metody motivace mládeže

Vedoucí mládeže napříč Evropou se shodují na významu interaktivních, neformálních a participativních metod pro udržení motivace mladých lidí. Hry, workshopy, skupinové projekty a zážitkové učení se objevují ve všech zkoumaných kontextech jako běžně využívané přístupy.

Jednotlivé země však kladou důraz na odlišné aspekty. V Německu vedoucí mládeže zdůrazňují participaci a spolutvorbu, tedy dávání prostoru mladým lidem pro spolurozhodování a přebírání odpovědnosti za aktivity. V České republice je kladen důraz na mentoring, zážitkovou pedagogiku a soutěže jako nástroje zapojení. Ve Francii vystupuje jako klíčové téma oslovování mladých lidí a budování důvěry, včetně peer mentoringu a setkávání s mladými lidmi „tam, kde se nacházejí“. V Rumunsku vedoucí mládeže poukazují na service-learning a dobrovolnictví, které propojují motivaci s občanskou odpovědností.

Srovnání ukazuje, že ačkoliv jsou interaktivní formáty společným jmenovatelem, jednotlivé země kladou důraz na různé priority: Německo na aktivní roli a autonomii mládeže, Česká republika na zážitkové učení, Francie na oslovování a budování důvěry a Rumunsko na občanské jednání a angažovanost.

„Motivace roste tehdy, když se mladí lidé cítí být slyšeni, zahrnuti a mají odpovědnost za utváření vlastního učení i svého přínosu.“ společná perspektiva vedoucích mládeže

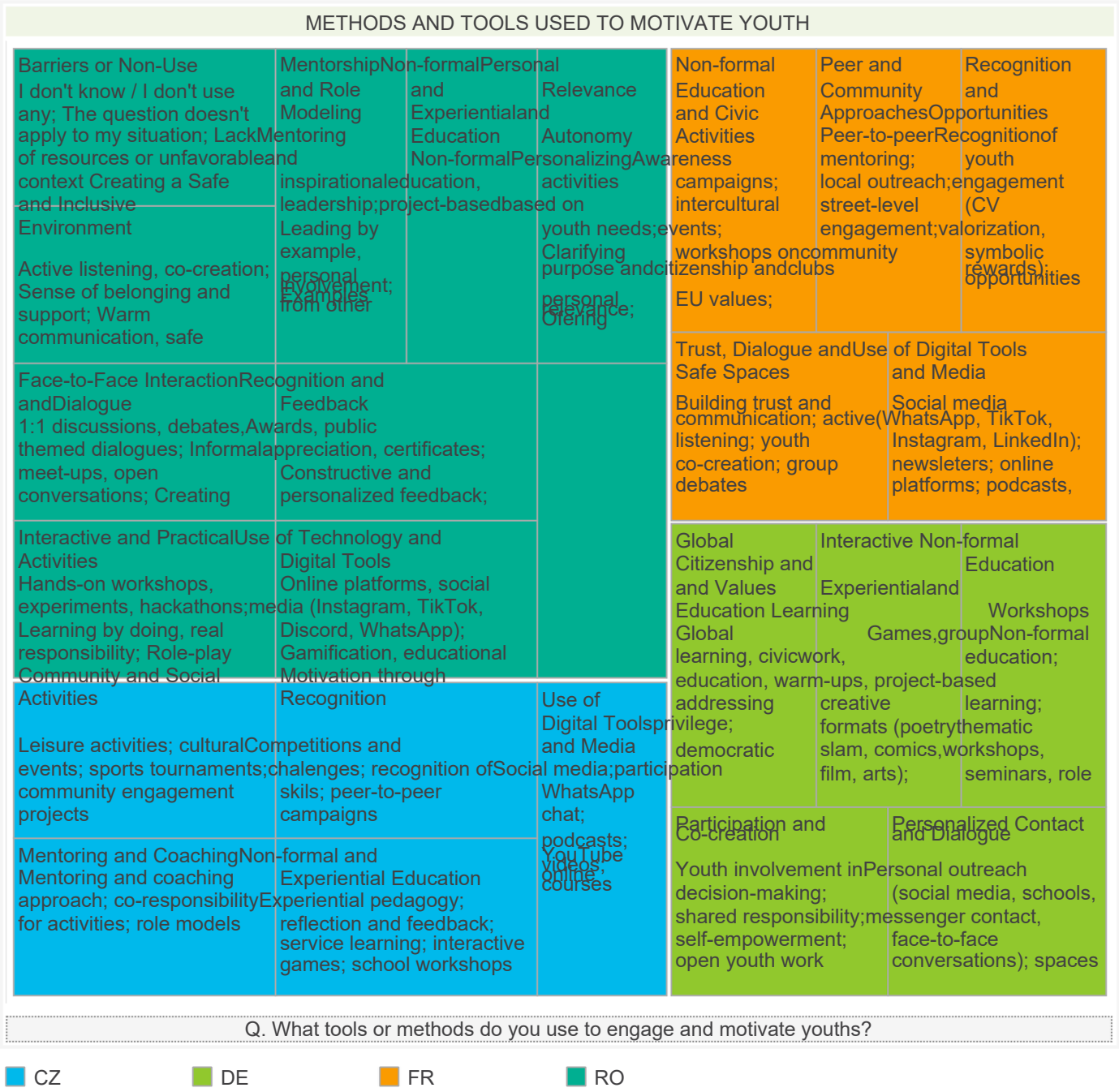

3.3.4 Výzvy v podpoře inkluze mezi mladými lidmi

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi je jako nejčastější překážka podpory inkluze konzistentně uváděn nedostatek zdrojů, přičemž podíl respondentů se pohybuje od 58 % v Rumunsku po 69 % ve Francii. Následuje nedostatek školení zaměřených na inkluzivní praxi, který je obzvláště výrazný v České republice (62 %) a Francii (61 %).

Odpor ze strany mládeže vykazuje mezi zeměmi největší rozdíly – v Rumunsku (59 %) je vnímán jako klíčová výzva, zatímco v České republice (17 %) a Německu (21 %) je zmiňován výrazně méně. Širší společenský a politický kontext uvádí jako překážku 58 % vedoucích mládeže v Německu, avšak pouze 16 % v České republice a 22 % ve Francii.

Jazykové nebo kulturní bariéry jsou napříč zeměmi zmiňovány méně často, přičemž výjimku tvoří Německo (36 %).

Celkově data naznačují, že strukturální bariéry, zejména nedostatek zdrojů a školení, dominují napříč všemi kontexty, zatímco odpor mládeže a společenské podmínky jsou vnímány velmi rozdílně v závislosti na konkrétní zemi.

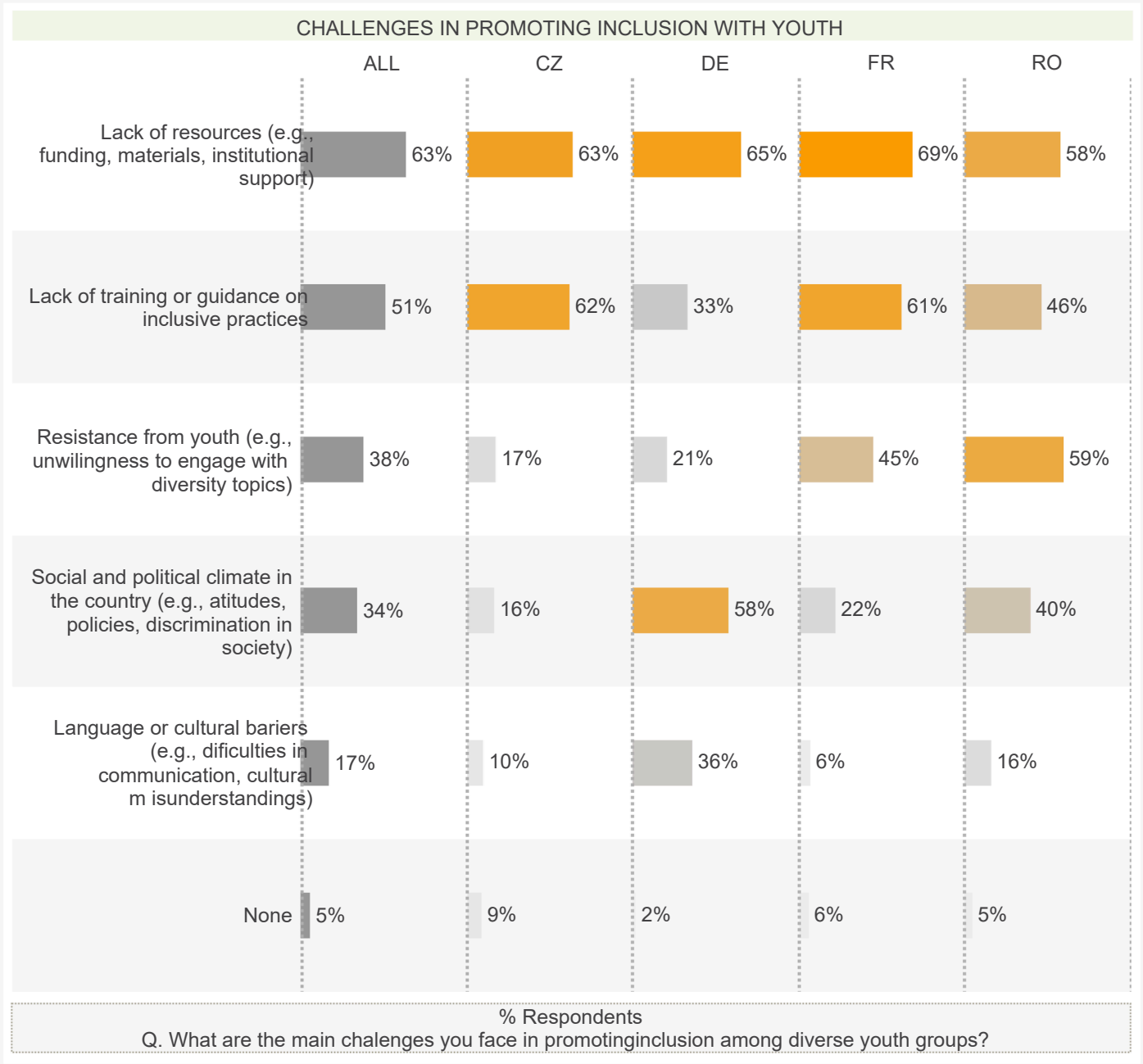

3.3.5 Metody podpory inkluze mezi mladými lidmi

Napříč všemi kontexty vedoucí mládeže zdůrazňují, že podpora inkluze vyžaduje kombinaci individualizované podpory, bezpečného prostředí a bezbariérového přístupu. Opakovaně se objevují mentoring, neformální vzdělávání a zapojení komunity. Zároveň se však mezi jednotlivými zeměmi liší důraz na konkrétní strategie.

V Německu vedoucí mládeže nejčastěji zmiňují odstraňování finančních bariér a zajištění dostupnosti, od bezplatných aktivit až po přizpůsobené komunikační metody.
„Dbáme na to, aby nebyly žádné účastnické poplatky, nebo hledáme alternativní financování, aby se mladí lidé nemuseli obávat nákladů. Zároveň zajišťujeme přístupné prostory a věnujeme čas tomu, abychom vše vysvětlovali krok za krokem. Je důležité, aby se cítili podporovaní a pochopení, nikoli vyloučení kvůli bariérám, které nemohou ovlivnit.“
Vedoucí mládeže, Německo, 2025

V České republice stojí v centru pozornosti mentoring a individualizovaná podpora, doplněné snahou o nízkonákladové a nízkoprahové programy.
„Snažím se jim být nablízku, být osobně k dispozici a ukázat jim, že existuje komunita, jejíž součástí se mohou stát, pokud se zapojí. Často je pro ně pocit sounáležitosti nejsilnější motivací pokračovat, silnější než jakákoliv jednotlivá aktivita, kterou organizujeme. Vedoucí mládeže, Česká republika, 2025

Ve Francii je inkluze úzce propojena s finanční dostupností, partnerstvími s institucemi a individualizovaným mentoringem.
„Spolupracujeme s partnery už v rané fázi, abychom identifikovali, co účast ztěžuje – ať už jde o peníze, zdravotní stav nebo nedostatek podpory. Poté vše přizpůsobujeme: náklady, harmonogramy, aktivity, dokonce i jídlo a přestávky. Cílem není klást na mladé lidi příliš vysoké nároky hned od začátku, ale provázet je krok za krokem, aby každý mladý člověk měl pocit, že někam patří.“ Vedoucí mládeže, Francie, 2025

V Rumunsku vedoucí mládeže kladou důraz na vytváření bezpečných a přívětivých prostor, mentoring a dobrovolnické příležitosti, které posilují pocit sounáležitosti a participaci.
„Aktivity realizované institucí, pro kterou pracuji, probíhají ve veřejném prostoru, který se nachází v centru města, aby byl snadno dostupný všem, kdo se chtějí zapojit. Bohužel nevyužívám další metody, které by je mohly motivovat k zapojení.“
Vedoucí mládeže, Rumunsko, 2025

Napříč zeměmi se jako společná vize nejúčinnějších přístupů k podpoře inkluze mezi mladými lidmi jeví následující perspektiva:
„Inkluze funguje nejlépe tehdy, když jsou aktivity bezplatné, přívětivé a podporované mentory, kteří si najdou čas přizpůsobit se skutečným potřebám mladých lidí.“
Viz úplné grafy v Příloze 1.

CZ DE FR RO

INCLUSION SUPPORT METHODS AND TOOLS

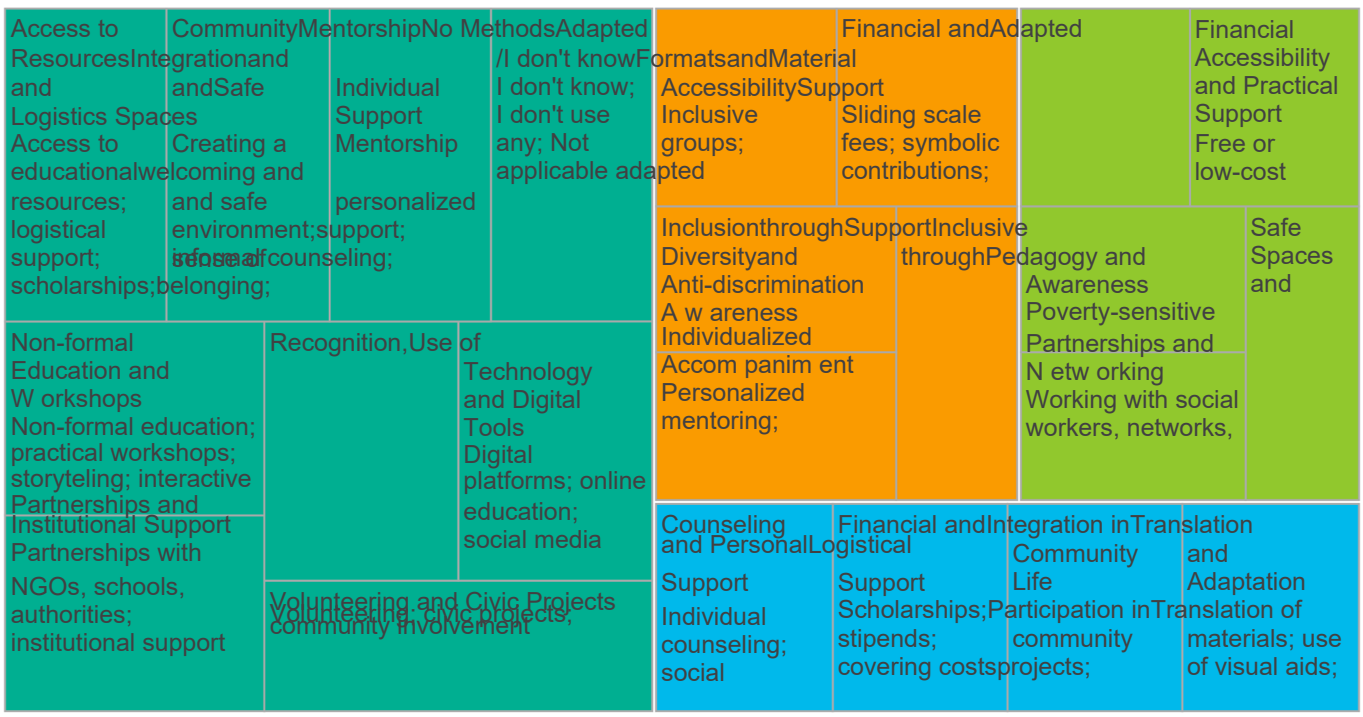

Q. What tools or methods do you curently use to support the inclusion of young people with fewer opportunities (e.g., youth facing economic, social, educational, or health-related bariers)?

3.3.6 Skupiny mládeže, jejichž zapojení do aktivit je z pohledu vedoucích mládeže nejnáročnější

Napříč zapojenými zeměmi vedoucí mládeže nejčastěji uvádějí obtíže při zapojování mladých lidí se zdravotním postižením (41 %), mladých lidí se vzdělávacími obtížemi (40 %) a mladých lidí čelících zdravotním bariérám (39 %). Středně často jsou zmiňováni mladí lidé zažívající sociální vyloučení (29 %), mladí lidé v ekonomicky znevýhodněné situaci (27 %) a mladí lidé z venkovských nebo geograficky znevýhodněných oblastí (24 %). Menší podíl respondentů uvádí obtíže při zapojování mladých lidí z kulturně rozmanitého či migračního prostředí (22 %), mladých lidí zasažených konfliktem nebo vysídlením (17 %) a LGBTQIA+ mládeže (11 %).

Z hlediska srovnání mezi zeměmi se Německo vyznačuje konzistentně vysokými hodnotami napříč více kategoriemi, zejména u mládeže se zdravotním postižením (53 %), se vzdělávacími obtížemi (51 %) a z migračního prostředí (35 %). To naznačuje vysoké povědomí o systémových bariérách, ale zároveň i možné mezery v podpůrných strukturách.

Rumunsko vykazuje nejvyšší míru obtíží při zapojování mladých lidí se vzdělávacími bariérami (53 %) a mládeže z venkovských oblastí (33 %), což odráží národní výzvy spojené s geografickými nerovnostmi a nerovnostmi ve vzdělávání.

Francie klade větší důraz na obtíže spojené se sociálním vyloučením (37 %) a zdravotním postižením (44 %), zatímco výzvy týkající se LGBTQIA+ mládeže (6 %) nebo mládeže z migračního prostředí (15 %) jsou zmiňovány méně často.

Česká republika vykazuje celkově nejnižší míru uváděných obtíží, častěji však zmiňuje duševní zdraví (35 %) a LGBTQIA+ mládež (19 %), což naznačuje cílené obavy, avšak méně vnímaných bariér v ostatních kategoriích.

Celková zjištění ukazují, že nejčastější výzvy se týkají zapojování mladých lidí čelících strukturálním, vzdělávacím nebo zdravotním bariérám, zatímco kontexty spojené s identitou nebo migrací jsou v tomto datovém souboru zmiňovány méně často.

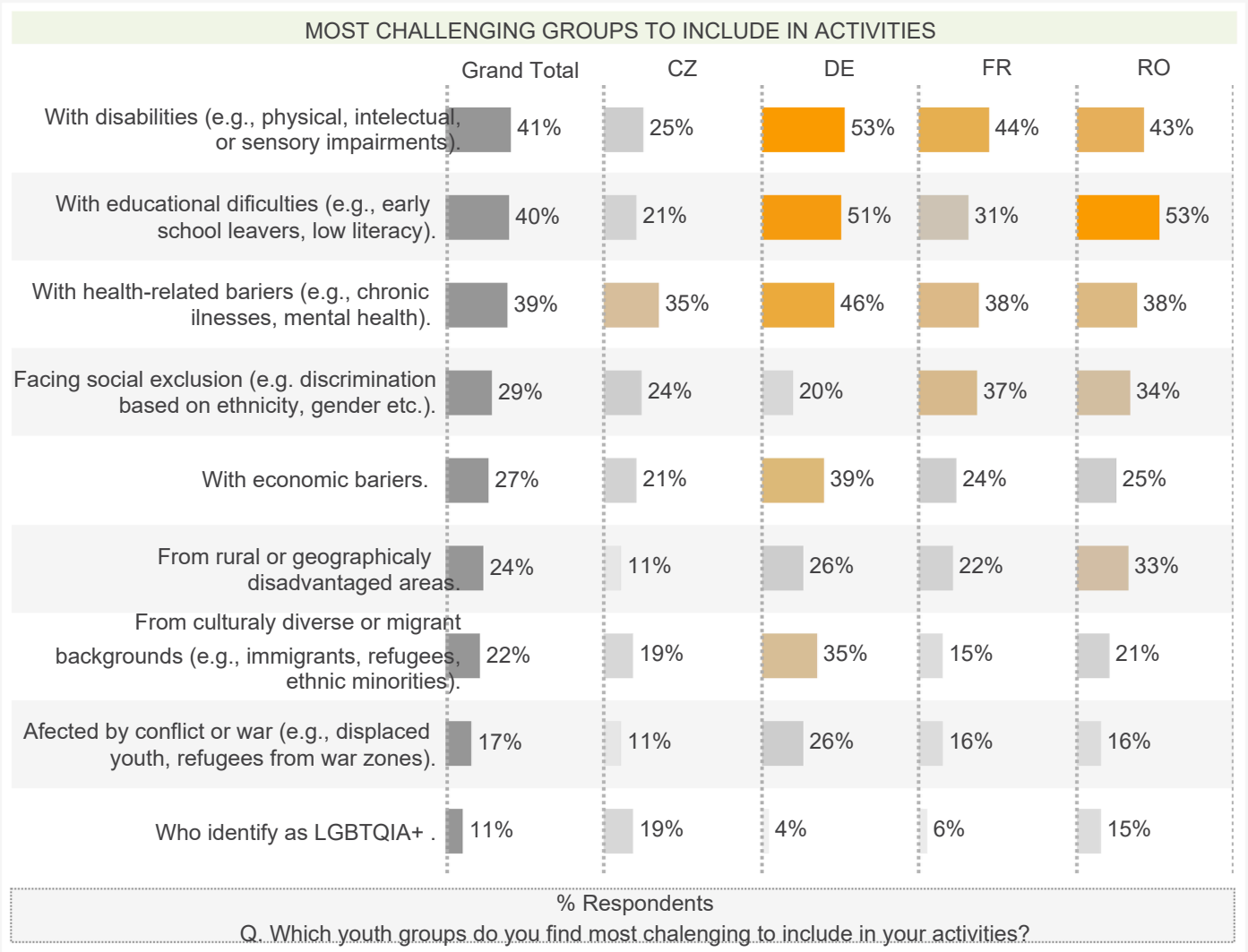

3.4 VZDĚLÁVACÍ POTŘEBY A PREFERENCE

3.4.1 Témata zájmu

Napříč všemi zapojenými zeměmi vedoucí mládeže projevují největší zájem o vzdělávání v oblasti motivace mládeže (86 %), mentoringu (81 %) a komunikačních dovedností (80 %). Vysoko se umisťují také vedení mládeže (73 %) a občanská participace (75 %), což ukazuje na konzistentní zájem o rozvoj dovedností souvisejících se zapojením a podporou mladých lidí.

Zatímco zájem zůstává silný v oblastech inkluze (77 %), kulturní rozmanitosti (76 %) a sociální spravedlnosti (75 %), témata jako hodnocení dopadu (68 %), evropské hodnoty (65 %) a klimatická spravedlnost (69 %) vykazují relativně nižší míru silného zájmu.

Vzdělávací programy by měly navazovat na stávající priority vedoucích mládeže (např. mentoring, motivaci a facilitaci), a zároveň nabízet srozumitelné a dostupné moduly k tématům, která jsou sice vnímána jako důležitá, avšak vedoucí mládeže si v nich často nejsou plně jistí, jako je digitální gramotnost, demokracie a rovnost.

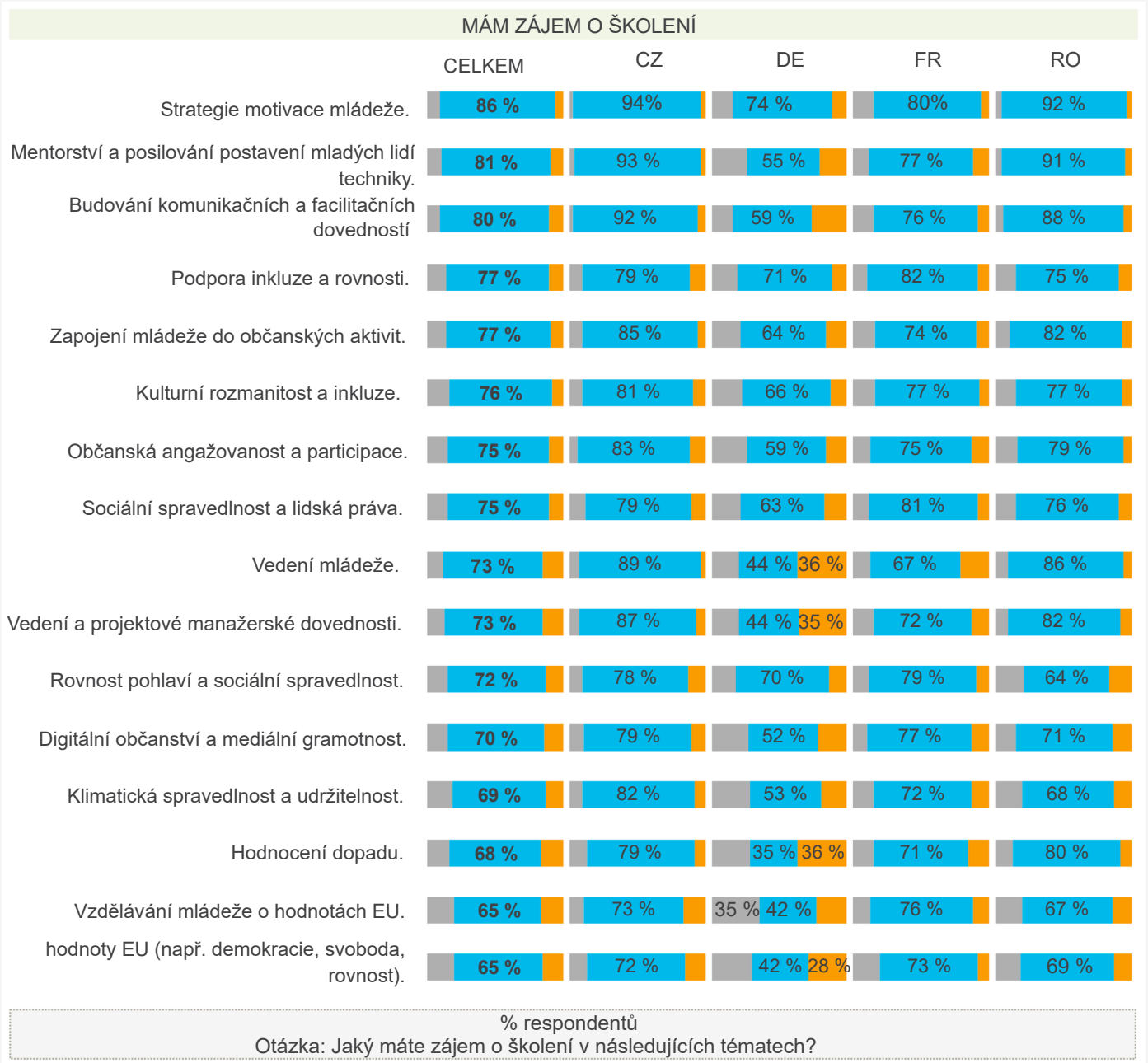

3.4.2 Preferované formáty vzdělávání a vzdělávací přístupy

Vedoucí mládeže napříč zapojenými zeměmi sdílejí preferenci pro prakticky orientované a interaktivní formáty vzdělávání, přičemž rovnováha mezi online a prezenční formou se mezi jednotlivými státy liší.

Z hlediska srovnání mezi zeměmi se objevují výrazné rozdíly. V Rumunsku převažuje silná preference aplikovaného učení: 88 % respondentů volí případové studie a praktické příklady, zatímco pouze 16 % upřednostňuje přednášky. Nejčastěji preferovanými formáty jsou hybridní vzdělávání (50 %) a interaktivní online formáty (49 %), přičemž víkendy (57 %) jsou považovány za nejvhodnější čas pro školení.

Vedoucí mládeže v České republice rovněž inklinují k flexibilitě, přičemž upřednostňují hybridní formáty (56 %) a online vzdělávání (47 %), s kombinací teorie a praxe. Víkendy (84 %) jednoznačně dominují jako nejvhodnější čas pro realizaci školení.
Německo se odlišuje výraznou preferencí strukturovaných prezenčních formátů. Prezenční setkání (72 %) a učení založené na případových studiích (82 %) patří mezi jednoznačné favority, přičemž ideálním časem pro vzdělávání jsou pracovní dny (79 %).
Ve Francii jsou preference vyváženější. Hybridní formáty (50 %) a participativní metody, jako jsou peer diskuse (51 %), jsou běžně voleny, přičemž víkendy (61 %) a školní prázdniny (33 %) jsou preferovanými obdobími pro plánování školení.

Celkově vedoucí mládeže oceňují praktičnost, aktivní zapojení a časové nastavení, které respektuje jejich dostupnost. Rumunsko a Německo přitom představují opačné póly: první se přiklání k digitálním a aplikovaným formátům, zatímco druhé ke strukturovaným prezenčním formám.

FORMÁT ŠKOLENÍ

	ALL	CZ	DE	FR	RO
Online školení (interaktivní, včetně diskusí)	50%	47%.	64%	43%	49%
Hybridní kurz (kombinující prezenční a online výuku)	50%	56%	44%	50%	50%
Prezenční školení	43%	26%	72%	37%	40%
Online kurz (založený na obsahu, vlastním tempem)	32%	32%	30%	34%	32%
Dobrovolnická nebo stážová zkušenost	25%	15%	17%	20%	41%

Otázka: Jaké formáty školení preferujete?

UČEBNÍ PŘÍSTUPY

	ALL	CZ	DE	FR	RO
Případové studie a praktické příklady následované teoretickými vstupy	72%	43%	82%	72%	88%
Diskuse s vrstevníky a praktická skupinová práce	58%	43%	72%	51%	65%
Převážně teoretický vstup (prezentace, přednášky)	31%	44%	33%	38%	16%
Personalizované mentoringové sezení	29%	27%	22%	15%	45%

Otázka: Jaké učební přístupy preferujete?

PREFEROVANÝ ČAS

	ALL	CZ	DE	FR	RO
Víkendy	61%	84%	41%	61%	57%
Všední dny	44%	26%	79%	43%	33%
Konec týdne (pátek)	25%	23%	23%	25%	28%
Školní prázdniny	17%	4%	14%	8%	36%
Státní svátky	7%	6%	10%	8%	5%

Otázka: Kdy se preferujete účastnit školení?

3.4.3 Preferovaný obsah vzdělávání a vzdělávací aktivity

Napříč zeměmi vedoucí mládeže vyjadřují silnou preferenci pro vzdělávání, které je praktické, interaktivní a založené na reálných příkladech. Důraz kladený na jednotlivé prvky se však mezi kontexty výrazně liší.

V Německu se jako nejvýraznější vzorec objevuje požadavek na vyváženou kombinaci teorie a praxe, přičemž vedoucí mládeže zdůrazňují hodnotu stručných odborných vstupů, na které navazují okamžitě aplikovatelné metody. Jako významný motivační faktor je rovněž zmiňována certifikace.
V České republice kladou vedoucí mládeže silnější důraz na zážitkovou a interaktivní pedagogiku, přičemž vynikají mentoring, koučink a simulace. Zároveň upozorňují na potřebu flexibility formátu (kratší setkání, hybridní forma) a konkrétních materiálů, které si mohou odnést a dále používat.
Ve Francii vedoucí mládeže upřednostňují konkrétní a přímo využitelné zdroje, zejména případové studie a praktické příklady, které se vyhýbají abstraktnímu pojetí. Zdůrazňují rovněž flexibilitu a dostupnost, požadují kratší moduly, hybridní možnosti a uznání formou odznaků nebo certifikátů. Výrazně se objevují obsahová témata jako antidiskriminace, rozmanitost a duševní zdraví.
V Rumunsku vedoucí mládeže vyzdvihují service-learning, dobrovolnictví a zážitkové vzdělávání jako klíčové nástroje, které přímo propojují zapojení mládeže s občanskou odpovědností. Důraz na propojení osobního rozvoje se společenským jednáním je zde výraznější než v ostatních zemích.
Celkově data ukazují, že ačkoliv všechny země požadují vzdělávání zakotvené v realitě a bohaté na interaktivní metody, jednotlivé profily se liší: Německo vyniká vyvážením teorie a praxe, Česká republika důrazem na zážitkovou pedagogiku, Francie zaměřením na flexibilitu a konkrétní zdroje a Rumunsko silnou orientací na občanskou angažovanost prostřednictvím service-learningu.

Vzdělávání nám musí nabídnout skutečné příklady a praktické nástroje, které můžeme okamžitě využít, ale také prostor pro sdílení a učení se ze zkušeností ostatních.“
Tuto výpověď lze vnímat jako společnou perspektivu vedoucích mládeže na preferovaný obsah vzdělávání a vzdělávací aktivity.
Viz úplný graf v Příloze.

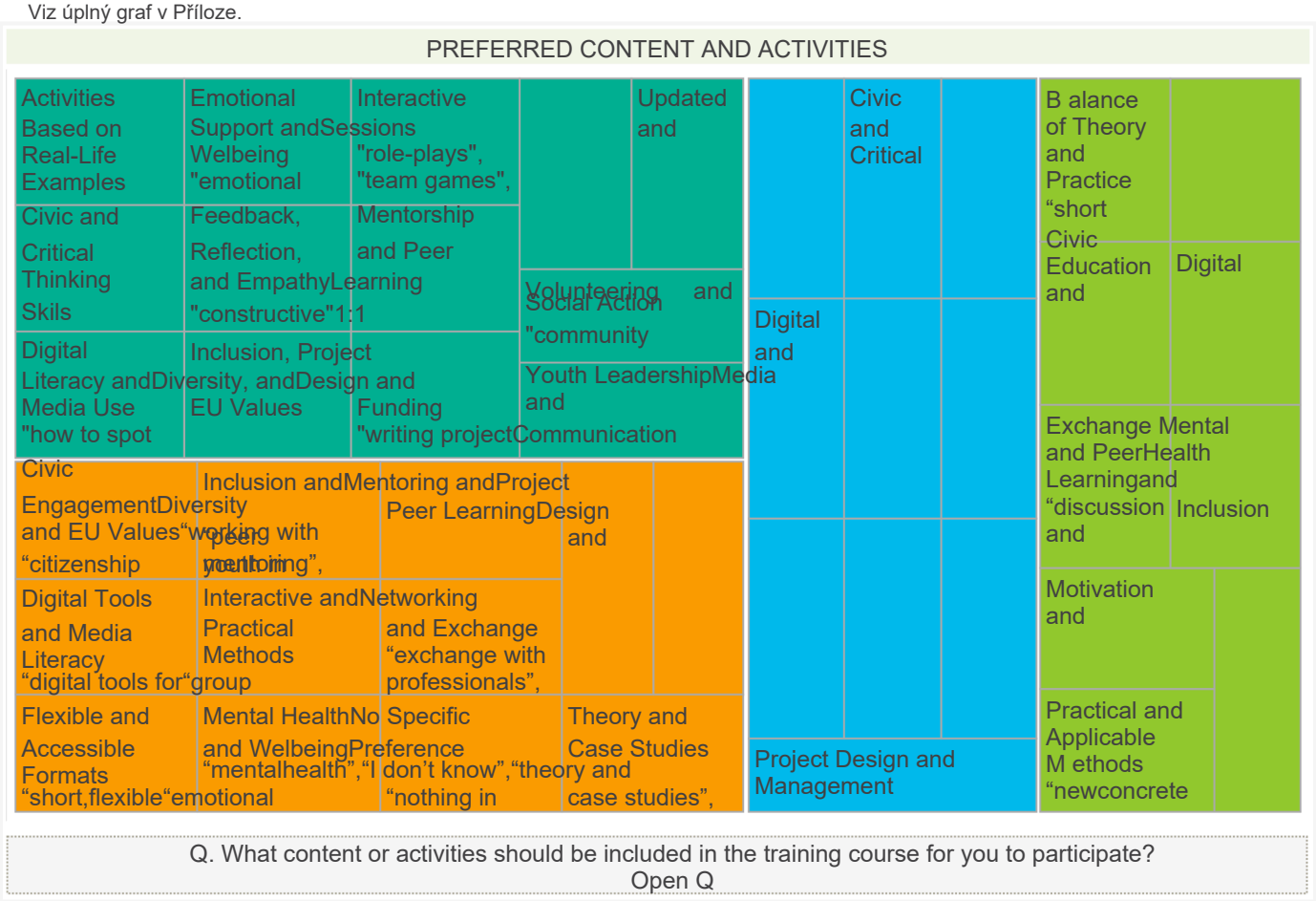

3.4.4 Bariéry a motivátory přístupu k profesnímu rozvoji

Celkově vedoucí mládeže identifikují časová omezení a plánování jako nejčastější bariéry účasti na vzdělávání. 60 %respondentů uvádí nedostatek času a 48 % zmiňuje, že pracovní nebo osobní závazky kolidují s možnostmi vzdělávání. Dalších 41 % považuje za problém to, že časové rozvržení školení neodpovídá jejich dostupnosti.

Časová omezení jsou obzvláště výrazná v Německu (63 %), kde jsou rovněž častěji než v ostatních zemích zmiňovány problémy s plánováním (63 %) a nejasné přínosy vzdělávání (39 %).

V Rumunsku hrají významnější roli finanční omezení (45 %) a kolize s časovým rozvrhem (42 %), vedle obecného nedostatku času (60 %). Francie uvádí celkově méně bariér, přesto však 55 % respondentů zmiňuje časovou náročnosta 45 % problémy s plánováním.

Naopak vedoucí mládeže v České republice uvádějí většinu bariér méně často – pouze 18 % zmiňuje časové kolize a 17 % finanční překážky, ačkoliv nedostatek času (61 %) zůstává hlavním problémem.

Technické či přístupové bariéry zůstávají napříč všemi zeměmi okrajové; jazykové, internetové či materiální překážky jsou zmiňovány jen zřídka. Tato zjištění naznačují, že nabídky vzdělávání by měly upřednostňovat flexibilní časové nastavení a jasně komunikovat přínos a hodnotu vzdělávání, aby se snížily překážky účasti.

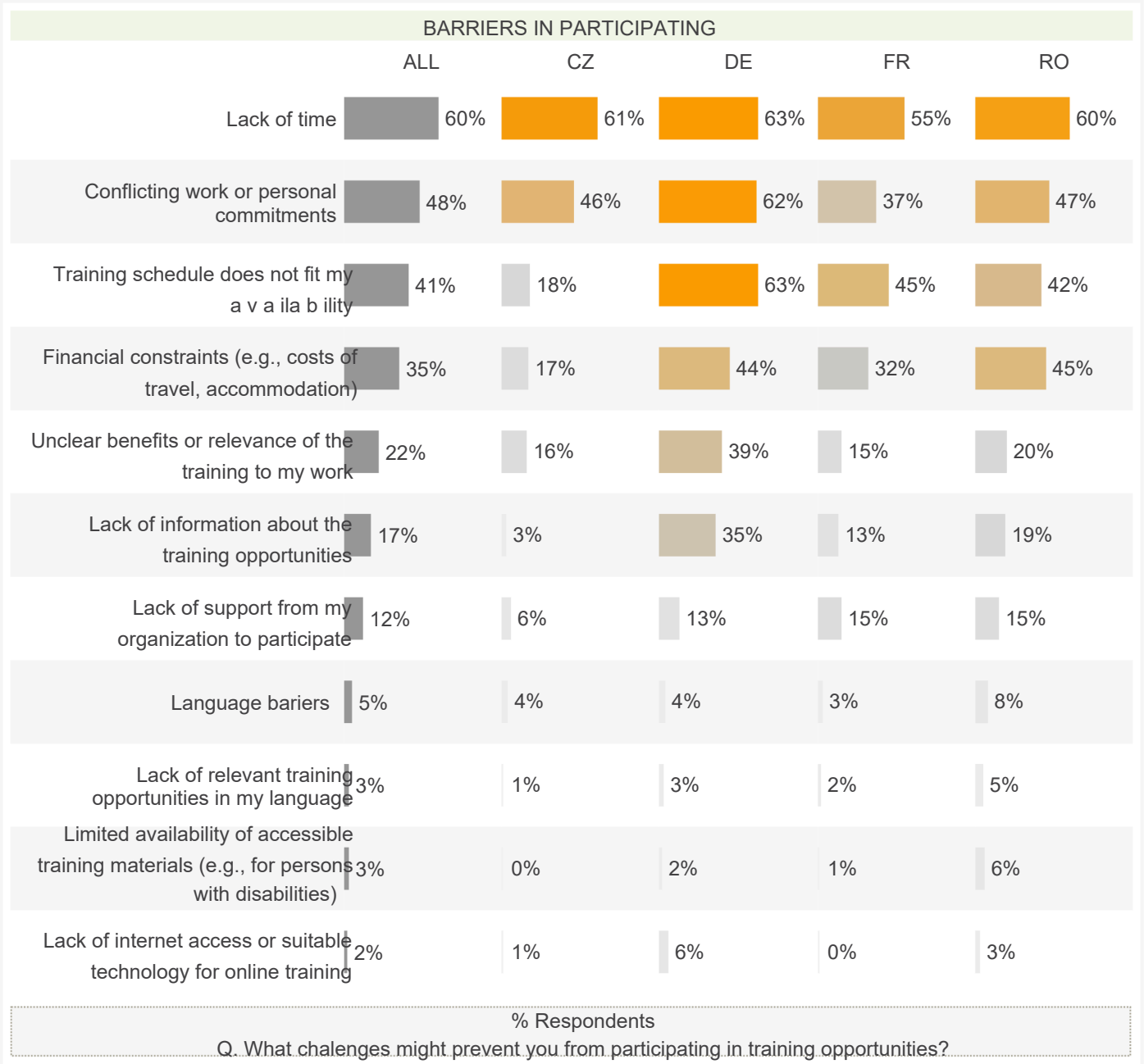

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi vedoucí mládeže zdůrazňují význam dostupných nástrojů, propojení s kolegy*němi a experty*kami a podpůrných mechanismů, které činí jejich práci s mládeží efektivnější a dlouhodobě udržitelnou.

Mezi nejčastěji preferované výstupy patří toolkity a metodické příručky k aktivitám (41 %), digitální platformy pro zapojení (34 %) a finanční podpora prostřednictvím mikrograntů (33 %). Výrazný zájem se objevuje také o vzdělávací materiály (32 %) a online koučink (32 %), což ukazuje, že mnoho vedoucích mládeže hledá jak konkrétní zdroje, tak individualizované možnosti profesního rozvoje.
Příležitosti pro vzájemné učení (30 %) a sítě odborníků*ic (30 %) jsou oceňovány napříč zeměmi, zejména v kontextech, kde vedoucí mládeže působí s omezenou institucionální podporou.

Přestože se preference mezi jednotlivými zeměmi liší, data ukazují na sdílenou potřebu flexibilních, na praxi orientovaných nástrojů a vzdělávacích komunit, které přesahují jednorázová školení a podporují dlouhodobý rozvoj a reálný dopad.

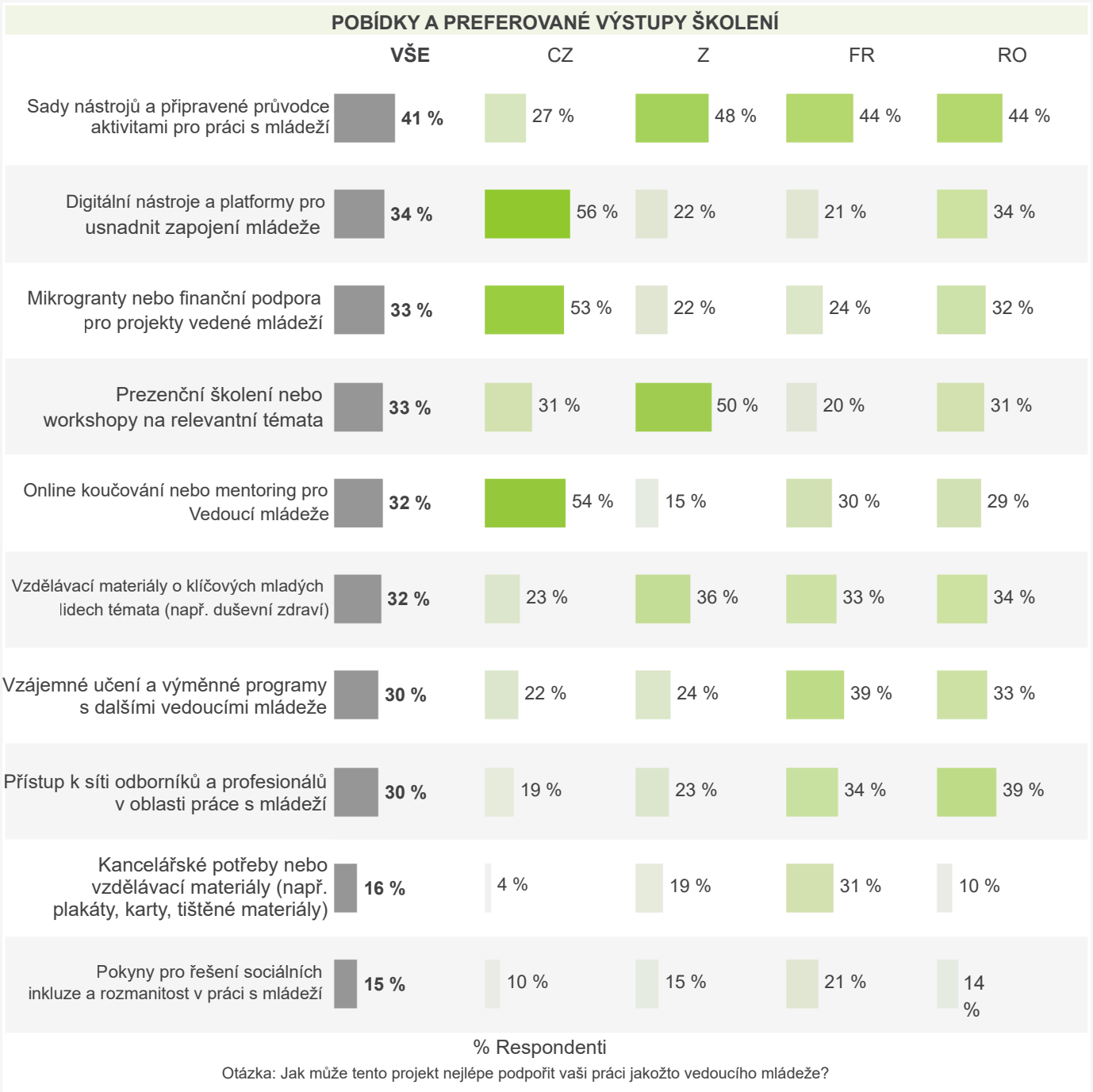

3.4.5 Zájem o účast na mezinárodních zkušenostech a související potřeby

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi vyjadřují vedoucí mládeže různou, avšak obecně silnou míru zájmu o mezinárodní zapojení, přičemž pravděpodobnost účasti se pohybuje od 20 % v Německu až po 70 % v České republice.

Tento zájem odráží více než pouhou zvědavost – vedoucí mládeže konzistentně popisují mezinárodní spolupráci jako smysluplný způsob rozvoje dovedností, posílení motivace a přinášení nové energie do jejich práce. Zdůrazňují význam vzájemného učení mezi vrstevníky, seznámení se s novými přístupy a schopnosti přenášet mezinárodní zkušenosti do lokálního kontextu.

Ačkoliv logistické překážky nadále přetrvávají, v situacích, kdy jsou tyto bariéry odstraněny, jsou mezinárodní zkušenosti široce vnímány jako klíčový nástroj profesního rozvoje a inovací.

Celkově zůstává podpora mobility a evropské spolupráce relevantní a přínosnou strategií pro rozvoj pracovníků*ic s mládeží, zejména pokud je zakotvena v praktickém uplatnění, vzájemné výměně a institucionální podpoře.

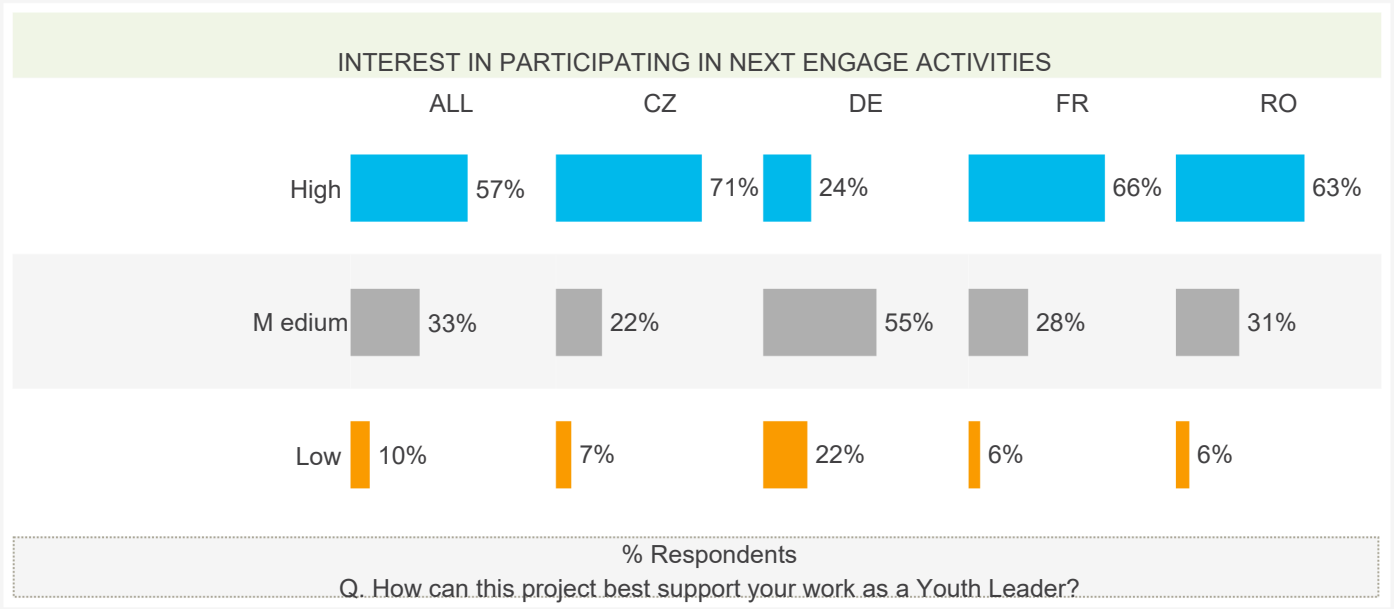

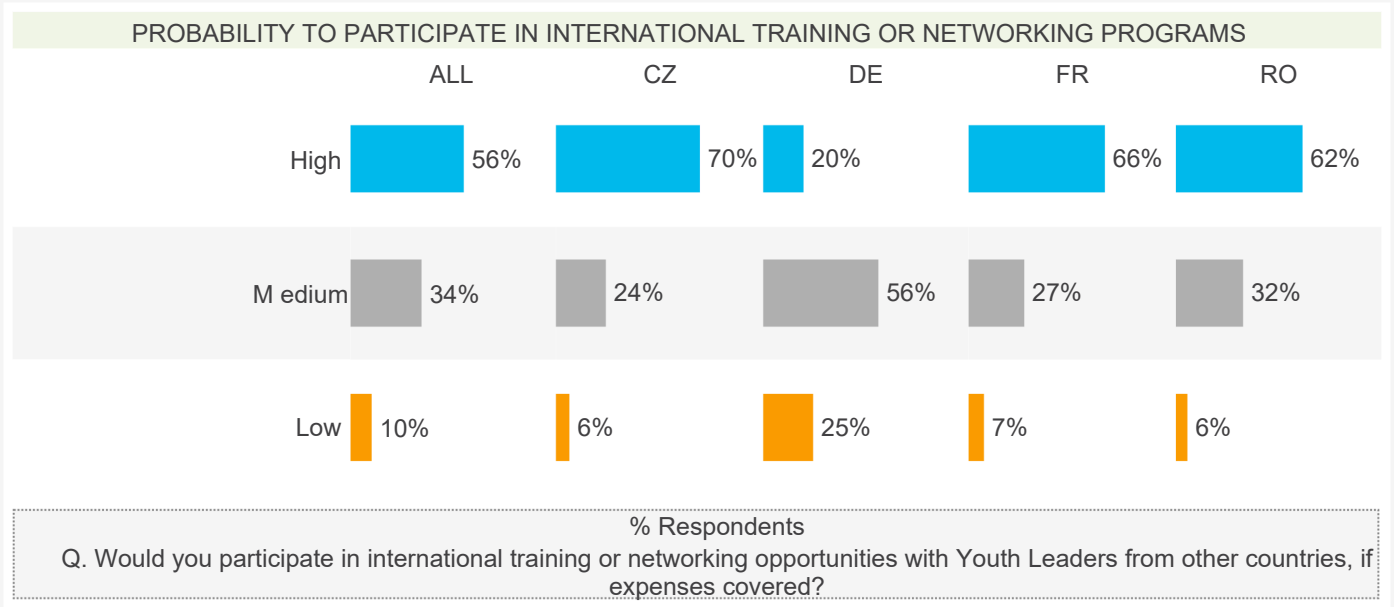

3.5 KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ A ZÁVĚRY TÝKAJÍCÍ SE VEDOUCÍCH MLÁDEŽE

3.5.1 Celková zjištění

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi sdílejí vedoucí mládeže silný závazek k občanské angažovanosti, inkluzi a vedení mládeže, zároveň však ve své práci čelí společným bariérám, zejména nízké participaci mladých lidí, omezeným institucionálním zdrojům a nedostatečné podpoře ze strany rodin či komunit. Opakovaně se objevují také výzvy v oblasti duševního zdraví mladých lidí, sociální nerovnosti a tlaky digitálního prostředí, což podtrhuje komplexnost kontextů, ve kterých se práce s mládeží odehrává.

Navzdory těmto sdíleným výzvám odhalují národní profily výrazné rozdíly v úrovni zkušeností, prioritách a vzdělávacích potřebách:
Rumunsko vykazuje profil vysoce vzdělaných vedoucích mládeže působících převážně v městském prostředí, z nichž mnozí jsou v oboru relativně noví. Jejich práce se vyznačuje vysokou mírou motivace a silnou orientací na zážitkové a neformální metody. Mezi hlavní výzvy patří demotivace mládeže, nedostatek směru a mezery v zapojení, zejména u mladých lidí čelících chudobě, vzdělávacím obtížím nebo venkovskému znevýhodnění. Rumunští vedoucí mládeže preferují praktické vzdělávání zakotvené v reálném světě se silnou složkou vzájemného učení a projevují vysoký zájem o mezinárodní spolupráci.

Německo se vyznačuje důrazem na demokracii, participaci a inkluzi v reakci na společenské hrozby, jako jsou extremismus a nerovnosti. Vedoucí mládeže zde uvádějí vysokou profesní stabilitu a upřednostňují strukturované, participativní metody. Nejurgentnější vzdělávací potřeby se týkají genderové rovnosti, mediální gramotnosti a klimatické spravedlnosti. Mezinárodní výměny jsou vnímány jako nástroj pro reakci na globální výzvy a posilování praxe.

V České republice se vedoucí mládeže často nacházejí na začátku své profesní dráhy a jako dominantní výzvy mládeže uvádějí problémy duševního zdraví, izolaci a dezinformace. Práce s inkluzí se zde zaměřuje především na osobní mentoring, vytváření bezpečných prostorů a nízkoprahové aktivity. Vzdělávací potřeby se soustředí na motivační strategie, metody inkluze a zážitkové nástroje, přičemž je kladen důraz na flexibilitu a vzájemné učení.

Francie představuje rozmanité pole práce s mládeží s důrazem na oslovování mladých lidí, budování důvěry a řešení sociálního vyloučení. Vedoucí mládeže zde označují duševní zdraví, diskriminaci a politické odpojení za naléhavé problémy. Jako inkluzivní strategie využívají peer mentoring, interkulturní metody a komunitní zapojení. Očekávané vzdělávání má být praktické, flexibilní a certifikované, se silným zájmem o evropské výměny.

Ve všech čtyřech zemích jsou vedoucí mládeže vysoce angažovaní, avšak často působí v nedostatečně personálně i finančně zajištěných podmínkách. Hledají vzdělávání, které je praktické, dostupné a přizpůsobené reálné praxi, zejména v oblastech emoční pohody, inkluze, participace a realizace projektů. Výrazný zájem o mezinárodní spolupráci – s výjimkou vedoucích mládeže v Německu – naznačuje sdílené přesvědčení, že přeshraniční učení je klíčové pro zvládání lokálních i evropských výzev v práci s mládeží.

3.5.2 Srovnávací výsledky

Vedoucí mládeže v České republice

Profil vedoucích mládeže v České republice, jak vyplývá z dat dotazníkového šetření, ukazuje skupinu praktikujících odborníků*ic, kteří jsou převážně mladí nebo středního věku, vzdělaní a působí především v městském prostředí, přičemž ženy tvoří většinu respondentů. Mnozí pracují v neziskových organizacích, školách nebo centrech pro mládež, často s dospívajícími a mladými dospělými. Významná část uvádí méně než pět let praxe, což poukazuje na nastupující generaci vedoucích mládeže, která teprve vstupuje do oboru.
Propojení mezi vzděláváním, praxí a prioritami je nerovnoměrné. Vedoucí mládeže v České republice kladou důraz na občanskou angažovanost, leadership a inkluzi, avšak většina z nich postrádá formální vzdělávání v těchto oblastech. Sebedůvěra často převyšuje úroveň formální přípravy, zejména u témat, jako je občanské vzdělávání a lidská práva, zatímco novější a rozvíjející se oblasti (např. klimatická spravedlnost, intersekcionalita a genderová rovnost) zůstávají méně rozvinuté.
Vedoucí mládeže identifikují výzvy v práci s mladými lidmi, které odrážejí globální i lokální problémy. Upozorňují na narůstající potíže v oblasti duševního zdraví, sociální izolaci a nejistotu ohledně budoucnosti, umocněné digitálním přetížením a dezinformacemi.
Z pohledu vedoucích mládeže patří mezi bariéry práce s mládeží nízká participace, omezené zdroje a nedostatečná podpora ze strany komunity či rodičů. Inkluze je vnímána jako obzvlášť náročná u mladých lidí se zdravotními bariérami, se zdravotním postižením a u těch, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením.
Pro motivaci a zapojení mládeže využívají vedoucí mládeže v České republice především zážitkové a neformální metody, jako jsou hraní rolí, mentoring a reflexivní cvičení.
Vzdělávací preference ukazují silnou poptávku po interaktivním a flexibilním učení. Vedoucí mládeže preferují hybridní nebo kratší formáty, s důrazem na zážitkové učení, mentoring a vzájemné učení mezi vrstevníky. Mezi obsahové priority patří motivační strategie, inkluzivní přístupy, duševní zdraví, komunikace, kritické myšlení a projektové řízení. Výrazně byla zdůrazněna potřeba konkrétních, ihned využitelných materiálů a nástrojů.
Vedoucí mládeže v České republice rovněž vyjadřují otevřenost vůči mezinárodním zkušenostem, které vnímají jako příležitost k získání inspirace, rozvoji nových metod a posílení spolupráce.

Vedoucí mládeže ve Francii

Profil vedoucích mládeže ve Francii ukazuje rozmanitou skupinu, přičemž mnoho respondentů působí v neziskových organizacích, komunitních iniciativách a službách pro mládež. Ženy tvoří většinu respondentů a většina působí v městském prostředí. Jejich profesní zkušenosti jsou různorodé, přičemž řada z nich kombinuje formální vzdělávání s praktickou prací s mládeží.

Vztah mezi vzděláváním, praxí a prioritami odhaluje jak silné stránky, tak mezery. Francouzští vedoucí mládeže kladou důraz na občanskou angažovanost, participaci a inkluzi, avšak vzdělávání je nerovnoměrné napříč tematickými oblastmi. Nejvyšší míra sebedůvěry se objevuje v občanském vzdělávání a inkluzi, zatímco mezery přetrvávají v oblasti klimatické spravedlnosti a genderové rovnosti. Digitální a mediální gramotnost jsou vnímány jako stále relevantnější, ale nejsou konzistentně zmiňovány jako vzdělávací potřeba.

Vedoucí mládeže identifikují naléhavé výzvy, kterým mladí lidé ve Francii čelí: problémy duševního zdraví, narůstající sociální nerovnosti, vyloučení marginalizovaných skupin a nedůvěru v politické instituce.
Mezi vnímané bariéry práce s mládeží patří omezené zdroje, nedostatek stabilního financování a obtížné oslovování mladých lidí v nejistých či marginalizovaných situacích.
Pro motivaci a zapojení mládeže využívají francouzští vedoucí mládeže především budování důvěry a vrstevnické přístupy; často se objevuje peer mentoring a aktivity založené na dialogu. Významnou roli hraje také neformální a interkulturní vzdělávání, osvětové kampaně a občanské workshopy. Za zásadní je považováno vytváření bezpečných a přívětivých prostorů.

Vzdělávací preference jsou silně orientovány na praktický, konkrétní a dostupný obsah. Požadovány jsou případové studie, reálné příklady a materiály ke stažení, spolu s krátkými, flexibilními a hybridními formáty. Mezi obsahové priority patří inkluze, antidiskriminace, duševní zdraví, digitální nástroje a projektové řízení.
Francouzští vedoucí mládeže rovněž vyjadřují silný zájem o mezinárodní spolupráci, zejména v rámci programu Erasmus+ a evropských sítí, které vnímají jako způsob, jak rozšířit příležitosti a osvojit si nové strategie.

Vedoucí mládeže v Německu

Vedoucí mládeže v Německu jsou převážně soustředěni v městském prostředí a mají vysokoškolské vzdělání. Mnozí působí v neziskových organizacích, komunitních iniciativách nebo centrech pro mládež. Genderové zastoupení je vyvážené a značná část vedoucích mládeže uvádí tři až deset let praxe, což naznačuje, že oblast práce s mládeží je zde ukotvena jak zkušenými odborníky*icemi s profesní stabilitou, tak nově nastupujícími pracovníky*icemi.
Vztah mezi vzděláváním, praxí a prioritami je provázaný, přesto přetrvávají mezery. Němečtí vedoucí mládeže přikládají vysoký význam občanské angažovanosti, leadershipu a participaci. Ačkoliv je jejich sebedůvěra ve vzdělávání v oblasti demokracie a inkluze vysoká, absolvované vzdělávání je nerovnoměrné. Mnozí se cítí nedostatečně připraveni v oblastech, jako jsou klimatická spravedlnost, genderová rovnost a digitální a mediální gramotnost, přestože právě tyto oblasti identifikují jako zásadní výzvy pro mladé lidi.
Vedoucí mládeže popisují řadu výzev ve své práci. Upozorňují na to, že mladí lidé v Německu čelí klimatické úzkosti, politickému extremismu a ohrožení demokracie, spolu s ekonomickými nerovnostmi a nedostatkem dostupného bydlení. Mezi bariéry práce s mládeží patří nedostatek zdrojů, nízká participace a nedostatečná institucionální podpora. Inkluzivní praxe zůstává komplexní, zejména při práci s mladými lidmi se zdravotním postižením, se vzdělávacími obtížemi nebo se zdravotními bariérami.
Pro motivaci a zapojení mladých lidí využívají němečtí vedoucí mládeže především participativní a zážitkové metody. Mezi nejčastěji zmiňované strategie patří participace a spolutvorba, které dávají mladým lidem spoluvlastnictví aktivit. Běžně se využívají interaktivní workshopy, hry, umělecké projekty a skupinová práce, doplněné o mentoring a vytváření bezpečných prostorů.
Vzdělávací preference ukazují silnou poptávku po vyvážené kombinaci teorie a praxe. Respondenti zdůrazňují význam krátkých, strukturovaných teoretických vstupů, které jsou doplněny praktickými workshopy, simulacemi a vzájemnou výměnou zkušeností. Mezi konkrétní obsahové potřeby patří vzdělávání v oblasti demokracie, duševního zdraví, inkluze, projektového řízení a mediální gramotnosti.
Němečtí vedoucí mládeže zároveň vykazují nižší otevřenost vůči mezinárodním výměnám ve srovnání se svými protějšky v ostatních zemích. Ti, kteří o ně zájem mají, však vidí přínos v osvojování nových metod, budování partnerství a reakci na globální výzvy.

Vedoucí mládeže v Rumunsku

Profil vedoucích mládeže v Rumunsku, jak vyplývá z dat dotazníkového šetření, ukazuje vysoce vzdělanou a převážně městskou skupinu, přičemž 60 % respondentů žije ve velkých městech a 66 % má dokončené alespoň magisterské vzdělání. Většina respondentů jsou zkušení odborníci*ice, často se zázemím v pedagogice nebo společenských vědách, přičemž ženy tvoří 72 % respondentů. Zároveň však téměř polovina uvádí méně než pět let praxe v práci s mládeží, což poukazuje na nastupující generaci pracovníků*ic s mládeží. Respondenti pracují především s mladými lidmi ve věku 15–24 let a jsou nejčastěji spojeni s neziskovými organizacemi (47 %) a školami (38 %).
Ačkoliv vedoucí mládeže kladou důraz na témata, jako je vedení mládeže, občanská participace a zapojení, vzdělávání, které v těchto oblastech absolvovali, je často omezené. Tento nesoulad je nejvýraznější v oblastech, jako jsou genderová rovnost, intersekcionalita a klimatická spravedlnost, kde existuje zájem, avšak nízká míra vzdělávání a zkušeností. Podobně i zde se často ukazuje, že sebedůvěra převyšuje formální přípravu, zejména u témat občanského vzdělávání a lidských práv, což naznačuje silný osobní závazek, avšak nekonzistentní institucionální podporu.
Vedoucí mládeže uvádějí výrazné obtíže při motivaci a zapojování mladých lidí, zejména těch, kteří čelí vzdělávacím obtížím, zdravotnímu postižení, problémům s duševním zdravím nebo geografickému znevýhodnění. Mezi bariéry patří nízká participace, omezené institucionální zdroje a nedostatečná podpora ze strany rodičů či komunity. V reakci na tyto výzvy využívají vedoucí mládeže zážitkové a neformální metody, jako jsou service-learning, vyprávění příběhů a digitální zapojení. Zdůrazňují význam bezpečných a inkluzivních prostorů a mentoringu jako klíčových prvků budování důvěry a participace.
Pokud jde o vzdělávací preference, existuje silná poptávka po praktických, interaktivních formátech zakotvených v reálných situacích. Případové studie, simulace a vzájemné učení jsou konzistentně upřednostňovány před přednáškovými formami. Hybridní a online formáty jsou ceněny pro svou flexibilitu, zejména pokud jsou realizovány o víkendech. Vedoucí mládeže rovněž požadují toolkity, sítě expertů*ek a digitální nástroje jako klíčové výstupy, spolu s podporou vzájemného učení a přístupu k financování.
Závěrem vedoucí mládeže v Rumunsku vykazují vysokou otevřenost vůči mezinárodní spolupráci: 62 % uvádí vysokou pravděpodobnost účasti na mezinárodním vzdělávání a 63 % vyjadřuje silný zájem o pokračování aktivit projektu ENGAGE.

IV. MLÁDEŽ - ZJIŠTĚNÍ A POZNATKY

4.1 PROFIL RESPONDENTŮ

4.1.1 Demografický přehled

Vzorek mladých lidí (ve věku 13–30 let) je nereprezentativní a byl sestaven na základě účelového výběru (convenience sampling), přičemž je patrná výrazná nadreprezentace respondentů z Rumunska (284 z celkových 415). Francie a Česká republika přispěly menšími vzorky (22, resp. 30 odpovědí), což je nutné zohlednit při interpretaci výsledků na úrovni jednotlivých zemí.

Celkově je vzorek převážně ženský (66 %), přičemž Rumunsko a Česká republika uvádějí shodně 63 %, Francie 59 % a Německo nejvyšší podíl 81 %. Zastoupení mužů činí 31 % a 3 % respondentů se rozhodla svůj gender neuvést.

Věková struktura se mezi zeměmi výrazně liší. Z celkového souboru je 61 % respondentů ve věku 13–17 let, přičemž vysoké podíly jsou patrné ve Francii (82 %) a Rumunsku (77 %). Naproti tomu Česká republika a Německo mají vyšší zastoupení starší mládeže, kdy 63 %, resp. 60 % respondentů spadá do věkové skupiny 18–24 let. Menší část účastníků je ve věku 25–30 let, přičemž Česká republika vykazuje nejvyšší podíl (33 %) a Rumunsko nejnižší (1 %).

Z hlediska místa bydliště žije pouze 23 % všech respondentů ve velkých městech. Česká republika a Francie vykazují vyšší míru urbanizace (67 %, resp. 59 %), zatímco Rumunsko a Německo mají rozmanitější rozložení mezi menší města, obce a venkovské oblasti.

Za pozornost stojí, že 26 % mladých respondentů z Rumunska žije na venkově, což představuje nejvyšší venkovské zastoupení napříč všemi zapojenými zeměmi.

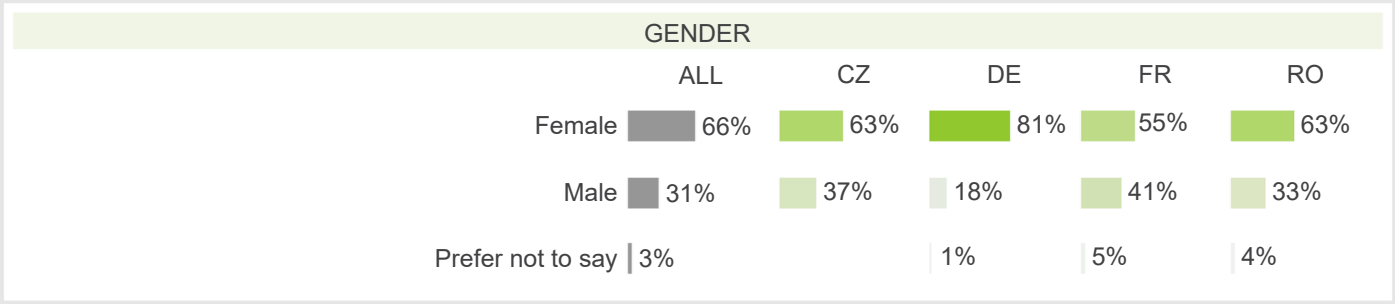

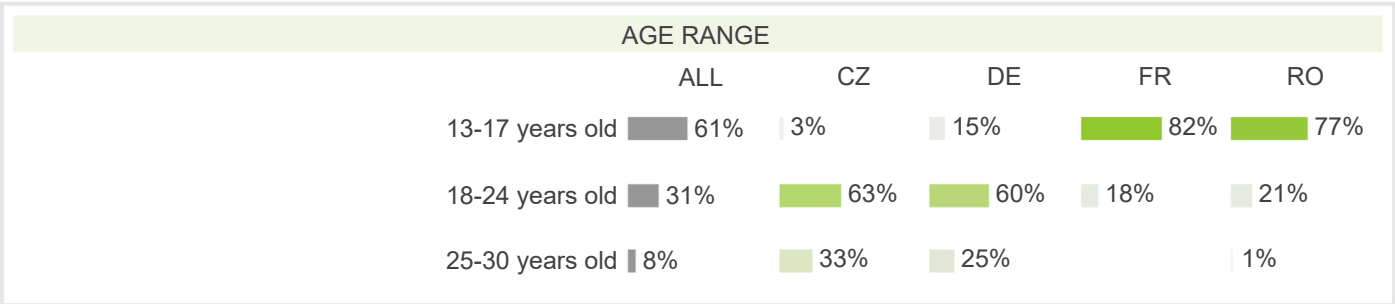

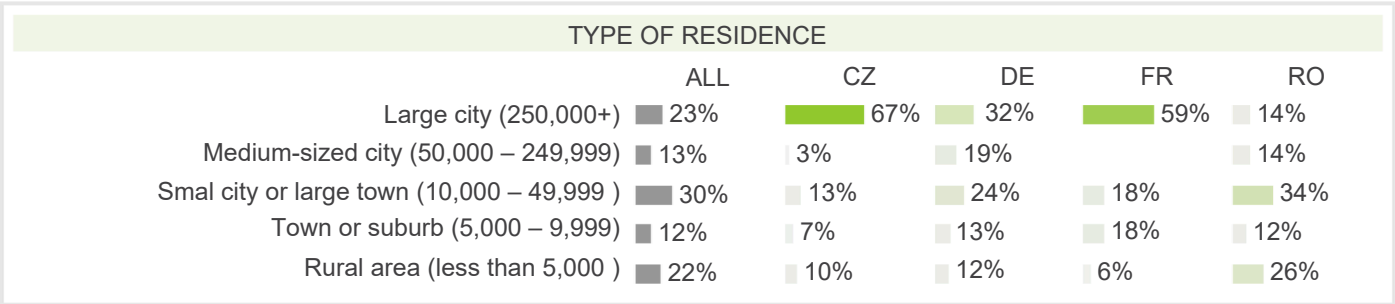

4.1.2 Vzdělání, pracovní status a sebehodnocené životní situace a výzvy

Většina respondentů (62 %) v současnosti studuje na střední škole, přičemž nejvyšší podíl vykazuje Rumunsko (83 %), následované Francií (71 %). Naproti tomu pouze 10 % respondentů z České republiky a 4 % z Německa uvedlo, že navštěvují střední školu. Vysokoškolští studenti*ky tvoří celkově 8 %, avšak v České republice dosahují 60 % a v Německu 15 %. Zaměstnání uvádí 8 % respondentů celkově, včetně 27 % v České republice a 25 % v Německu. Menší část (11 %) navštěvuje základní školu (nižší stupeň) a dalších 9 % se nachází v jiných situacích, například v dobrovolnictví.

Na otázku týkající se osobních životních situací uvedlo 42 % všech respondentů, že se na ně žádná z nabízených možností nevztahuje. Nejčastěji uváděným problémem byla úzkost související se změnou klimatu (38 % celkově, 61 % v Německu, 53 % v České republice). Zkušenost s diskriminací uvedlo 10 % mladých lidí, přičemž mezi zeměmi existují výrazné rozdíly (32 % ve Francii, 24 % v Německu, 4 % v Rumunsku).
Finanční obtíže (10 %) a problémy s duševním zdravím (10 %) byly zmiňovány napříč zeměmi, avšak častěji v Německu a Francii. Pouze malá část respondentů uvedla výzvy spojené s LGBTQIA+ identitou (7 %), vzdělávací obtíže (4 %), příslušnost k menšině (2 %) nebo zdravotní postižení (1 %).

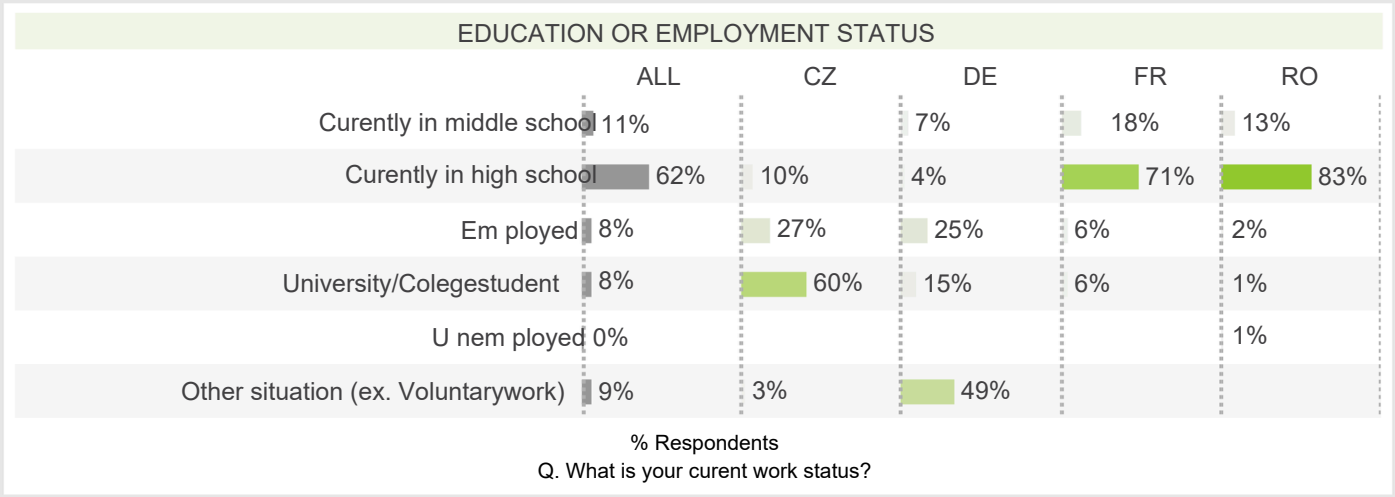

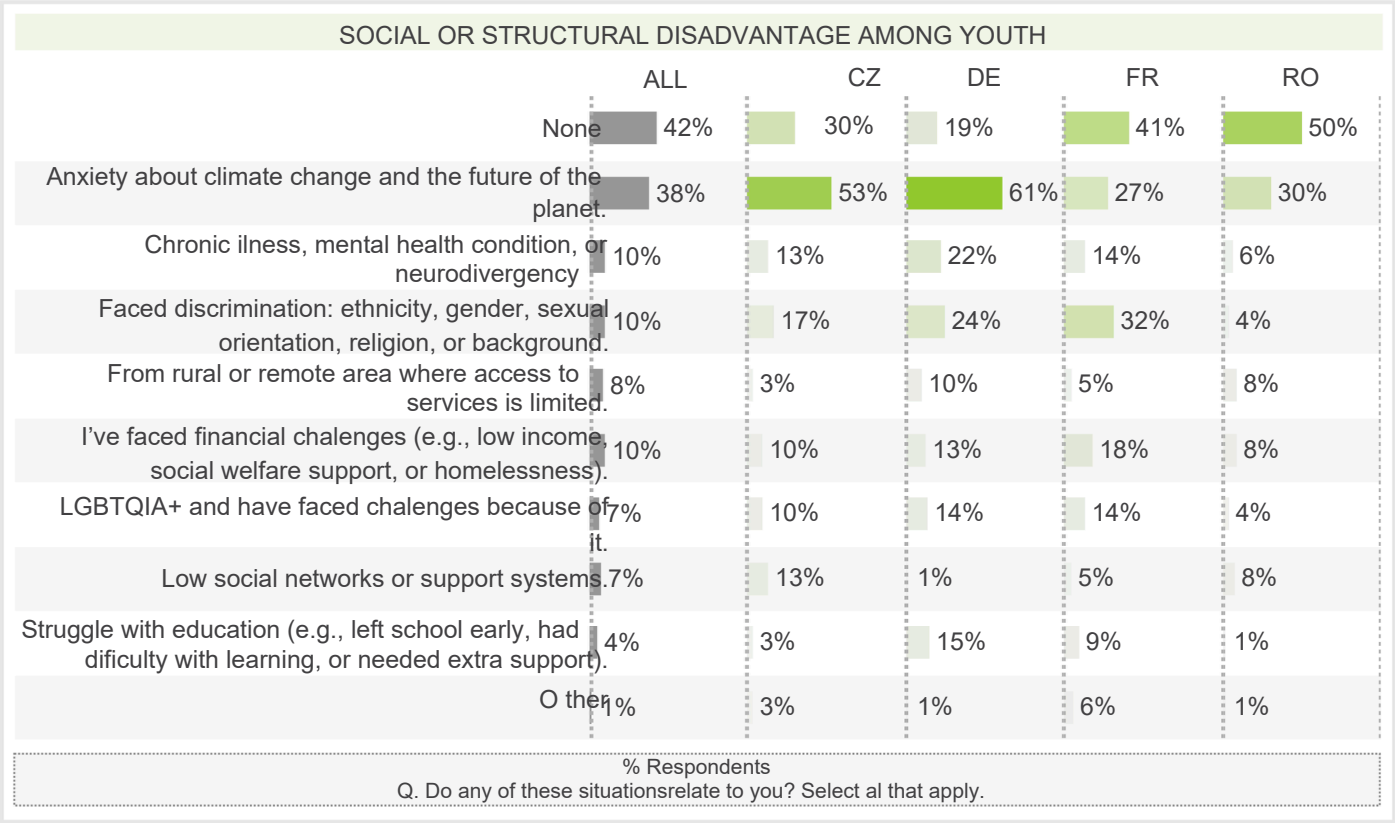

4.2 ZAPOJENÍ A OBČANSKÁ PARTICIPACE MLÁDEŽE

4.2.1 Občanská participace

Napříč celým vzorkem se občanské zapojení mladých lidí jeví jako relativně vysoké, přesto jsou mezi jednotlivými zeměmi patrné výrazné rozdíly.

Většina mladých respondentů uvádí účast v mládežnických klubech nebo organizacích (61 %) a dobrovolnictví v sociálních či komunitních aktivitách (57 %). Tyto formy zapojení jsou nejčastější v České republice (70–73 %) a Německu (70 % a 56 %), zatímco v Rumunsku jsou mírně nižší (58 % a 56 %).
Zapojení do politických nebo společenských diskusí uvádí 45 % respondentů celkově, přičemž Francie vykazuje nejvyšší míru (59 %) a Rumunsko nejnižší (40 %).

Účast ve volbách se mezi zeměmi výrazně liší: zatímco 80 % mladých lidí v České republice a 70 % v Německu uvádí, že volí, ve Francii je to pouze 9 % a v Rumunsku 14 %, což pravděpodobně souvisí s věkovou strukturou respondentů a volební způsobilostí v jednotlivých vzorcích.

Podobný vzorec je patrný i u účasti na protestech, která je nejvyšší v Německu (49 %) a České republice (40 %) a nejnižší v Rumunsku (7 %).

Pouze 14 % respondentů uvádí, že se neúčastní žádné formy občanské aktivity.

4.2.2 Co motivuje mladé lidi k zapojení do občanských aktivit

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi uvádějí mladí lidé jako nejčastější důvod zapojení do občanských aktivit osobní radost (32 %), přičemž výrazně vyšší podíly jsou zaznamenány v České republice (53 %) a Rumunsku (35 %). Pocit občanské odpovědnosti, tedy přesvědčení, že by se mladí lidé měli více zapojovat, je dalším častým motivem (24 %), zejména v Německu a Rumunsku (po 25 %).

Motivace zlepšovat vlastní komunitu (20 %) je silnější v Německu (27 %), zatímco ve Francii je výrazně nižší (9 %). Touhu být slyšen*a a dát najevo svůj názor uvádí jako významný motivační faktor především mladí lidé ve Francii (27 %), zatímco v Rumunsku tento důvod zmiňuje pouze 8 % respondentů.
Přibližně 11 % mladých lidí uvádí, že se nezapojuje do žádné občanské aktivity, přičemž nejvyšší podíl je zaznamenán ve Francii (18 %).

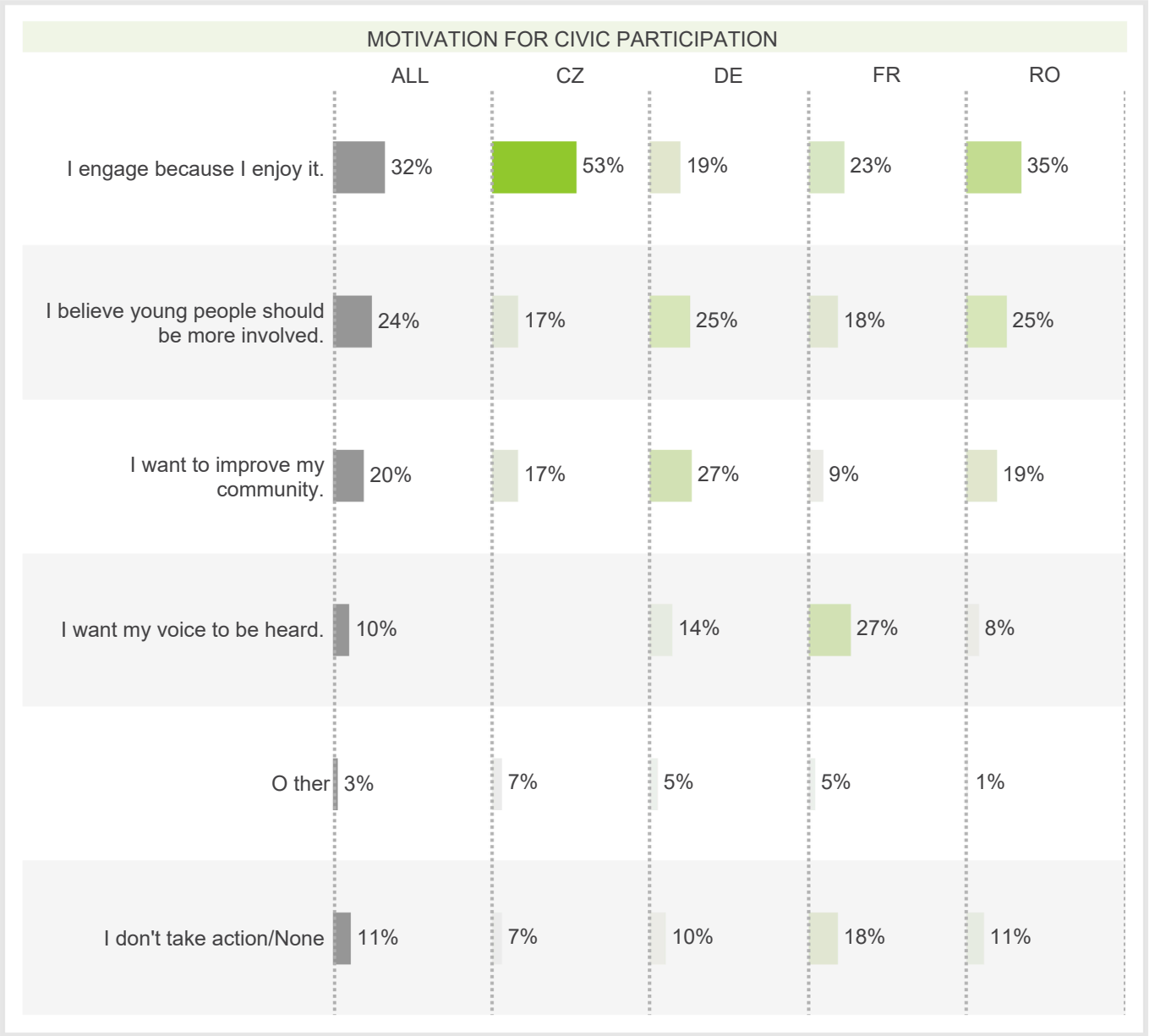

4.2.3 Účast v organizacích pro mládež

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi se zapojení do strukturovaných skupin výrazně liší. Pouze malá část mladých lidí uvádí aktuální účast v organizaci pro mládež (10 % v České republice, 14 % v Německu, 4 % v Rumunsku i Francii), přičemž většina respondentů se nikdy žádné takové organizace neúčastnila.
Naopak dobrovolnické skupiny podporující místní komunitu jsou oblíbenější, zejména v Rumunsku (37 %) a České republice (27 %).

Účast v kampaních zaměřených na konkrétní témata (např. lidská nebo zvířecí práva) zůstává nízká, přičemž aktuálně je zapojeno pouze 9–21 % respondentů. Komunitní mládežnické skupiny, jako jsou skauti, jsou nejrozšířenější v České republice (33 %), zatímco v ostatních zemích je jejich zastoupení nižší.
Zapojení do globálních kampaní je minimální, pouze 3–6 % respondentů uvádí aktuální účast.
Sportovní týmy a kreativní kroužky vykazují střední míru zapojení, přičemž mladí lidé ve Francii uvádějí nejvyšší aktuální účast ve sportovních týmech (41 %) a respondenti z České republiky a Francie jsou aktivnější i v dalších typech skupin, jako jsou sbory nebo zájmové kluby (27 %).

Yes, I am curently involved in this | No, but I have done this in the past | No, I have never done this

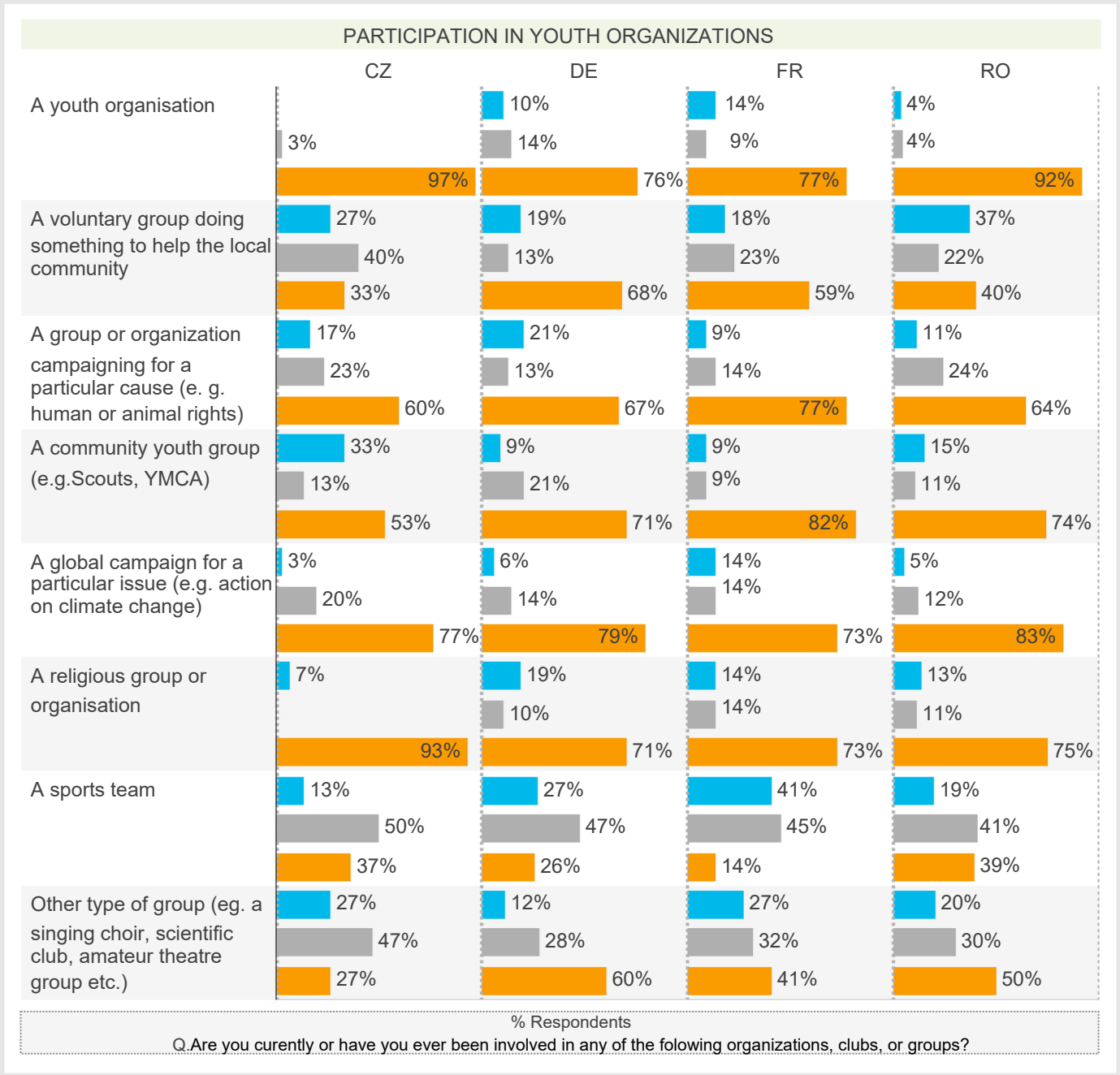

4.2.4 Zkušenosti s interakcemi s vedoucími mládeže

Vnímání zapojení vedoucích mládeže ze strany mladých lidí se mezi jednotlivými zeměmi výrazně liší. Celkově 36 % mladých respondentů popisuje svého*svou vedoucího*vedoucí mládeže jako podpůrnéhoou a aktivně zapojeného*ou, přičemž nejvyšší podíl je zaznamenán ve Francii (52 %) a nejnižší v Rumunsku (35 %). Dalších 19 % uvádí, že vedoucí mládeže sehrál*a zásadní roli v jejich osobním rozvoji, přičemž opět vyniká Francie (33 %), zatímco v Rumunsku tento názor sdílí pouze 17 % respondentů.

Přibližně jeden z pěti respondentů uvádí, že nikdy nebyl součástí mládežnické skupiny (18 % celkově), přičemž tento podíl stoupá na 28 % v Německu. Podobná část (20 %) uvedla, že s vedoucím*í mládeže nikdy nepřišla do kontaktu, přičemž nejvyšší míra je opět zaznamenána v Rumunsku (25 %).
Pouze malá menšina mladých lidí popisuje negativní nebo omezené interakce s vedoucími mládeže (2–5 %).

4.2.5 Bariéry občanské participace

Napříč všemi zapojenými zeměmi je nejčastěji uváděnou bariérou občanské participace nedostatek času, který zmiňuje 56 % respondentů celkově, přičemž obzvláště vysoké hodnoty jsou zaznamenány v České republice (80 %) a Německu (62 %).
Nedostatek sebedůvěry nebo dovedností představuje další významnou překážku (20 % celkově), zejména v České republice (37 %) a Francii (32 %), zatímco v Německu jej uvádí pouze 14 % respondentů.

Mezi další často zmiňované překážky patří nezájem (17 %) a nedostatek informací o dostupných příležitostech (13 %), přičemž obě tyto bariéry jsou obzvláště výrazné ve Francii (32 %) a České republice (27 %).

Finanční omezení (9 %) a nedostatek přístupu k organizacím nebo vedoucím mládeže (7 %) jsou celkově méně časté, avšak v některých kontextech zůstávají relevantní.
Sociální bariéry, jako je diskriminace nebo zdravotní postižení, zmiňuje 3 % všech respondentů.

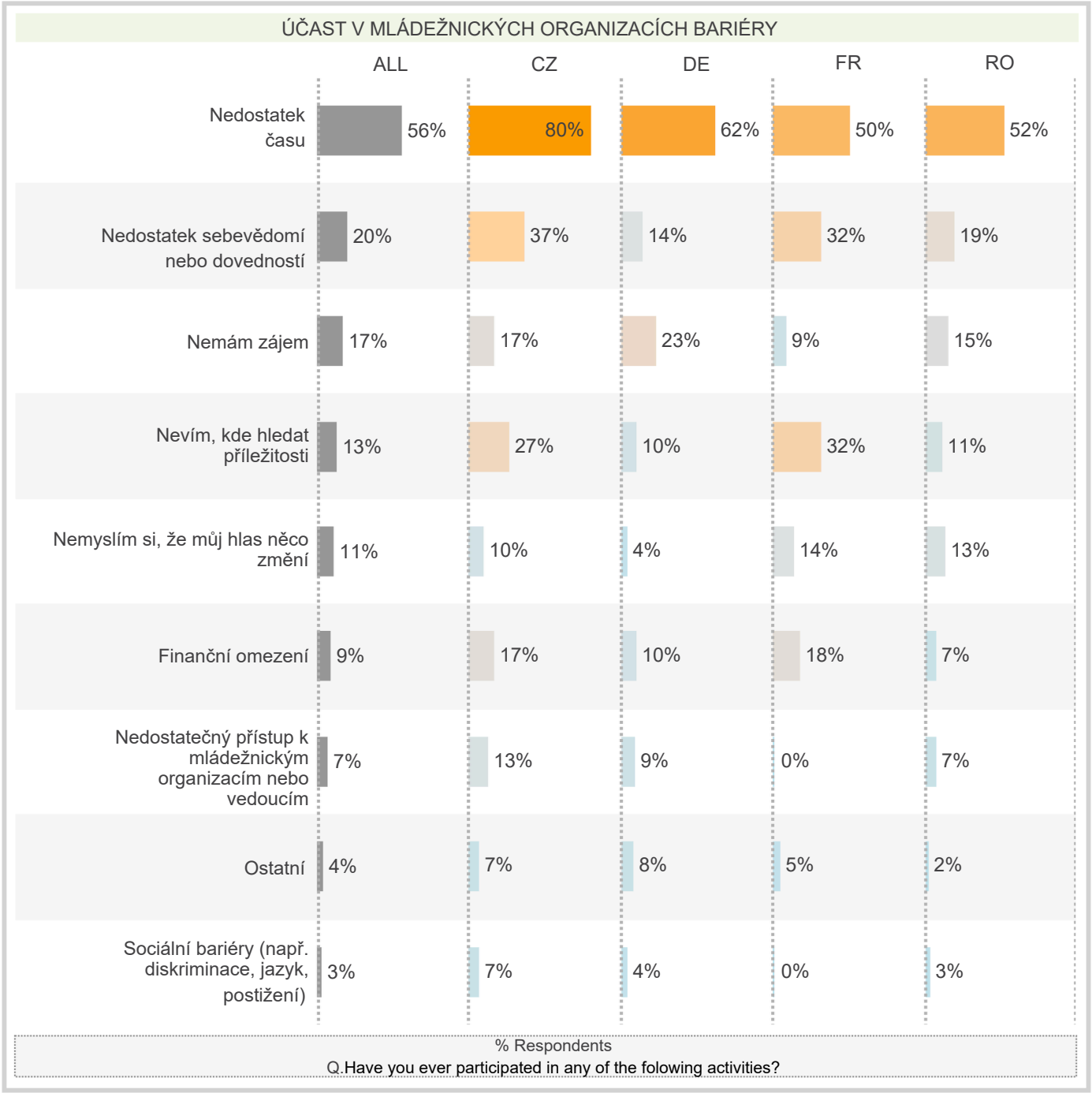

4.2.6 Podpora potřebná k většímu zapojení mladých lidí

Na otázku, co by jim pomohlo aktivněji se zapojit, mladí lidé napříč zeměmi nejčastěji uváděli potřebu většího počtu iniciativ a příležitostí vedených samotnou mládeží (32 %) a lepšího přístupu ke vzdělávání a vzdělávacím zdrojům (29 %). Obě tyto oblasti byly zvláště zdůrazňovány ve Francii (45 %), zatímco respondenti z České republikyvyjádřili výrazně silnou poptávku po vzdělávání (43 %).

Finanční podpora byla zmíněna 25 % respondentů celkově, s vyššími podíly v Německu (35 %) a České republice (33 %). Vedení a mentoring ze strany vedoucích mládeže zvolilo 21 % respondentů, přičemž odpovědi byly relativně vyrovnané napříč zeměmi. Pouze 2 % respondentů zvolila možnost „Jiné“.

Tato zjištění ukazují, že mladí lidé volají po praktické podpoře, strukturovaném učení a prostorech, kde mohou převzít iniciativu, jako po klíčových předpokladech jejich občanského zapojení.

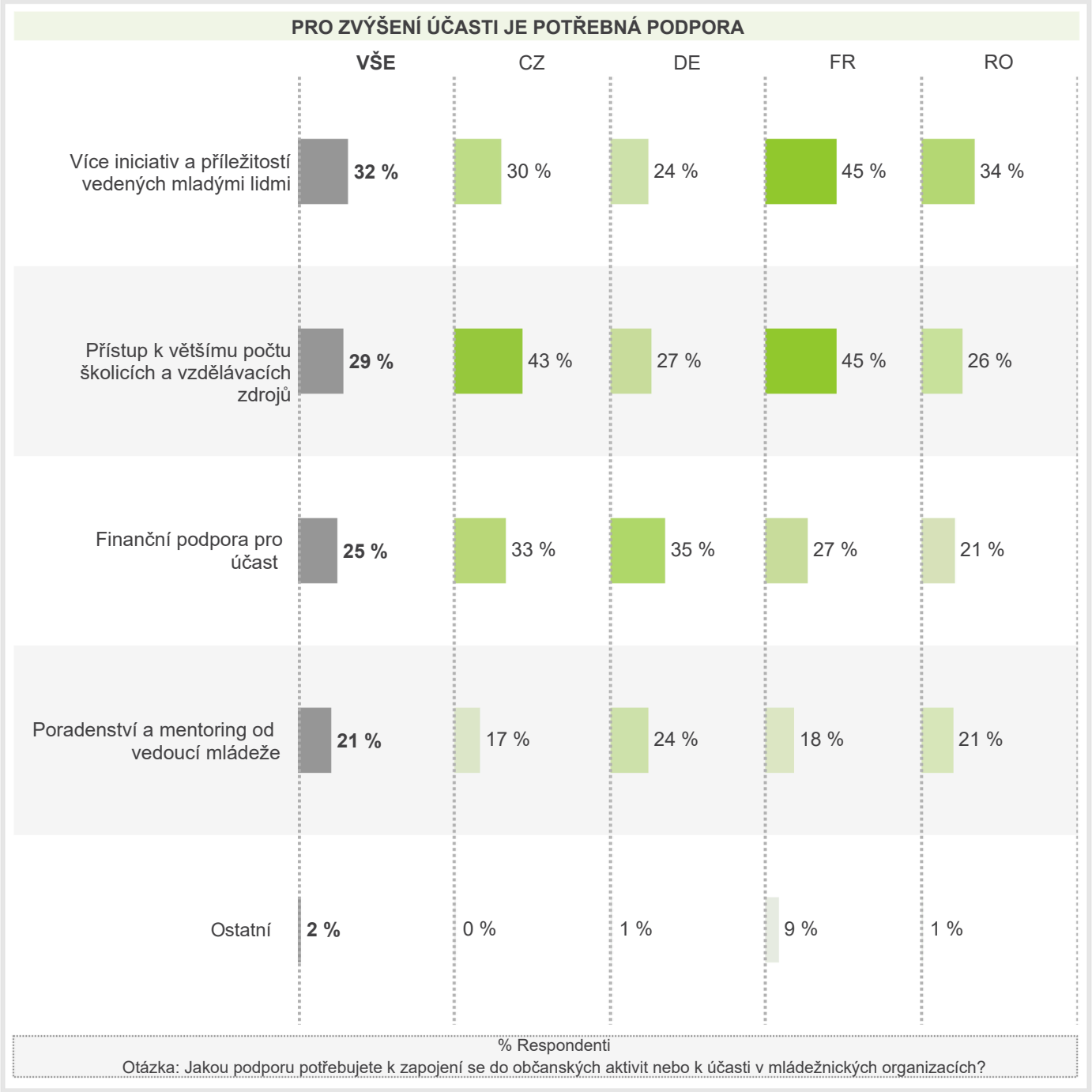

4.3 ZNALOSTI A UČEBNÍ NÁVYKY

4.3.1 Hlavní zdroje informací a učení

Mladí respondenti se nejčastěji informují prostřednictvím online zdrojů (72 %) a sociálních sítí (62 %). Nejvyšší využívání online zdrojů uvádějí mladí lidé v České republice (90 %) a Francii (82 %), zatímco Německo vede ve využívání sociálních sítí (73 %). Významným zdrojem informací jsou také přátelé (57 %), zejména ve Francii (77 %) a České republice (73 %).

Rodina hraje důležitou roli pro 44 % respondentů celkově, přičemž nejvyšší podíl je opět zaznamenán ve Francii (59 %). Školy a univerzity uvádí jako zdroj informací 30 % respondentů, s vyšším zastoupením ve Francii (55 %). Knihy a časopisy jsou využívány méně často (21 % celkově), avšak opět výrazněji ve Francii (55 %).

Komunitní programy patří mezi nejméně využívané zdroje informací (11 %), s obzvláště nízkým zastoupením v Rumunsku (7 %) a Německu (9 %).

Pouze velmi malá část respondentů (1 %) uvádí, že nevyužívá žádné zdroje informací.

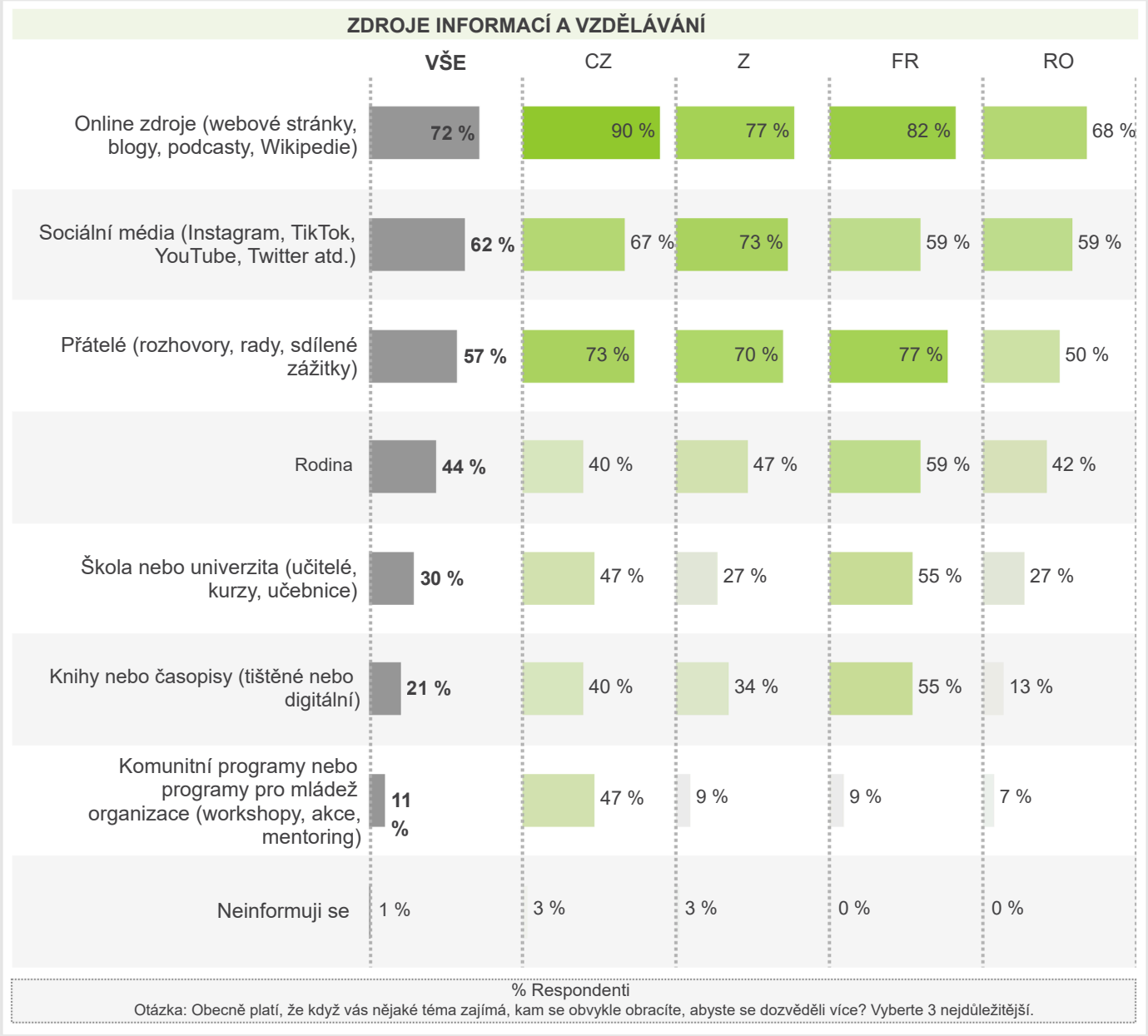

4.3.2 Vzdělávání mládeže a povědomí o evropských hodnotách a demokracii

Mladí respondenti uvádějí různou míru znalostí a povědomí napříč klíčovými občanskými a společenskými tématy i mezi jednotlivými zeměmi.

V oblasti digitálního občanství a mediální gramotnosti uvádí 31 % respondentů, že toto téma vůbec neznají, přičemž nejvyšší podíl je zaznamenán v Rumunsku (39 %) a nejnižší v České republice (13 %). Pouze 5 % respondentů celkově uvádí pokročilé porozumění tomuto tématu.
Pokud jde o zapojení mládeže do rozhodovacích procesů, většina respondentů uvádí, že rozumí základům (31 %), zatímco 28 % deklaruje, že o tématu nemá žádné znalosti. Tento podíl je opět nejvyšší v Rumunsku (36 %).
V oblasti evropských hodnot (demokracie, svoboda, rovnost) uvádí 41 % mladých lidí, že rozumí základům, a 24 %říká, že jsou schopni*ny téma dobře vysvětlit. Francie vykazuje nejvyšší podíl respondentů s pokročilým porozuměním (55 %), zatímco Rumunsko dosahuje v této kategorii nižších hodnot.
U témat klimatické změny a udržitelnosti uvádí 38 % respondentů porozumění základům a 29 % schopnost téma vysvětlit, přičemž nejvyšší podíl pokročilých znalostí je zaznamenán v Německu (46 %). Zároveň 12 % respondentů celkově uvádí, že toto téma neznají, přičemž opět nejvyšší podíl je v Rumunsku (16 %).
Pokud jde o lidská práva a sociální spravedlnost, 50 % respondentů uvádí porozumění základům a 23 % deklaruje hlubší znalosti. Nejvyšší úroveň pokročilého porozumění je zaznamenána v Německu (18 %), zatímco větší podíl mladých lidí v Rumunsku (12 %) uvádí, že tato témata neznají.

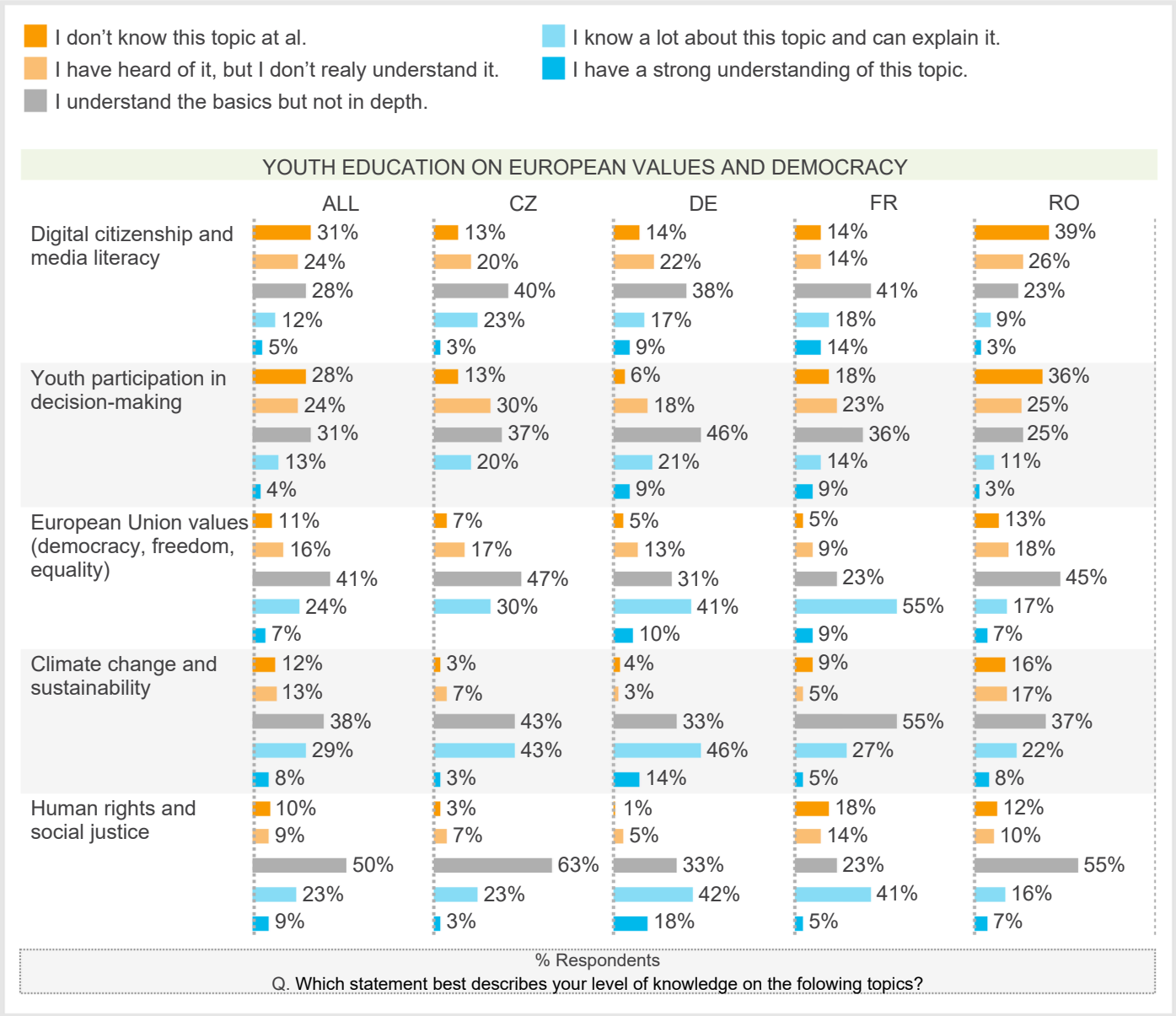

4.4 ZKUŠENOSTI SE VZDĚLÁVÁNÍM V OBLASTI VEDENÍ MLÁDEŽE, OBČANSKÉ ANGAŽOVANOSTI A INKLUZE

4.4.1 Vzdělávací zkušenosti: účast a zájem

Mladí respondenti vykazují vysokou míru zájmu o další vzdělávací zkušenosti, zejména o formáty, které podporují mobilitu, spolupráci a přímé zapojení. Napříč zeměmi se mezi nejatraktivnější formáty řadí programy výměn mládeže, mentoringová setkání se zkušenými vedoucími a mezinárodní spolupráce, a to i přesto, že skutečná míra účasti je v některých kontextech nižší.
Například zatímco pouze 23 % mladých lidí ve Francii uvádí zkušenost s peer-to-peer učením, 58 % o tento formát projevuje zájem, což naznačuje výraznou nenaplněnou poptávku.
Mladí lidé z Rumunska vynikají vysokým zájmem téměř o všechny formáty, zejména o mezinárodní výměny (72 %), výměny mládeže (67 %) a mentoring (60 %), a to i v případech, kdy je jejich skutečná účast v některých oblastech zatím spíše omezená.
Mladí lidé z České republiky a Německa vykazují podobné vzorce: častěji již mají zkušenosti s dobrovolnickými projekty a prezenčními workshopy a zároveň si udržují silný zájem o vrstevnické a mezinárodní vzdělávací formáty. Naproti tomu mladí lidé ve Francii uvádějí nižší míru účasti i zájmu u většiny nabízených možností.
Rozdíl mezi aktuální mírou zapojení a deklarovaným zájmem jasně poukazuje na příležitost rozšířit přístup ke zážitkovým, mobilitním a mentoringovým vzdělávacím příležitostem, které odpovídají očekáváním a aspiracím mladých lidí napříč všemi čtyřmi zeměmi.

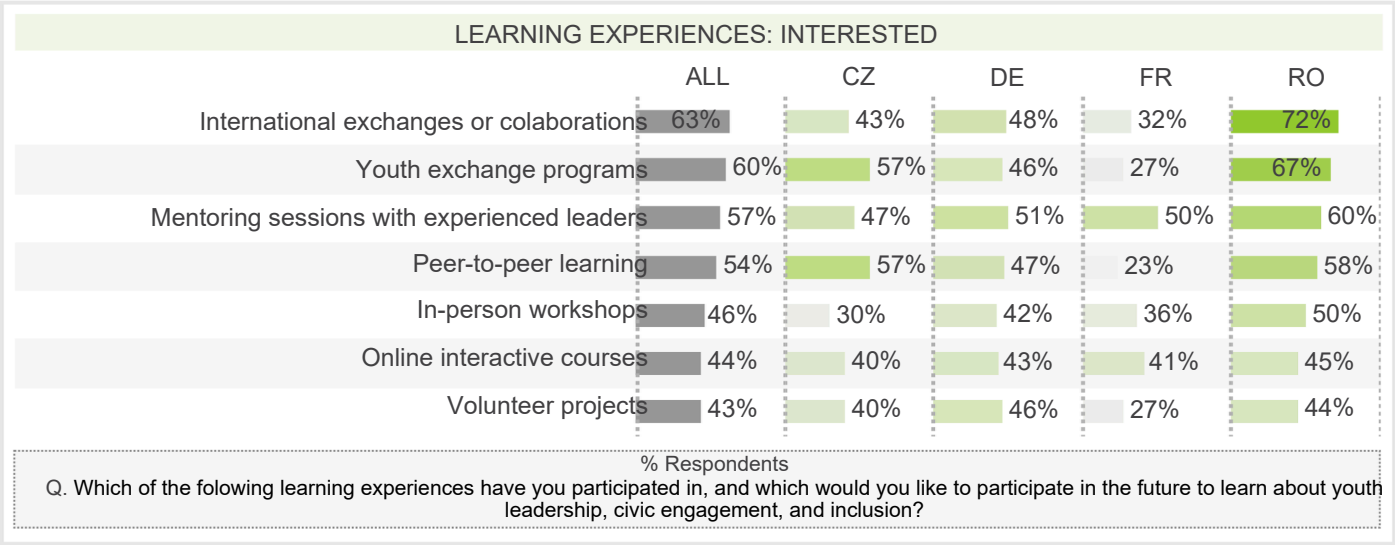

4.4.2 Zájem o konkrétní témata

Mladí lidé napříč zeměmi vyjadřují nejsilnější zájem o podnikavost a kariérní dovednosti (42 %) a sociální spravedlnost a lidská práva (40 %), následované leadershipem a projektovým řízením (37 %). Tato témata naznačují silnou orientaci jak na osobní rozvoj, tak na společenský dopad.

Mezi jednotlivými zeměmi jsou patrné výrazné rozdíly. Mladí lidé z České republiky uvádějí nejvyšší zájem o podnikavost (67 %) a leadership (63 %), zatímco mladí lidé ve Francii vykazují zvýšený zájem o sociální spravedlnost (59 %) a klimatický aktivismus (50 %). Rumunská mládež vykazuje spíše střední, ale konzistentní zájem napříč tématy, přičemž 41 % uvádí zájem o kariérní dovednosti a 35 % o lidská práva.

Témata jako digitální občanství, klimatický aktivismus a občanská participace se celkově umisťují níže, avšak přitahují silnější pozornost ve Francii a České republice. Pouze 13 % respondentů zvolilo možnost „žádné“, což potvrzuje široký zájem o další vzdělávání napříč tematickými oblastmi.

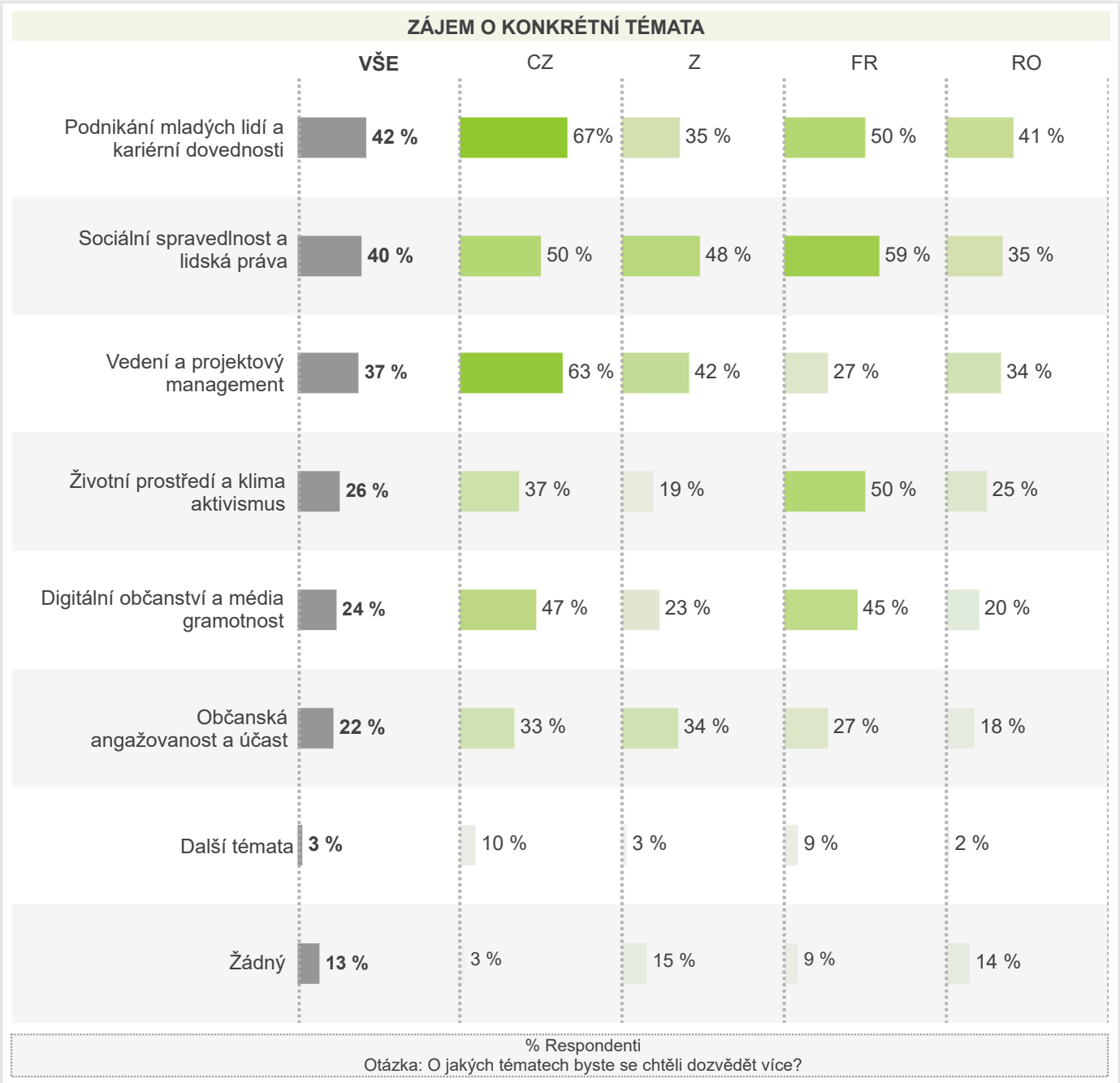

4.4.3 Bariéry účasti ve vzdělávacích programech

Napříč všemi zapojenými zeměmi je nejčastěji uváděnou bariérou účasti na vzdělávacích aktivitách nedostatek času (70 %), přičemž podobně vysoké hodnoty jsou zaznamenány v České republice, Německu a Francii (77 %) a mírně nižší v Rumunsku (67 %).
Sociální úzkost ovlivňuje přibližně jednoho z pěti mladých lidí (20 %), přičemž vyšší výskyt je uváděn ve Francii (27 %) a Německu (24 %).
Finanční omezení zmiňuje 13 % respondentů celkově, avšak častěji v České republice (30 %) a Německu (25 %), ve srovnání s 8 % v Rumunsku. Mezi další bariéry patří preference jiných způsobů učení (18 %) a omezený přístup k organizacím pro mládež (8 %), přičemž tento problém je výraznější ve Francii (23 %).
Pouze velmi malá část respondentů (3 %) uvádí nedostatečný přístup k online zdrojům.

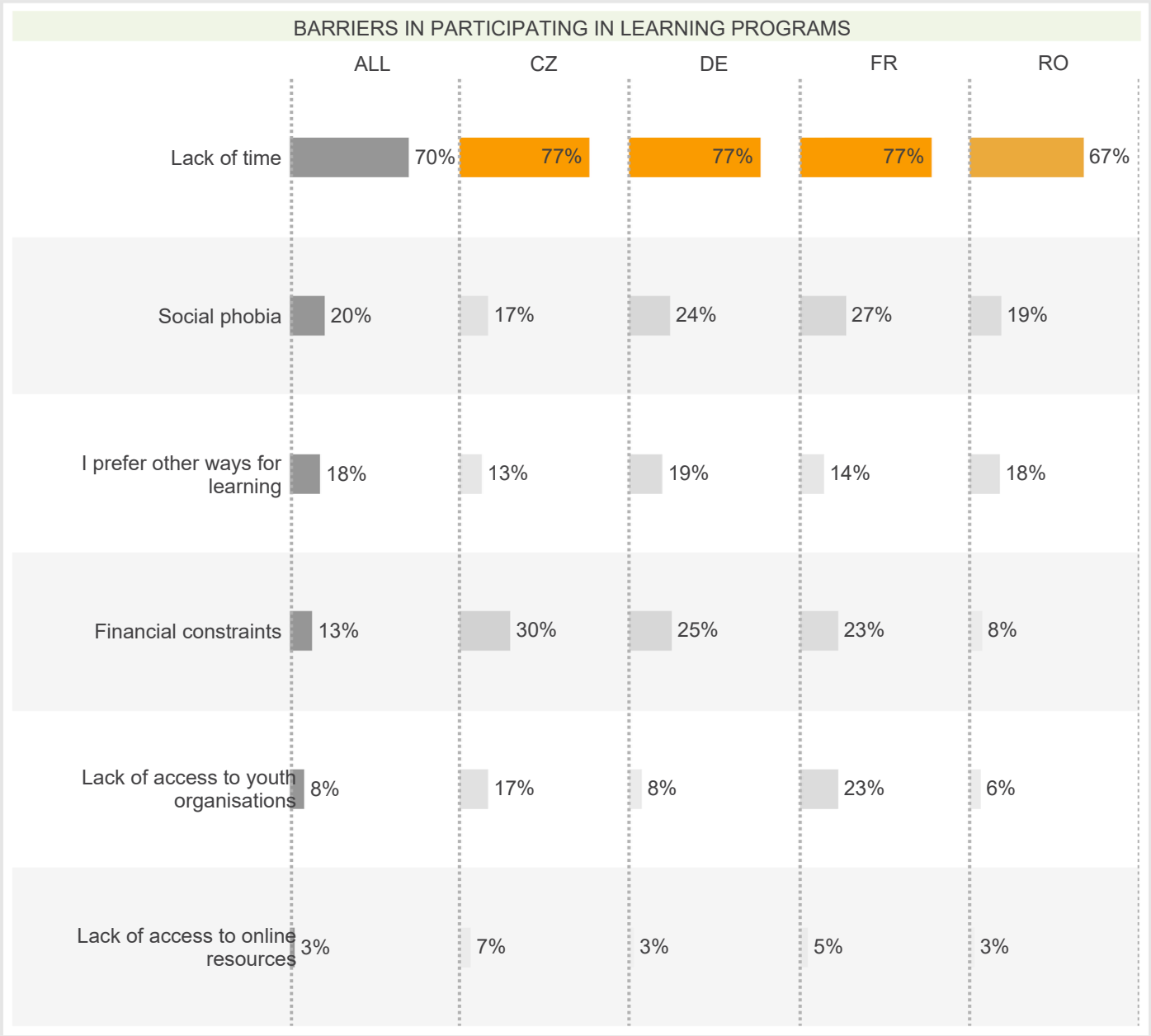

4.4.4 Podpora potřebná ke zvýšení účasti na vzdělávacích příležitostech

Na otázku, co by jim pomohlo více se zapojit do vzdělávacích aktivit, uvedla třetina respondentů (33 %) potřebu většího počtu příležitostí k uplatnění znalostí v reálných situacích. Tento požadavek byl obzvláště výrazný ve Francii (64 %) a České republice (53 %), zatímco v Rumunsku tuto možnost zvolilo pouze 26 % mladých lidí.

Iniciativy vedené samotnou mládeží a prakticky zaměřené aktivity zmínilo 27 % respondentů celkově, přičemž zájem byl relativně vyrovnaný napříč zeměmi.

Přibližně 23 % mladých lidí požaduje kvalitnější vzdělávací materiály, finanční podporu nebo mentoring ze strany vedoucích mládeže. Potřeba finanční podpory je výrazně vyšší v České republice (53 %) a Německu (41 %) než v Rumunsku (14 %).

Následné aktivity, které by pomáhaly upevnit získané znalosti, uvedlo 22 % respondentů. Zároveň jeden ze čtyř mladých lidí (25 %) uvedl, že žádnou další podporu nepotřebuje.

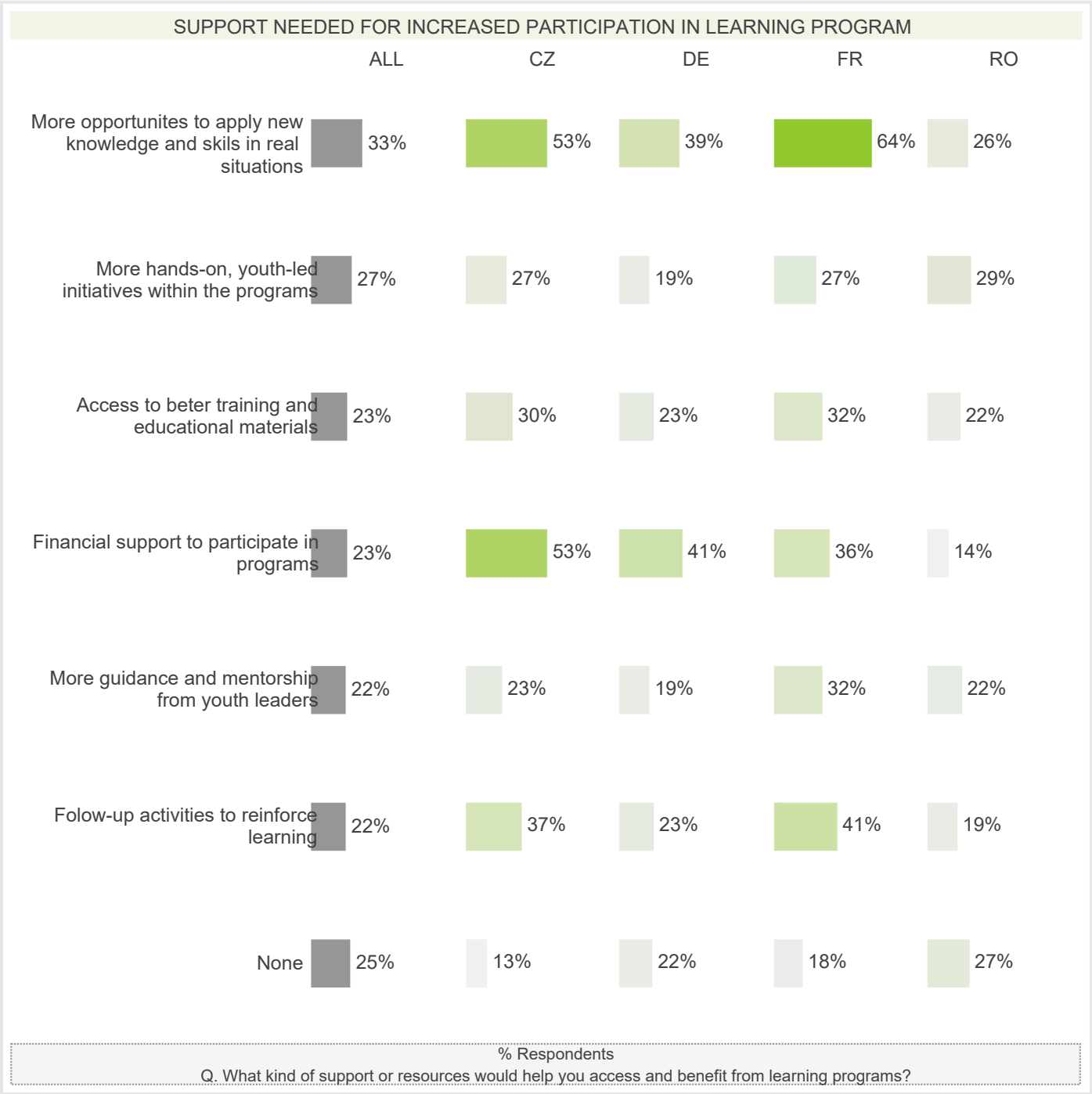

4.5 INKLUZE A POCIT SOUNÁLEŽITOSTI

4.5.1 Výskyt zkušeností se sociálním vyloučením a vnímané důvody

Napříč celým vzorkem jsou zkušenosti se sociálním vyloučením rozloženy téměř rovnoměrně. Jedna třetina mladých respondentů (33 %) uvádí, že sociální vyloučení zažila osobně, zatímco 34 % říká, že byla svědkem vyloučení u jiných osob. Další třetina (33 %) uvádí, že se se sociálním vyloučením nikdy osobně nesetkala ani jej nepozorovala.

Mezi jednotlivými zeměmi existují výrazné rozdíly. V Německu pouze 7 % respondentů uvádí, že se s vyloučením nikdy nesetkali, zatímco 41 % uvádí osobní zkušenost se sociálním vyloučením a 52 % bylo svědkem vyloučení u druhých. Naproti tomu 40 % mladých lidí v Rumunsku uvádí, že se s vyloučením v žádné podobě nesetkali.
Na otázku týkající se důvodů sociálního vyloučení uvedlo 26 % respondentů diskriminaci na základě etnicity, genderu nebo sociálního zázemí, přičemž vyšší podíly jsou zaznamenány v Německu (33 %) a Francii (28 %). Ekonomické bariéry zmiňuje 17 % respondentů celkově a fyzické či psychické obtíže uvádí 15 % mladých lidí. Geografické bariéry, jako je život ve venkovských nebo odlehlých oblastech, zmiňuje 10 % respondentů.

Významná část respondentů (33 % celkově) uvádí, že nezná důvod vyloučení, kterého byli svědkem nebo které sami zažili, přičemž nejvyšší podíly jsou zaznamenány ve Francii (44 %) a Rumunsku (39 %).

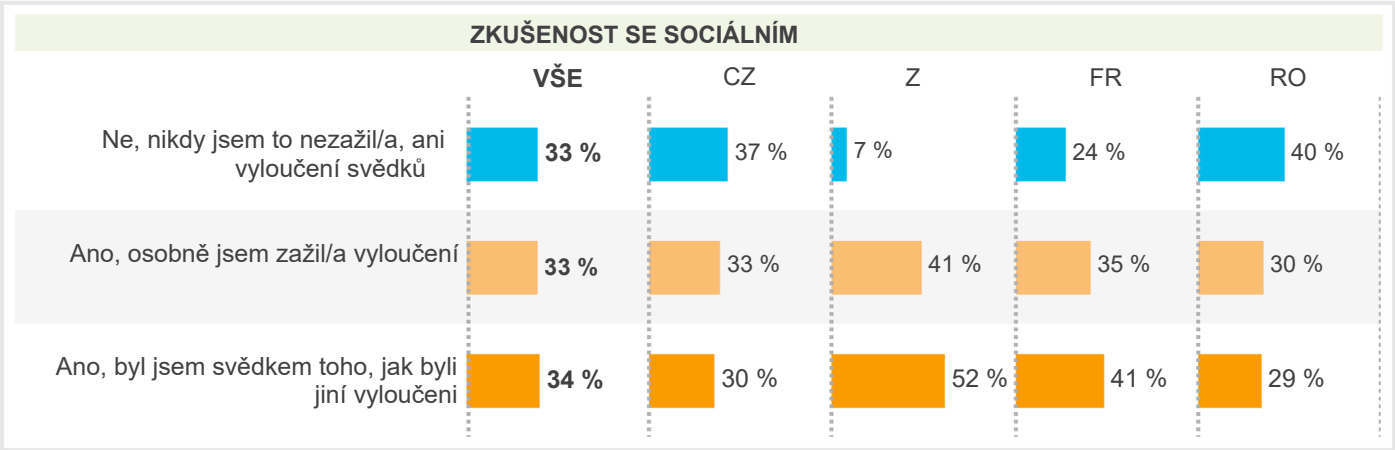

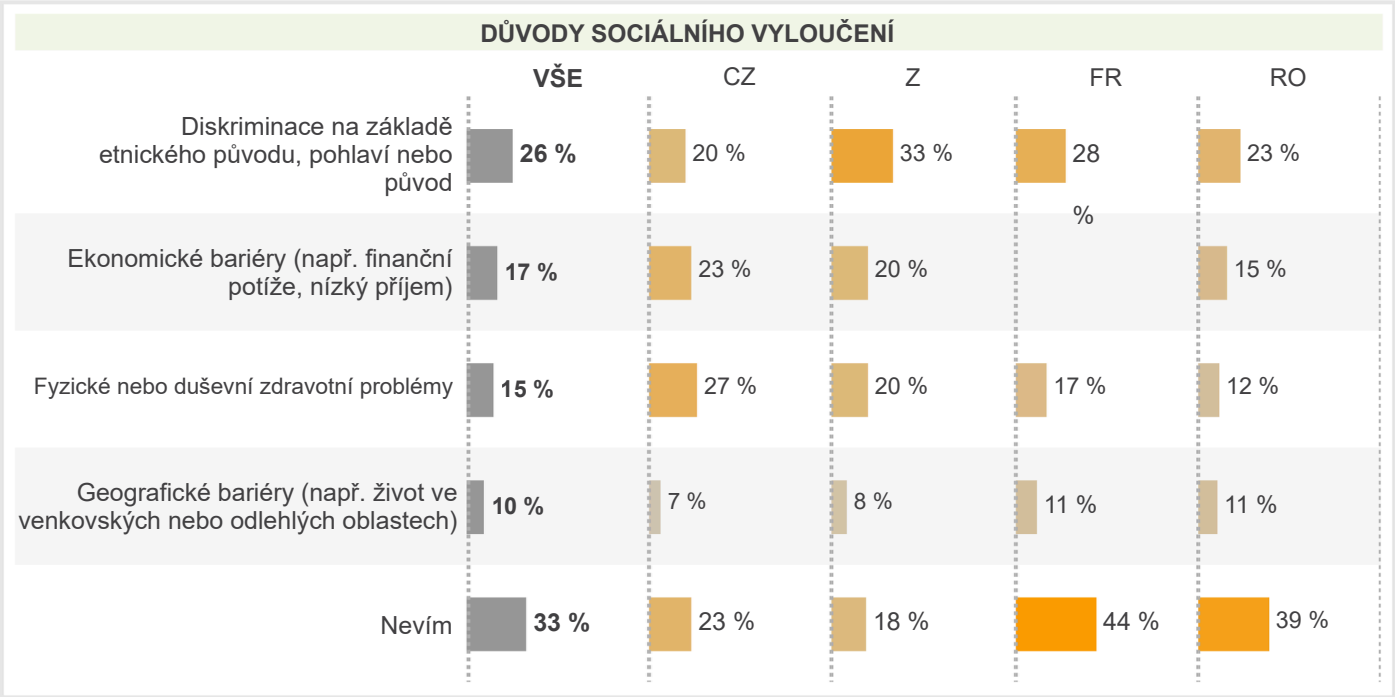

4.5.2 Vnímání respektu, slyšení vlastního hlasu a postoje k inkluzivním komunitám

Většina mladých lidí přikládá inkluzi vysokou důležitost – 45 % uvádí, že je pro ně „zcela zásadní“ být součástí respektující a inkluzivní komunity, a dalších 28 % ji označuje za „velmi důležitou“. Nejvyšší míra podpory je zaznamenána ve Francii (76 % „zcela zásadní“) , následované Německem (55 %) a Českou republikou (50 %). Rumunsko uvádí mírně nižší úroveň důležitosti (40 %).

Pokud jde o pocit, že jsou mladí lidé ve společnosti slyšeni a respektováni, většina respondentů popisuje smíšené zkušenosti: 45 % se tak cítí „někdy“, zatímco 31 % uvádí, že se cítí „většinou“ respektováni a zahrnuti. Pouze 7 %mladých lidí má pocit, že jsou „zcela“ respektováni.

Rumunsko vyniká nejvyšším podílem mladých lidí, kteří se cítí „většinou“ respektováni (32 %), těsně následované Německem a Českou republikou (obě 30–31 %).
Naopak Francie vykazuje nejvyšší podíl mladých lidí, kteří se cítí jen zřídka slyšeni (35 %), což je výrazně více než v ostatních zemích (10–12 %).

Pouze malá menšina mladých lidí napříč zeměmi se cítí „zcela“ respektována (7 % celkově), přičemž Německo (9 %)je mírně nad průměrem a Rumunsko (8 %) se pohybuje blízko tohoto podílu.
Pocit úplného vyloučení je sice vzácný, ale přesto přítomný, zejména v České republice (7 %), Francii (6 %) a Rumunsku (6 %).

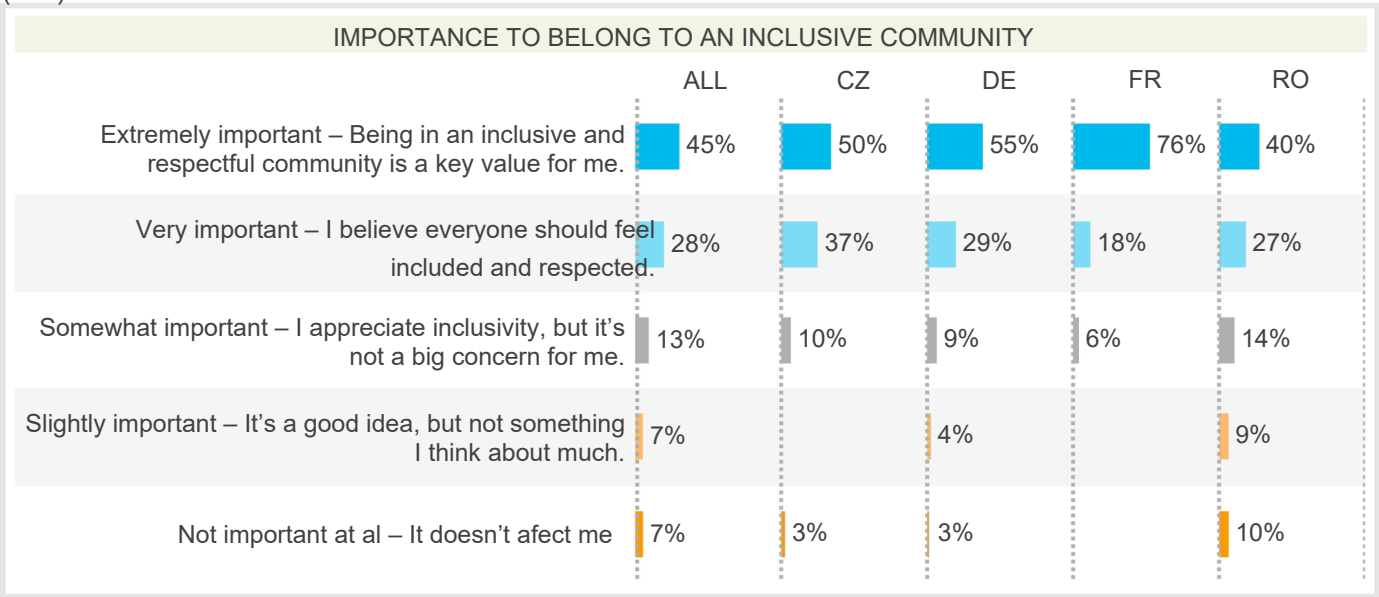

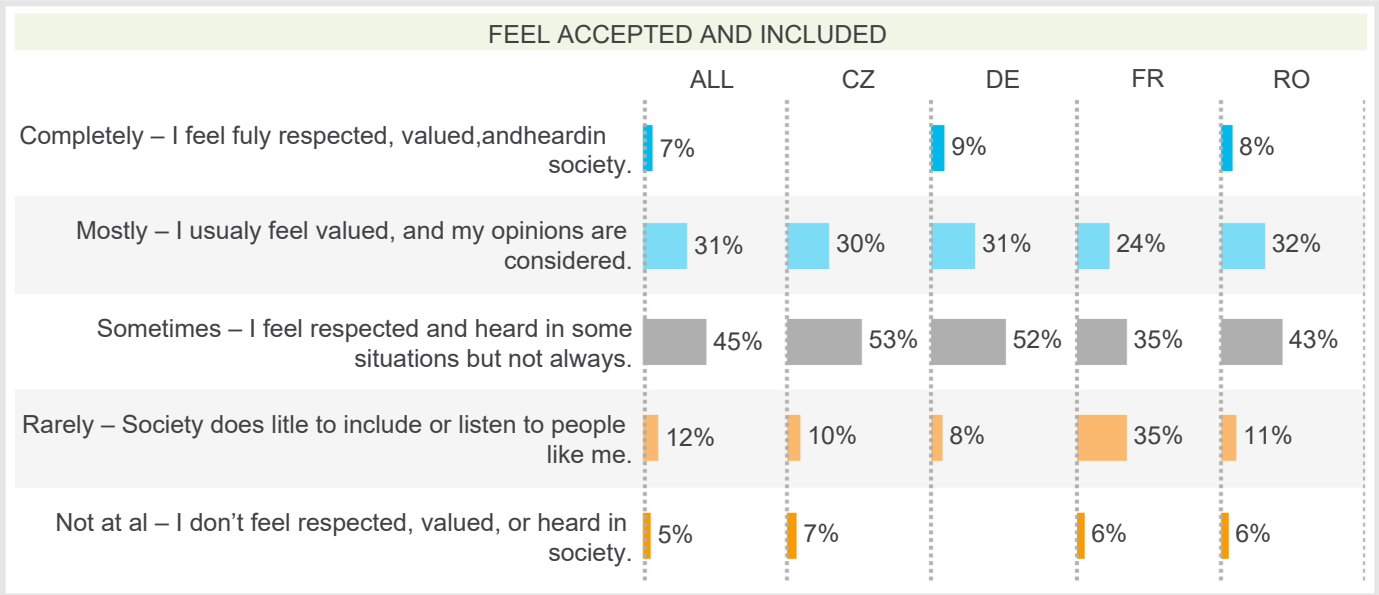

4.5.3 Vnímané změny potřebné pro inkluzivní komunity

Mladí lidé v Německu vyjadřují silný zájem o inkluzivní prostory, lepší přístup ke vzdělávání a sociální spravedlnost prostřednictvím systémových změn. Mnozí volají po „bezpečných prostorech pro marginalizované skupiny“ a někteří navrhují zařízení otevřená všem: „Prostory, kde jsou skutečně vítáni všichni – ať už mají zdravotní postižení, nebo ne.“

Vzdělávání se objevuje jako klíčové téma: „Lepší přístup ke vzdělání, bezpečné prostory, méně (finančních) nerovností, méně politického chaosu.“
„Workshopy o diskriminaci, rasismu a inkluzivním jazyce.“
„Dostupnější informace, méně bariér.“

Někteří mladí lidé navrhují systémové reformy, například:
„Přerozdělování bohatství, dědickou daň a celostátní vzdělávání proti rasismu.“
„Chápat demokracii nejen jako slogan, ale jako hodnotu, která se skutečně žije.“

Odpovědi rovněž zdůrazňují význam programů pro mládež, mezigeneračního propojení a podpory duševního zdraví, spolu s výzvami k „větší participaci a hlasu pro všechny členy komunity“ a k „odbourávání předsudků skrze osvětu a osobní setkávání“.

Mladí lidé ve Francii se zaměřují především na vzdělávání, prostory pro mládež a zvyšování povědomí. Mnohé odpovědi zdůrazňují „lepší přístup ke vzdělávání“, například:
„Všechno začíná vzděláváním, potřebujeme více osvěty.“
„Lépe vzdělanou dospělou populaci v otázkách mládeže – gender, sexualita, životní prostředí, rasismus.“

Silně zaznívá také volání po prostorech vedených mládeží a dialogu:
„Více aktivit pro mladé lidi, včetně večerů jen pro mládež, kde mohou mluvit se starostou o svých problémech a nápadech.“
„Naslouchání názorům všech.“
„Více aktivit pro mladé a mezi mladými.“

Mladí lidé rovněž vyjadřují obavy ze společenských nerovností:
„Společnost je natolik nerovná, že mladí lidé, kteří jsou slyšet, nereprezentují mládež jako celek.“
Někteří volají po radikálnějších změnách (např. „Od kapitalismu k socialismu“), jiní navrhují praktická zlepšení, jako jsou „více spolků, více infrastruktury“ nebo dokonce „iPady do škol“.

V České republice se mezi nejčastějšími tématy objevují aktivity pro mládež, vzdělávání a antidiskriminační snahy. Mladí lidé prosazují „více aktivit pro mládež“, „více spolků a organizací v našem okolí“ a „lepší přístup ke vzdělávání“. Někteří volají po změně postojů vůči marginalizovaným skupinám, například:
„Aktivity, které mění postoje většiny vůči marginalizovaným skupinám – dialog, mediace, emoční gramotnost.“
„Bezpečnější prostory pro marginalizované skupiny.“
„Více motivace pro lidi, kteří sami diskriminaci nezažívají, aby s tím něco dělali.“

Další návrhy se zaměřují na duševní zdraví, emoční pohodu a sociální soudržnost:
„Cokoliv, co snižuje zbytečnou nenávist a agresi mezi mladými lidmi.“
„Méně pracovních hodin a více volného času.“
„Více porozumění mezi skupinami – mluvit spolu, ne o sobě.“
Někteří mladí lidé navrhují také lepší komunikaci s vedoucími mládeže, otevřený dialog a dostupné vzdělávací materiály jako cesty k posílení inkluze.

V Rumunsku mladí lidé jednoznačně zdůrazňují potřebu většího množství programů pro mládež a lepšího přístupu ke vzdělávání jako hlavní předpoklady inkluzivnější a spravedlivější komunity. Mnozí hovoří o významu bezpečných a inkluzivních prostorů:
„Bezpečnější prostory pro marginalizované skupiny.“
„Prostory, kde se každý cítí vítán.“

Další zmiňují potřebu přímého boje proti diskriminaci, například prostřednictvím vzdělávání v oblasti tolerance a přijetí nebo:
„Povzbuzování mladých lidí k účasti na aktivitách a zajištění toho, aby se cítili přijímáni bez ohledu na svou situaci.“

Objevují se také témata empatie, společenských postojů a finanční dostupnosti:
„Moje komunita by byla inkluzivnější a spravedlivější pro všechny, kdyby si lidé uvědomovali, jak důležité je cítit se zahrnutý, aby byly jejich názory brány vážně a aby byli vyslyšeni.“
„Potřebujeme otevřenější lidi, méně nenávisti a diskriminace.“
„Učitelé by se měli naučit tyto skupiny přijímat a přizpůsobit sebe i svou výuku studentům, které mají před sebou.“

Mladí lidé z Rumunska rovněž zdůrazňují význam dobrovolnictví, vzdělávání o zdravotním postižení, finanční gramotnosti a příležitostí k sebevyjádření.

Nejkonzistentněji se opakující témata byla následující:

1. Lepší přístup ke vzdělávání – vnímaný jako základ rovnosti, inkluze a sociální mobility. Ať už prostřednictvím stipendií, přizpůsobených programů nebo osvětových kampaní, mladí lidé opakovaně zdůrazňovali vzdělávání jako klíčový nástroj změny v komunitách.
2. Více programů pro mládež a příležitostí k participaci, zejména takových, které jsou dostupné, atraktivní a reagují na skutečné potřeby mladých lidí. Od lokálních aktivit přes dobrovolnictví až po občanské iniciativy – mnozí vyzdvihovali roli strukturovaného zapojení mládeže v posilování inkluze.
3. Bezpečné a přívětivé prostory pro marginalizované skupiny, zahrnující jak fyzická místa bez posuzování a diskriminace, tak sociální prostředí podporující pocit sounáležitosti, dialog a vzájemný respekt.
4. Empatie, otevřenost a snižování diskriminace – mladí lidé volali po kulturních změnách, rozvoji emočního vzdělávání a posilování sociální soudržnosti, přičemž inkluzi často propojovali s každodenními postoji a hodnotami ve svých komunitách.

Viz Příloha 2.

4.6 KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍ SE MLÁDEŽE

4.6.1 Napříč všemi zeměmi

Napříč všemi čtyřmi zapojenými zeměmi mladí lidé (ve věku 13–30 let) vyjadřují silnou potřebu smysluplných příležitostí k učení, zapojení a slyšení vlastního hlasu. Vzdělávání je opakovaně identifikováno jako základ rovnosti a posílení kompetencí, zejména pro mladé lidi z marginalizovaných skupin. Mnozí zároveň zdůrazňují potřebu participativních iniciativ vedených mládeží, od dobrovolnictví až po občanské zapojení.

Navzdory rozdílům v míře zkušeností mladí lidé vykazují vysoký zájem o témata osobního rozvoje, jako jsou podnikavost, leadership a lidská práva, spolu s kolaborativními formáty, například výměnami mládeže, mentoringem a vrstevnickým učením.

Online zdroje a sociální sítě představují nejčastější způsob, jakým mladí lidé získávají informace, zatímco formální vzdělávací instituce jsou zmiňovány méně často. Znalosti témat, jako jsou evropské hodnoty, digitální občanství a klimatická změna, se mezi respondenty výrazně liší – mnozí rozumějí základům, avšak hlubší porozumění je spíše výjimečné, zejména v Rumunsku.

Zatímco část mladých lidí je aktivně zapojena do občanských aktivit prostřednictvím dobrovolnictví, mládežnických klubů nebo společenských diskusí, jiní uvádějí, že se cítí vyloučeni nebo nevyslyšeni. Přestože se míra zapojení liší, zájem o vzdělávání, vrstevnickou výměnu a mezinárodní zkušenosti zůstává konzistentně vysoký, což naznačuje silnou poptávku po hlubším propojení, mobilitě a uplatnitelnosti v reálném světě. Účast na občanských i vzdělávacích příležitostech ovlivňují bariéry, jako jsou časová omezení, nedostatek sebedůvěry nebo sociální úzkost.

Na otázku, co by jim pomohlo, mladí lidé opakovaně uvádějí potřebu většího množství programů vedených mládeží, prakticky zaměřených vzdělávacích příležitostí a bezpečnějších, otevřenějších prostorů. Tyto potřeby se odrážejí i v jejich otevřených odpovědích, kde jsou inkluze, empatie a respekt vnímány jako zásadní prvky budování silnějších komunit.

4.6.2 Srovnávací poznatky

Mladí lidé v Německu vykazují vyvážené věkové rozložení a častěji než v ostatních zemích jsou studenti*ky nebo zaměstnaní*é. Jsou velmi dobře informovaní, s vysokou úrovní znalostí v oblasti klimatické změny, lidských práv a evropských hodnot. Zároveň uvádějí nejvyšší míru zkušeností se sociálním vyloučením, a to jak osobně zažitém, tak pozorovaném, zejména v důsledku diskriminace nebo finančních nerovností.

Vzdělávací formáty jako dobrovolnictví, mezinárodní výměny a workshopy jsou oblíbené a mladí lidé projevují jasný zájem o sociální spravedlnost, kariérní rozvoj a leadership. Navzdory relativně dobrému přístupu přetrvávají finanční omezení a nedostatek sebedůvěry jako významné bariéry. V otevřených odpovědích volají po inkluzivních prostorech, lepším přístupu ke vzdělávání a systémových změnách, včetně vzdělávání proti diskriminaci a přerozdělování bohatství. Je patrná silná citlivost vůči strukturálním bariérám a touha po spravedlivější a vstřícnější společnosti.

Francouzští respondenti*ky představují nejmladší skupinu, přičemž 82 % je ve věku 13–17 let. Většina žije ve velkých městech, studuje na střední škole a při získávání informací se silně opírá o online zdroje, přátele a školu. Vykazují vysoký zájem o sociální spravedlnost, klimatickou akci a změny založené na vzdělávání. Častěji se zapojují do diskusí nebo protestů, avšak méně často uvádějí účast v organizacích pro mládež. Mnozí mají pocit, že je společnost jen zřídka slyší nebo respektuje, a uvádějí vyšší citlivost vůči nerovnostem a nedostatečné reprezentaci. Otevřené odpovědi zdůrazňují potřebu lépe vzdělaných dospělých, bezpečných prostorů a přímého dialogu mezi mládeží a rozhodujícími aktéry. Mladí lidé prosazují prostory orientované na mládež a někteří volají po radikálnější společenské transformaci, včetně změn ekonomického systému a posílení občanského povědomí.

Mladí lidé v České republice jsou v průměru starší (63 % ve věku 18–24 let) a mnozí studují na vysoké škole nebo pracují. Jsou nejaktivnější ve strukturovaných skupinách, jako jsou skauti, mládežnické kluby nebo dobrovolnictví. Vykazují silný zájem o podnikavost, leadership a vrstevnické učení a jsou výrazně motivováni osobní radostí a pocitem odpovědnosti. Zároveň patří mezi nejsebevědomější v řadě občanských témat, zejména v oblasti digitálního občanství a evropských hodnot. Současně však uvádějí nejvyšší potřebu vzdělávacích zdrojů, praktického uplatnění znalostí a finanční podpory. Jejich kvalitativní odpovědi volají po větším množství programů pro mládež, lepším přístupu ke vzdělávání a aktivitách, které mění postoje veřejnosti vůči marginalizovaným skupinám. Zatímco někteří vyjadřují nejistotu ohledně potřebných změn, jiní navrhují promyšlená řešení, jako je dialog, emoční vzdělávání a iniciativy vedené mládeží k omezení diskriminace.

Rumunští respondenti*ky jsou převážně mladší dospívající (77 % ve věku 13–17 let), většinou studují na střední škole (83 %) a častěji než v jiných zemích žijí na venkově nebo v menších městech. Jejich přístup k občanským znalostem je omezenější než u vrstevníků v ostatních zemích a vykazují nižší míru sebedůvěry v tématech, jako je digitální občanství, evropské hodnoty nebo klimatická akce. Zároveň však vyjadřují silný zájem o mezinárodní výměny, iniciativy vedené mládeží a mentoring, přičemž mezi hlavní vzdělávací priority patří kariérní dovednosti, leadership a lidská práva. Méně respondentů má však zkušenosti s vrstevnickými či mezinárodními vzdělávacími formáty, což poukazuje na nesoulad mezi zájmem a dostupnými příležitostmi. V otevřených odpovědích mladí lidé zdůrazňují význam vzdělávání, bezpečných prostorů a empatie a volají po dostupných programech, respektu v komunitách a inkluzi.

„Kdybychom si navzájem dali více času ukázat, kým skutečně jsme, naše komunita by byla jednotnější a inkluzivnější.“
(mladý člověk, 14–17 let, Rumunsko)

5. ZÁVĚREČNÉ ZÁVĚRY: VEDOUCÍ MLÁDEŽE A MLÁDEŽ

5.1 Přehled zjištění vycházejících z pohledu vedoucích mládeže i mladých lidí

Cíl 1: Porozumět potřebám, preferencím a výzvám vedoucích mládeže při zapojování mladých lidí do inkluzivních a demokratických aktivit

Vedoucí mládeže napříč všemi čtyřmi zeměmi vykazují silný závazek k občanské participaci, inkluzi a posilování kompetencí mladých lidí, avšak působí v prostředí s omezenými zdroji a čelí komplexním výzvám. Jejich vzdělávací potřeby přesahují základní facilitační dovednosti a zahrnují inkluzivní strategie, evaluaci dopadu, digitální dovednosti a témata založená na právech, jako je genderová a klimatická spravedlnost. Preference flexibilních, praktických a participativních vzdělávacích formátů jsou konzistentní napříč zeměmi, přesto má každá země svá specifická očekávání ohledně realizace. Zjištění ukazují na potřebu vzdělávacího kurzu, který bude modulární, prakticky orientovaný a ukotvený v reálné praxi, propojující rozvoj leadershipu s hlubšími kompetencemi pro inkluzivní práci s mládeží.

Cíl 2: Prozkoumat postoje, motivace a vnímané bariéry mladých lidí při zapojování do občanského života

Mladí lidé vyjadřují silnou touhu zapojovat se do občanského života a vzdělávání, zejména prostřednictvím kolaborativních a zážitkových formátů, jako jsou výměny, vrstevnické učení a mentoring. Vzdělávání je vnímáno jako brána k inkluzi a příležitostem, zatímco bezpečné a inkluzivní prostory představují klíčový prvek jejich vize spravedlivých komunit. Zároveň však přetrvávají bariéry, jako je nedostatek času, sebedůvěry, problémy s duševním zdravím a omezený přístup k příležitostem. Významným zjištěním je nesoulad mezi vysokým zájmem a nízkou mírou účasti, který poukazuje na potřebu dostupnějších, relevantnějších a posilujících cest občanské participace. Mladí lidé chtějí být slyšeni, respektováni a podporováni způsobem, který odpovídá jejich realitě.

Cíl 3: Podpořit spolutvorbu vzdělávacího kurzu prostřednictvím přímého zapojení vedoucích mládeže

Vedoucí mládeže jasně formulovali, že vzdělávání, které potřebují, má být praktické, kolaborativní a okamžitě využitelné. Jejich zpětná vazba poskytuje jasný rámec pro spolutvorbu: požadují výměnu mezi vrstevníky, případové studie, mentoringové přístupy a strategie fungující v reálných situacích s konkrétními mladými lidmi. Vzdělávání by mělo vyvažovat základní dovednosti leadershipu s pokročilejším obsahem v oblasti inkluze, komunikace a motivace mládeže. Zároveň zaznívá požadavek na uznání výsledků učení (certifikace nebo digitální odznaky), flexibilitu formátu (hybridní nebo víkendové varianty) a kontinuální učení, které přesahuje jednorázové akce. Tyto preference mohou vést k uživatelsky orientovanému a škálovatelnému modelu vzdělávání, schopnému přizpůsobit se různým národním kontextům.

Cíl 4: Informovat tvorbu strategického rámce a praktických nástrojů pro práci s mladými lidmi ohroženými sociálním vyloučením

Jak mladí lidé, tak vedoucí mládeže identifikují klíčové skupiny ohrožené vyloučením, včetně mladých lidí se zdravotním postižením, zdravotními obtížemi, vzdělávacími problémy nebo těch, kteří čelí venkovskému, finančnímu či sociálnímu znevýhodnění. Inkluze je často omezena nikoli nedostatkem vůle, ale nedostatkem zdrojů, vzdělávání nebo institucionální podpory. Mezi účinné strategie patří bezpečné prostory, mentoring, service-learning, bezbariérový přístup a aktivity podporující empatii a pocit sounáležitosti. Strategický rámec by měl tyto poznatky reflektovat kombinací strukturální podpory (financování, materiály, partnerství) a praktických nástrojů (metodiky inkluzivní facilitace, modely komunitního zapojení, iniciativy vedené mládeží). Budování inkluzivnějšího ekosystému práce s mládeží vyžaduje sladění hodnot s metodami a zajištění odpovídajících zdrojů pro obojí.

Limity studie

Tato studie přináší cenné poznatky o zkušenostech a potřebách mladých lidí a vedoucích mládeže ve čtyřech evropských zemích, je však nutné vzít v úvahu určitá omezení. Výzkum je založen na nereprezentativním, účelovém vzorku, což znamená, že zjištění nelze zobecňovat na národní populace. Rozložení respondentů mezi jednotlivé země bylo u obou skupin (mládež i vedoucí mládeže) nerovnoměrné, což může ovlivnit mezinárodní srovnání a zvýrazňovat vzorce, které odrážejí spíše dynamiku výběru vzorku než širší národní trendy. Další omezení se týká způsobu sběru dat – dotazník pro mládež byl šířen převážně prostřednictvím vedoucích mládeže a partnerských organizací. V důsledku toho může být vzorek mládeže nadhodnocen ve prospěch již aktivnějších mladých lidí a podhodnocen u těch, kteří jsou více marginalizovaní nebo méně zapojení do občanského života. V neposlední řadě se jedná o sebehodnoticí data. Navzdory těmto omezením poskytují výsledky důležitý empirický základ, který podporuje další rozvoj vzdělávání a nástrojů projektu ENGAGE.

5.2 Prioritní oblasti podpory, vzdělávání a inkluze

Zpětná vazba od vedoucích mládeže i mladých lidí ukazuje, že prioritní oblasti se netýkají pouze obsahu, ale také způsobu, jakým jsou vzdělávací zkušenosti navrhovány, realizovány a dlouhodobě podporovány. Identifikované priority se soustředí na rozvoj inkluzivně citlivých dovedností leadershipu, vzdělávání posilující hlas mládeže a vytváření smysluplných občanských cest k dlouhodobé participaci a zapojení.

Za prvé je zřejmé, že vedoucí mládeže potřebují hlubší technické i průřezové kompetence, aby mohli efektivně pracovat s rozmanitými skupinami, zejména s těmi, které čelí vícenásobným nebo prolínajícím se znevýhodněním. Pro poskytování inkluzivně citlivých vzdělávacích zkušeností potřebují vedoucí mládeže prakticky zaměřené vzdělávání v oblastech, jako jsou inkluzivní facilitace, trauma-senzitivní práce s mládeží, gramotnost v oblasti duševního zdraví, měření dopadu, digitální občanské dovednosti a přístupy založené na právech, včetně genderové rovnosti, nediskriminace, klimatické spravedlnosti a přístupnosti. Zároveň potřebují podpůrné struktury, které snižují riziko vyhoření a izolace – zejména vrstevnické komunity, prostor pro reflexi praxe, mentoring a výměnu znalostí v rámci organizací i mezi zeměmi.

Stejně tak mladí lidé potřebují nabídky, které jsou relevantní jejich prožívané realitě, umožňují jim sami definovat, co pro ně znamená „bezpečný prostor“, a pracují s jejich zkušenostmi jako s výchozím kontextem. Tyto nabídky musí být dostupné finančně, geograficky i emočně. Formáty, které je nejvíce motivují, jsou zážitkové, vztahové a kolaborativní– například výměny, dobrovolnictví, vrstevnické učení, mentoring a iniciativy vedené mládeží. Mladí lidé očekávají, že vzdělávání samo o sobě umožní inkluzi a mobilitu, a zároveň očekávají, že dospělí jim budou naslouchat, respektovat je a důvěřovat jim jako rovnocenným aktérům učení a zapojení.

Zásadní prioritou je také překlenutí propasti mezi zájmem a skutečnou participací. Mladí lidé chtějí a mají chuť se zapojovat, avšak pokud jsou příležitosti vnímány jako abstraktní, převážně institucionální a vzdálené jejich každodennímu životu, dochází k rychlému poklesu energie i účasti. Inkluze proto nesmí zůstat pouze principem, ale musí se stát praktickou realitou – skrze bezpečné prostory, reprezentaci, možnost rozhodovat a sdílení moci. Podpora by měla být cíleně směřována také k těm, kteří čelí strukturálním bariérám účasti, zejména v venkovských oblastech, v nízkopříjmových rodinách nebo v marginalizovaných a diskriminovaných kontextech.

Z těchto zjištění vyplývá, že budoucí vzdělávání a podpůrné mechanismy musí:

1. stavět do středu pohodu, pocit sounáležitosti, hlas a aktivní roli mládeže;
2. být modulární, praktické a přímo přenositelné do každodenní práce s mládeží;
3. integrovat inkluzi jako průřezový princip, nikoli jako samostatné téma, a zároveň zajistit uznání učení(odznaky, certifikace, mikro-kvalifikace);
4. být spoluutvářeny s mladými lidmi a sladěny s jejich učebními preferencemi.

Tyto priority zdůrazňují, že ekosystémy práce s mládeží musí být podporovány jak strukturálně, tak kulturně, aby se inkluze stala výchozí praxí, nikoli jen příležitostným úsilím.

5.3 Doporučení pro praxi a tvorbu politik

Na základě mezinárodních zjištění se následující doporučení vztahují jak na organizace pracující s mládeží, tak na širší systémy práce s mládeží.

Doporučení pro praxi

1. Vytvářet kontinuální profesní rozvojové dráhy pro vedoucí mládeže, které propojují základní leadershipové dovednosti s pokročilými kompetencemi v oblasti inkluze.
2. Institucionalizovat mentoring a vrstevnickou výměnu mezi vedoucími mládeže – v rámci organizací, mezi organizacemi i na mezinárodní úrovni.
3. Součástí těchto procesů by měly být formáty vedené mládeží a spoluvlastněné mladými lidmi, zapojené od fáze návrhu až po evaluaci.
4. Snižovat finanční, geografické a administrativní bariéry zapojení mladých lidí prostřednictvím dotovaných nákladů, hybridních formátů a jednoduchých registračních procesů.
5. Občanské aktivity by měly být rámovány skrze témata, která mladé lidi skutečně zajímají (klima, sociální spravedlnost, práva, budoucí uplatnění).
6. Integrovat podporu duševního zdraví a vztahovou bezpečnost do všech aktivit s mládeží jako jejich základní součást, nikoli jako doplněk.
7. Začlenit reflexi praxe, zpětnou vazbu a průběžné zlepšování jako standardní součást práce s mládeží.

Doporučení pro tvorbu politik

1. Zajistit stabilní a víceleté finanční mechanismy pro inkluzivně zaměřenou práci s mládeží, včetně přeshraniční spolupráce.
2. Uznat práci s mládeží jako klíčového partnera demokracie a sociální soudržnosti, nikoli jako „měkkou“ volnočasovou aktivitu.
3. Orgány odpovědné za programy pro mládež by měly rozvíjet strategie pro systematické začleňování inkluze a participace mládeže do národního vzdělávání, občanského učení a komunitního rozvoje.
4. Podporovat systémy uznávání kompetencí vedoucích mládeže (např. ECVET / mikro-kvalifikace / digitální odznaky), aby bylo možné kompetence uznávat a přenášet napříč poskytovateli a aby si vedoucí mládeže mohli budovat jasnou profesní identitu.
5. Upravit kritéria financování práce s mládeží tak, aby systematicky zohledňovala inkluzivitu, přístupnost a rovnost v návrhu programů i v rozhodování o podpoře.
6. Budovat a posilovat místní a regionální partnerství mezi školami, organizacemi pracujícími s mládeží, samosprávami, sociálními službami, kulturními institucemi a zaměstnavateli.

Dopady projektu ENGAGE

Tato doporučení přímo informují následující fáze projektu:

- WP2 – Online kurz by měl integrovat pokročilé inkluzivní kompetence, trauma-senzitivní přístupy (inkluze zohledňující emoční bezpečí, nikoli pouze přístup a reprezentaci), digitální občanské dovednosti a obsah založený na právech.
- WP3 – Národní pilotáže by měly testovat vrstevnickou výměnu, mentoring, přístupy vedené mládeží a nízkoprahové cesty k občanskému zapojení.
- WP4 – Mládežnické kampaně by měly zesilovat hlas mladých lidí, propojovat je s rozhodujícími aktéry a veřejně modelovat inkluzivní narativy a praxi.

Sladěním vzdělávání, praxe a systémové podpory s těmito zjištěními může projekt ENGAGE vybudovat škálovatelný a udržitelný model inkluzivní práce s mládeží, který posiluje demokratickou participaci a pocit sounáležitosti komunit napříč Evropou.

Country

CZ DE FR RO

Annex 1. PREFERRED CONTENT AND ACTIVITIES

Activities Based on Real-Life Examples
"real situations" and solutions", "case studies from similar contexts", "examples grounded in civic participation projects",

Civic and Critical Thinking Skills

Digital Literacy and Media Use
"how to spot fake news", "digital safety", "using social media for advocacy"

Emotional Support and Welbeing
"emotional self-regulation", "stress management techniques", "peer support skills"

Feedback, Reflection, and Empathy
"constructive feedback methods", "empathy games", "guided reflection after activities"

Inclusion, Diversity, and EU Values

Interactive Sessions
"role-plays", "team games", "debates", "simulations", "learning through doing"

Mentorship and Peer Learning
"1:1 mentorship", "experience sharing between practitioners", "learning from success

Project Design and Funding
"writing project proposals", "budget planning", "finding funding opportunities"

Updated and Youth-Relevant Content
"issues young people care about", "solutions that can be applied in real contexts", "practical skills for today"

Youth Leadership and Volunteering and Social Action
"community involvement models", "designing youth-led campaigns", "building civic responsibility"

Strategies for Youth Engagement
"tools to increase participation", "tailoring messages to diferent youth groups", "long-term motivation"

Civic Engagement and EU Values
"citizenship participation", "European values and democracy", "fighting "anti-discrimination workshops"

Digital Tools and Media Literacy
"digital tools for youth work", "using social media", "fighting disinformation", "digital accessibility"

Flexible and Accessible Formats
"short, flexible modules", "hybrid format (online + in-person)", "downloadable resources"

Inclusion and Diversity
"working with youth in precarious situations", "intercultural communication", "inclusion of youth with disabilities"

Interactive and Practical Methods
"group discussions", "role play", "forum theatre", "debates", "hands-on workshops"

Mental Health and Welbeing
"mental health", "emotional inteligence", "stress management", "peer support"

Project and Peer Learning
"peer mentoring", "mentoring programs", "sharing testimonies from youth and professionals"

Design and Leadership
"project management", "leadership exercises",

Recognition and Certification
"certification recognized in Europe", "digital badges for skils", "recognition of informal learning"

Networking and Exchange
"exchange with professionals", "network spaces with other participants", "sharing best practices"

No Specific Preference
"I don't know", "nothing in particular"

Theory and Case Studies
"theory and case studies", "real-life examples", "European and French contexts"

Balance of Theory and Practice
"theoretical part + practice with feedback", "examples from practice", "hybrid courses"

Civic and Critical Thinking Skills
"critical thinking", "global connections", "citizenship participation", "EU values and democracy"

Digital and Media Literacy
"digital tools", "media literacy", "use of social media in youth work"

Emotional Support and Welbeing
"mental health of youth", "working with emotions", "peer support groups"

Inclusion and Diversity
"inclusive education", "working with marginalized youth", "intercultural

Mentoring and Leadership
"mentorship", "leadership", "coaching approaches", "facilitation"

Experiential and Interactive Methods
"experiential pedagogy", "interactive workshops", "role plays", "simulations of elections

Flexibility and Accessibility
"short and efective modules", "hybrid/online + ofline options", "time eficiency"

Project Design and Management
"project management", "fundraising", "evaluation of projects", "templates for

Balance of Theory and Practice
"short theoretical input plus practical exercises", "mix of theory and application", "expert knowledge

Certification and Recognition
"certificate of completion", "recognized training course"

Civic Education and Democracy
"democracy education", "global citizenship", "participation", "sustainability goals"

Digital Competence
"dealing with digitalization", "social media and fake news", "media literacy training"

Motivation and

Practical and Applicable Methods
"new concrete methods that can be adapted", "practical exam ples", "tools to use in youth work",

Exchange and Peer Learning
"discussion and exchange with other participants", "networking opportunities", "learning from coleagues'

Mental Health and Inclusion
"psychological health", "inclusion", "equality for all", "how to motivate young people"

Project and Organizational Skills
"project management", "funding opportunities", "evaluation of projects", "moderation techniques"

Country

CZ DE FR RO
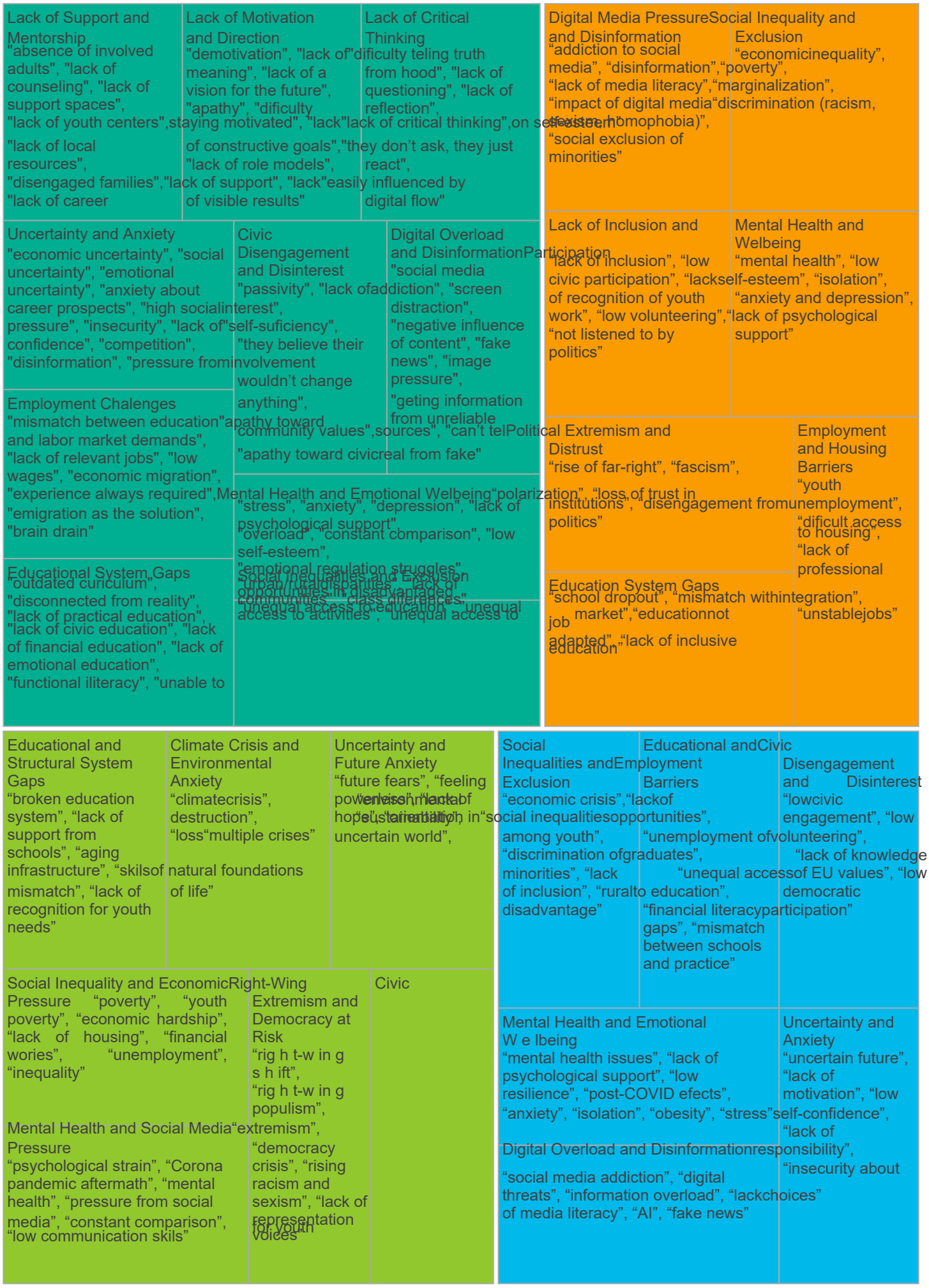
Annex 2. CHALLENGES YOUTH FACE